MIKHAIL BAKUNIN
1876-1926
ESEURI
ISTORIE ALE ANARHISTULUI
MIȘCĂRI ÎN RUSIA
COLECȚIE DE ARTICOLE PRODUSE DE ALEXEY BOROVOY
Editura de carte „VOCEA MUNCII”
MOSCOVA 1926
MIKHAIL BAKUNIN
1876-1926
ESEURI
ISTORIE ALE ANARHISTULUI
MIȘCĂRI ÎN RUSIA
COLECȚIE DE ARTICOLE PRODUSE DE ALEXEY BOROVOY
Editura de carte „VOCEA MUNCII”
MOSCOVA 1926

27 tipografia „RED PRINT** la editura Kom. Academie. Moscova, Ostozhenka, 10. Glavlit nr. 59.548. Tiraj 3.000.

Bakunin
Genialului gânditor și luptător, marele întemeietor al viziunii anarhiste asupra lumii, la cea de-a 50-a aniversare de la moartea sa la 1 iulie 1926
ANARHIȘTI

De la editor.
Editorii „Eseurilor despre istoria mișcării anarhiste din Rusia” sunt pe deplin conștienți de numeroasele deficiențe ale publicației publicate.
Deja în timpul elaborării planului principal pentru Colecție - editorii, dificultățile extraordinare asociate cu implementarea sa au fost clare. Din păcate, realitatea a depășit cele mai proaste așteptări.
Un număr semnificativ de camarazi care și-au asumat munca de realizare a programului planificat, din diverse motive, nu au putut livra materialul promis până la data cerută. În unele cazuri, golurile au fost umplute, dar graba extremă a lucrării nu a putut decât să îi afecteze calitatea; în altele, în lipsa arhivelor și a documentației sigure de mână, a trebuit să suporte lacune flagrante în speranța de a le elimina deja în repetarea ediției.
Deosebit de afectată a fost partea cărții dedicată direct istoriei mișcării. Aici, omiterea articolelor individuale a echivalat nu numai cu pierderea acestora, ci și cu o anumită depreciere a articolelor care stau unul lângă celălalt, fiecăruia dintre acestea fiindu-i atribuit un loc strict motivat în planul general.
Totuși, chiar și în prezența acestor neajunsuri, redacția consideră „Eseuri de istorie” o carte necesară și importantă. Este prima încercare de expunere sistematică a destinului mișcării anarhiste din Rusia. Caracteristicile superficiale separate care au fost disponibile până acum în recenziile istorice generale ale anarhismului sau eseurile independente suferă nu numai de sărăcie și aleatoriu, ci adesea de tendință și

chiar de calitatea extrem de slabă a materialului. Nu poate fi considerat un predecesor al Eseurilor și Almanahului. Culegere despre istoria mișcării anarhiste din Rusia”, publicată la Paris în 1909, editată de tovarăș. N. Rogdaev și reprezentând , în cea mai mare parte, o colecție de materii prime referitoare la anii 1903-1907.

Editorii consideră că este necesar să atragă atenția cititorului asupra următoarelor aspecte.

În condițiile actuale, era imposibil să se mențină în mod consecvent punctul de vedere al oricărei tendințe de gândire anarhistă pe tot parcursul întregii publicații. Acordând un loc în colecție reprezentanților diferitelor tendințe ale anarhismului modern, editorii își asumă responsabilitatea doar pentru buna calitate a materialului factual care stă la baza publicației, dar autorii înșiși sunt responsabili pentru evaluările și caracteristicile generale ale evenimentelor, actelor și conducătorilor. a mișcării.

Alexei Borovoy.

! >

Biblioteca „Runivers”

Aspirațiile anarhiste în sectarismul rus în secolele XVIII-XIX.

1. Sectarismul rus ca mișcare de protest religios = public.

Se obișnuiește ca un țăran rus - epicul Mikulushka Selyaninovich - să poarte „tractiunea pământească”, din care Svyatogor, eroul, s-a scufundat în pământ, nu este nevoie ca Mikulushka să „țile” de la o margine la alta a pământ - mamă, și să se odihnească să arunce un bipod într-un tufiș de salcie, degeaba, pe care un bipod acest Volga însuși cu un sugiu bun nu l-a putut stârni. Da, dincolo de puterile lui, nu pe placul lui, era o altă poftă pe care i-a adus-o guvernul Moscova-Petersburg. Orientul tătar, sudul bizantin și vestul german alternativ, fiecare în felul său, au dat o influență călăuzitoare în construcția statului rus și, odată cu acesta, un principiu centralist caracteristic lor, perceput de ei dintr-o singură sursă. Și între timp, potrivit remarcii corecte a lui Scha, „una dintre proprietățile distinctive ale poporului rus este dezvoltarea linno-practică, direct cotidiană, comunală, globală a principiilor comune, principiile înțelepciunii lumești, auto-dezvoltarea comunitară-națională. ”, adică pur federal.

Statul centralizator, cu poftele sale exorbitante și cu angajamentele lui civilizatoare, cu ochiul său atotvăzător de spionaj la nivel național, precum celebrul „Cuvânt și faptă”, cu uriașul său aparat de hârtie și papetărie, care încerca să privească în toate colțurile vieții oamenilor și sfărâmați-le: „legea” oficială, cu instituțiile sale de ras-?favy, precum oprichnina, armata, serviciul de poliție, nu numai că nu corespundeau structurii vieții oamenilor, ci și discordie și discordie și iobăgie. a adus oamenilor „pace”.

Dar poporul, despărțit de luptele dintre „mai mici” (săraci) și „mai buni” (bogați), încă departe de sistemul perfect comunal-noapte al orașelor libere, devastat de „luptele civile specifice, paralizate de jugul tătarului, nu a fost în stare. să reziste ofensivei crude și încăpățânate a sistemului statal, la mâna a doua autorității bisericii d) capitală și nu lipsită de

organizatori talentați. Rus' comunal-federativ era bolnav de imperfecţiunea ei, atât zemstvo^ cât şi

și organizarea orașului și a trebuit fie să dezvolte o formă mai perfectă a sistemului său original, fie să cedeze. Și ea a cedat, cu luptă, cu revolte, cu petiții în lacrimi, cu o evadare în masă în zone nelocuite, luându-și lumea comunală departe de ochiul guvernamental în „deșert”. Suveranul Veliky Novgorod a căzut..., „Necazul” a fost înăbușit..., Razin, Pugaciov au fost înfrânți..., libertatea cazacului a fost încălcată... comunitățile schismatice au fost distruse... Și este caracteristic că toate aceste încercări. a propus o formă organizatorică de bază: comunități federative și adunările lor, zemstvo și consilii orășenești și consiliul național, consiliul întregului pământ. Dar a ieșit la lumină doar bâjbâind, prin instinctul oamenilor construindu-și socialitatea. Între timp, pentru succesul oricărei construcții sociale de masă, este necesar ca oamenii constructori să aibă în fața conștiinței ceva din care pentru ei, clar și consecvent, prin simpla reflecție, să se dezvolte toate părțile necesare, detaliile construcției. Nu vei ajunge departe doar cu instinctul. Ceea ce era nevoie era o clădire simplă, captivantă și clară, care să poată capta inimile și mințile oamenilor cu puterea extazului religios. La acea vreme, oamenii nu cunoșteau și nu puteau cunoaște teorii sociale pure: fie au murit în trecutul îndepărtat, fie au promis doar că vor înflori în Occident. Dar poporul avea religia lui, creștinismul său, una dintre acele comori uimitoare ale spiritului, care din când în când sunt pline de genii religioase și, dezvăluindu-se celor mai ignorante mase, trăiesc în ele printre superstiții de milenii și dau pe neașteptate. noi cele mai frumoase lăstari. În câteva cărți mici și câteva apocrife este inclusă o putere incredibilă, care prin milenii explodează forțele creatoare ale popoarelor.
Nu se știe unde a venit creștinismul pentru prima dată în Rusia. Dar nu există nicio îndoială că Rusia, ca cale a comerțului plin de viață, deși adesea periculos, din Scandinavia, germanii baltici, Bizanțul și Orientul, a experimentat influențele tuturor credințelor, care i-au subminat religia primitivă a rasei și a forțelor. a naturii. Focul și sabia boierilor din Vladimir au numit creștinismul bisericesc bizantin la întemeierea pământului rusesc, iar activitatea energică a colonizatorilor - mănăstiri și patronajul hanilor tătari i-au asigurat acest rol. Dar motivele profunde și puternice ale budismului și parsismului și religiei antice a zeului-pește Oannes (JOHN), și în special diferite ramuri ale gnosticismului creștin, sunt simțite ca un fir puternic în creștinismul popular. Aceste motive repetau aici în rusă ceea ce făcuseră în Occidentul medieval.
Biserica, prea ocupată cu sarcinile de „iluminism”, colonizare și gospodărire a pământului, precum și lupta împotriva dușmanilor vădiți, nu a observat, iar din lipsa formelor bătute, nu a putut observa că nu este altceva decât o federație de diferite convingeri, și adesea pur și simplu are în față

chipurile lor „spirituale” de artizani corupți sau chiar de vrăjitori într-un mod nou, ecleziastic și, în plus, aproape întotdeauna incredibil de ignoranți. Doar ocazional ea a dat peste o critică aspru exprimată asupra activităților și dogmelor sale și a tratat această critică cu cruzime. Deci cei „care nu sunt. jefuiesc, nu strâng moșii, ”cei care au abandonat ierarhia bisericii de mită în numele creștinismului timpuriu – „strigolnikov”, au fost aruncați în Volhov etc. Între timp, zvonurile au ajuns mai mult în vârful bisericii și mai des că poporul îi disprețuiește și urăște slujitorii ei - pentru cooperarea ei cu autoritățile, pentru slujirea bogăției, pentru lăcomia și jaful poporului; că oamenii în jocurile lor o batjocoresc de ea, de riturile ei, de servitorii ei. În cele din urmă, în interiorul ei, s-au ridicat din adâncul poporului „zeloți” ai evlaviei, cerând o reformă morală a bisericii, cerând ca ea să ia de partea săracilor, a celor jignit. Dar a făcut vreodată biserica reforme morale? Afacerea ei este Inchiziția pentru scrisoare, incendii și rafturi pentru chinul căutării. Nikon este o personalitate puternică și, atunci când cauza lui o cere, o personalitate crudă (o trăsătură caracteristică reformatorilor ruși de sus). Cu o energie uriașă, sub semnul corectării cărților și ritului (canonul), a accelerat o altă reformă a bisericii, care a pecetluit-o în cele din urmă cu statul: a centralizat-o. Dar, făcând aceasta, rupând de biserica guvernantă o întreagă federație de interpretări, a dat steagul protestului suferințelor publice acumulate, dar neformalizate. Și așa avem de atunci o mișcare uriașă și de lungă durată de protest religios și social, care a dat ulterior întărire ideologică revoltelor populare largi și căreia i s-a dat numele de „spătură”.

Cu o cruzime bestială, comunitatea cu două capete a bisericii și a statului a încercat să oprească această mișcare. Aripa cea mai moderată a „schismei”, foștii prieteni ai lui Nikon din cercul „zeloților”, în muncă de reformă, modificarea cărților – Habacuc și alții ca el – sunt trimiși la tortură, în exil, la foc. Întreaga domnie pe termen lung a „Ortodoxiei” a sutelor negre și a Romanovilor a fost o Golgota neîntreruptă pentru căutări populare. Represaliile au fost atât de îngrozitoare, încât oamenii au fost nevoiți să consacre auto-imolarea la apropierea trupelor guvernamentale, doar să nu cadă în mâinile lor. Dar persecuția a dat mișcarea apostolilor, tortură și execuție, martiri. Intoleranța stăpânilor credinței și legii a transformat adesea cele mai loiale secte în protestatari ascuțiți. Mișcarea a crescut.

A crescut nu numai exterior, cantitativ, smulgând tot mai noi mase de oameni din „Ortodoxia” oficială beată, ci și pe plan intern, în calitate. Spărțit de cultura occidentală prin intervenția statului ortodox, care nu și-a permis decât să „civilice” Rusia, lipsit de stat nu numai

libertatea de gândire, dar chiar și posibilitatea educației, nu numai publice, ci de multe ori chiar și școli guvernamentale, oamenii în căutarea lor au conturat repere ale culturii proprii, profund pătrunzătoare. Ce sacrificii incredibile l-a costat! În

întunericul ignoranței, bâjbâind în sălbăticia a mii de zvonuri care se consideră eretice, în sălbăticia literelor Scripturii și a fleacurilor de ritualuri, în sălbăticia conspirației, adesea cu prilejul unor înșelători deștepți, ruinați de taxe. și tot felul de estorcări, în robia proprietarului pământului. la kulak, la crescător, hărțuiți de preoți și de poliție, oamenii „cenușii” își căutau formele mai clare și mai desăvârșite și mai vitale de public spiritualizat, și deci liber. Federalismul democratic al schismei preoțești și nepreoști și Botezul împrumutat de la „protestanți” nu i-a mulțumit pe căutători mai profund, mai pătrunzător. Iar acolo unde se simte semințele căutărilor gnostice, iese primul verde al eforturilor anarhiste, forme anarhiste de viață comunitară.

Toți cei care sunt familiarizați cu esența religiilor știe că în orice religie, fiecărui nume, fiecărei litere a Scripturii, fiecărei părți a ritului și întregii rituri, fiecărei bucăți de viață și întregii vieți i se atribuie un sens special - sensul său spiritual, care este determinată de esenţa viziunii religioase asupra lumii. În acest fel, scriptura, ritualurile și toată viața sunt spiritualizate, capătă un anumit sens spiritual. Cunoașterea adevărului unui astfel de sens este gnoză, iar cei care o caută în zilele creștinismului timpuriu erau numiți gnostici. De la icoanele din Novgorod, de neînțeles pentru biserică, și de la „strigolnicii” din Novgorod până la sectele din ultima vreme, poporul rus a căutat în felul său acest adevăr, adevărata gnoză.

De aceea recunoașterea unui canon determinat, adică totalitatea scripturii „corecte” și a ritualurilor „corecte” este adesea foarte esențială pentru una sau alta tendință religioasă (și socială). În canon, viziunea asupra lumii capătă o formă urmărită, iar pentru oameni, după cuvintele non-molakilor și creștinilor spirituali, „pământești”, existenți în copilărie, canonul oferă sprijin și claritate. Pentru ei, schimbând litera scripturii, detaliile ritului vor rupe întreaga viziune asupra lumii, ceea ce nu este ușor de suportat nici măcar în cazul creșterii interne. Febra reformistă birocratică a lui Nikon din partea scrisorii și ritualului, iar Petru I din partea vieții de zi cu zi - doar a subliniat acest lucru prin crearea și întărirea diviziunii 2).

Aceasta înseamnă că aici, în esență, punctul nu era în scrisoare, nu în două degete, ci în înțelegere, ceea ce a fost dovedit de istoria ulterioară a aripii fără preoți a schismei, care a dat naștere la o serie de so- numit. înclinații raționaliste. Înțelegând, „conceptul” a fost forța motrice din spatele schismei și de aceea, așa cum subliniază pe bună dreptate toți cercetătorii șomeri ai schismei, familia schismatică s-a dovedit a fi mult mai cultă decât cea obișnuită „ortodoxă”. Dar pentru ra-

Lucrările acestei înțelegeri au fost dezvăluite doar în cărțile scripturilor: fantoma cu două capete cu biciul polițiștilor l-a îndepărtat de cultura occidentală. Și această înțelegere, după minuțioase interpretări și reflecții, a ajuns la fundul „adevărului” Scripturii, pe care tâmplarul galilean a pus în ea și acea gnoză creștină timpurie din care a ieșit și care l-a

acceptat ca Hristos 3). Și presiunea prea sensibilă a statului și a bisericii, care aveau nevoie de bani, soldați și forță de muncă pentru angajamentele lor, extorcarea slujitorilor lor, nedreptatea legii, restrângerea voinței și pământului și, în sfârșit, creșterea relațiilor capitaliste. , care a dezintegrat chiar și comunități schismatice puternice cu sprijin reciproc - toate acestea au fost ascuțit tulburătoare.gândul unui țăran care era perplex: și de unde cad atâtea denivelări asupra bietului Makar, este drept, este pentru numele lui Dumnezeu. . Și dintr-o dată, acolo unde a putut doar să caute „adevărul”, a găsit cuvinte clare, neobservate anterior: „Împărății domnesc și nobilii stăpânesc, dar să nu fie așa între voi și primul dintre voi să fie slujitorul tuturor”. „Cezar - al Cezarului și al lui Dumnezeu pentru Dumnezeu”, „Și El ne-a creat regi și preoți”, „Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru ceresc este desăvârșit”, „Unde este Duhul Domnului, acolo este Libertate”... El citit acolo despre cetatea Babilonului, desfrânata și despre orașul nou care va veni, despre comunele anarhiste ale primilor creștini, aprofundat în sensul Cinei celei de Taină, „miracolul” hrănirii cu cinci pâini.fapte amare ale vieții. Contradicțiile vieții de zi cu zi au trezit gânduri, gânduri; gândirea a scos la iveală contradicții religioase, iar acestea din urmă au dus la protestul public, la căutarea unor noi forme de viață. Astfel, de exemplu, în anii 1940 și 1960, au crescut secte de non-molari, neplătitori și alte ramificații similare ale unei idei.
Spre această dezvoltare a schismei a mers și dezvoltarea misticismului ecleziastic și neecleziastic al poporului, care, ca și în Occident, a dat și tușele sale caracteristice în direcția anarhismului. Ortodoxia, după cum știți, este deosebită, printre altele, prin aceea că separă puternic cele lumești (pământești) de cele spirituale (cerești), iar acest lucru este caracteristic chiar și pentru ramurile atât de extreme ale schismei, cum ar fi non-molienii și pentru misticismul non-bisericesc al eunucilor. Am spus deja mai sus că raționalismul încearcă să găsească adevărul prin interpretare, înțelegere a literei și viața de zi cu zi. Misticul vrea să „vadă” adevărul revelat în mod direct, să aibă o comuniune vie cu el și, ca sub formă de imagini - indicii pentru a dezvălui lumii ceea ce a văzut. Un exemplu de astfel de „viziune” sunt icoanele Apocalipsa și Novgorod. În fața ochilor unei astfel de abordări a lumii, a vieții, a vieții de zi cu zi, toate acestea, susțin ei, se dezvăluie ca activitate a unor forțe și existențe spirituale vii. Caesar, puterea pământului, creată de violență, în fața unei astfel de priviri s-a dovedit a fi o forță malefica care a venit după

acțiunea păcatului, prin cea mai înaltă îngăduință, existând numai în rău și pentru rău. Tot ceea ce este al Cezarului, ca fiind păcătos, dăunător în viață, trebuie dat Cezarului, iar oamenii care au devenit curați din punct de vedere spiritual trebuie să intre într-o viață nouă, fără putere și preoți, deoarece toți sunt ei înșiși „regi și preoți”, într-o viață, prototip al căruia a fost viața primilor creștini. În această diviziune finală, era așteptată „Judecata de Apoi” 4). Dar, așteptând acest rezultat dorit, creștinismul, conform Scripturii,

trebuia să aștepte Duhul adevărului promis de Hristos, să aștepte pe Antihrist - această concentrare a răului și a înșelăciunii, să aștepte a doua venire a lui Hristos și a lui milenar. regat. În Evul Mediu occidental, secole întregi sunt sub semnul unei așteptări atât de tensionate, pe această bază au crescut tragedii teribile. Ceva similar s-a întâmplat în Rusia în zilele despărțirii. Sfârșitul celei de-a șaptea mii de ani după socoteala biblică se apropia, un val de anticipare a sfârșitului lumii creștea 5). Bizanțul a căzut și și-a predat moștenirea spirituală Moscovei. Catedrala Stoglavy a marcat urâciunea, și zeloți și acuzatori au apărut în biserică și în viață, și brusc - Nikon ... Ei bine, de ce nu o imagine apocaliptică. Și acum este găsit Antihrist: acesta este Nikon. Anul 1666 s-a dovedit a fi fatal. Din acel moment, istoria sectarismului rus este o dezvoltare a ideii lui Antihrist, cel mai subtil dezvoltată în rândul alergătorilor și a primit o completare deosebită printre non-Molak. Antihrist este Nikon, Antihrist este Petru I, Antihrist este regele, puterea în general, Antihrist este stăpânul. De la Antihrist fug în păduri, în munți, se ascund în subteran. Și mărturisirea consimțământului lui Spasov sună a disperare fără speranță:

,,Nu există mântuire în a opta mie*.

Pentru aceasta, din adâncurile din afara bisericii, se aude o predică despre Duhul. Lumea se împarte în două: în cele trupești, pământești, care merg încă în rău, și în cele spirituale curate, gata să primească Duhul în ei înșiși. Pentru cei din urmă, „născuți în Duhul și Adevărul, istoria pământească cu legile ei trecătoare ale lumii, Tatăl și Fiul, s-a încheiat; Toată „istoria*, de la Geneză până la Apocalipsă inclusiv, primește un al doilea sens, unul spiritual: ea, ca să spunem așa, iese din timpul ei propriu, istoric și se mută în fiecare persoană, devenind „legea** atemporală a dezvoltarea sufletului uman. Acest motiv răsună mereu în literatura necanonică, dar, ca și în Occident, devine principiul creator al gândirii de masă tocmai în aceste momente de izbucniri de protest religios și social. Mâhnirea vieții publice și private și durerea căutării au devalorizat „pământul-carne” și au numit-o sursa răului, Antihrist 7). Dar căutătorii își imaginează o altă „împărăție” promisă în Evanghelie și în Apocalipsă, în care vor intra toți „născuți în Duh și Adevăr”. Postul, rugăciunile domestice și publice se intensifică, tensiunea nervoasă este

până la limitele extreme, până la „umbrirea” entuziastă a „nașterii în Duh”, când „profeția” și chiar sunetele haotice ale „alte limbi” țâșnesc din buze. Acesta este „Duhul coboară.” Creșterea (uniformă sau în valuri) concentrarea intensă asupra uneia și aceleiași idei se dovedește uneori a fi atât de puternică încât trece într-o stare de extaz și apoi reconstruiește întregul psihic al unei persoane, toată interdependența. a reflexelor sale, ca să spunem așa, „după imaginea și asemănarea acestei idei. În acest din urmă caz, sectanții spun că această persoană a devenit un „Hristos” când vine vorba de ideea mântuirii spirituale și a mântuirii omenirii. Fiecare „Hristos” nou poartă astfel în sine, în discursurile

sale, în activitate un moment de „iluminare” extatică, un plan profund gândit și profund simțit, ca să spunem așa, al modalităților de reorganizare a vieții. Acesta nu mai este un instinct al oamenilor, ci activitatea creatoare a micilor sau marilor lor genii*).

Și aici din nou motive anarhiste se fac cunoscute. Pentru cei spirituali, care primesc revelații direct de la Duhul, de la Adevărul însuși, ceea ce poate însemna autoritatea externă a cuiva. Nici biserica, nici regele (vizibil, pământesc) nu este o autoritate pentru cei care au intrat în biserica invizibilă, interioară, spirituală, care are un rege „ceresc”. Legile, ordinele celor vizibili și ale slujitorilor lor, desigur, se vor împlini dacă... coincid cu poruncile Duhului, cu vocea interioară. Dar dacă se dovedesc a fi urâte, violența, tortura, execuțiile sunt inutile; nimic nu-l poate obliga pe spiritual să se supună: cei doi au dovedit asta cu istoria lor. Este inundat cu sângele, lacrimile și chinurile lor în întregime, datorită statului și bisericii „cel mai evlavios”.

Și acum, conform „revelațiilor Duhului”, se pun cărămizile unui nou „regat” non-statal. Asistența reciprocă anarhistă pătrunde întreaga viață a spiritualului, ici și colo se încearcă să trăiască o viață comună pe linia comunelor. Așa sunt încercările „generalului”, Malevanilor etc. Dar numai Doukhoborii, sub influența „Hristosului” lor, liderul P. Verigin, reușesc să creeze o comună mare, încă existentă, într-un anumit sens, a unei caracter anarhist.

Acestea sunt (pe scurt) principalele linii de dezvoltare ale aspirațiilor anarhiste ale sectarismului rus. Integritatea unei singure direcții principale, care se reflectă în moduri diferite în diferite secte, este fără îndoială pentru mine. În fața noastră se află o unitate istorică vie, ale cărei părți, reflectate în diferite secte, cresc simultan și, comparativ, uniform. Prin urmare, studiul sectelor individuale va fi o anatomie și nu un studiu al vieții istorice. Ar fi necesar să nu lăsăm degeaba și așa-zisa. Sectele „inteligente”, apoi mișcări precum Francmasoneria, notează influența căutării protestante a Occidentului și în cele din urmă mișcările pur sociale.Dar nu există nici timp, nici loc pentru asta.

În continuare, vom încerca să dezvăluim trăsăturile caracteristice ale acestui întreg istoric viu. Vom lua în considerare dezvoltarea legilor sale interne în acei embrioni în care a fost în istorie.

2. Cei care nu acceptă lumea.

„La urma urmei, în ultimele zile prezente de semănat farmecele lui Antihrist, care cale de mântuire pentru cei ce sunt în credință a fost prefigurată. Este lung, despre o soție, despre copii, despre târguială și achiziții, sau este înghesuit, nevoiaș și regretabil, dacă nu ai un oraș, un sat sau o casă "- așa că în dezvăluirea lui din 28 martie, 1784, Euthymius pune brusc și clar întrebarea , primul, cunoscut de noi, profesor și organizator al consimțământului rătăcitor 9).

Am văzut că o astfel de formulare a întrebării nu era fantezia unui fanatic, ci avea rădăcini adânci în poziția socială și

religioasă a oamenilor. Nu era încotro. Revizuirea sufletelor, introdusă de Petru cel Mare, a atașat în cele din urmă oamenii muncitori de pământ, de fabrici, de parohii și mănăstiri, de stat, i-a pus la dispoziția deplină a proprietarului, preotului, funcționarului și poliției. Iar zilele Ecaterinei cea Mare, sub masca absolutismului „luminat”, au adus pe deplin desfătarea acestor patru balene ale autocrației.
Evfimy scrie în mustrarea sa „Grădina de flori”: „... . în timpul inventarierii, împărțiți oamenii în diferite rânduri și aranjați tributul pe cap de locuitor, apoi delimitați pământul ... și cu această împărțire, ca și păgânii, creați război unii împotriva altora, stabiliți granițe pentru țări străine, chiar și cui le spune el. propriu: acesta este verbul Sf. Hrisostom blestemat și murdar cheamă, zicând: al meu este de la diavol, vorbire, introdus; tot ce ai creat în comun este Dumnezeu. De acum încolo, când oamenii sunt atât de reținuți de dușman în posesiunile lor, de parcă sârguința vigilentă este ridicată de mizerii, ca o mare adunare, și de dragul acesta a început să se întâmple înșelăciunea. . . luptă intestină la înverșunare, resentimente față de tâlhărie, toate acestea de dragul acestei interdicții și despărțiri: căruia acest împărat i-a pus mult, căruia puțin, dând nimic altuia, doar lucrarea de mână i-a poruncit.
Iar noi, care cunoaștem experiența a încă 140 de ani de atunci, vedem că în aceste rânduri ale țăranului Pereyaslav (poate un negustor), s-au pus deja germenii acelor teorii sociale care au înflorit într-o culoare luxuriantă la 70 de ani de la moartea sa (1792 20 iulie). Rolul puterii în crearea proprietății pe scară largă, a monopolurilor, a proletariatului și, în general, în descompunerea societății în săraci, neputincioși și bogați, conducând, rolul proprietății în această descompunere, influența dreptului și economia asupra stării morale a maselor și, în sfârșit, comunismul industrial, ca stare normală a vieții sociale, sunt atinse aici pe scurt și clar.

Pentru că lui Euthymius îi este clar semnificația puterii de stat în dezintegrarea și luptele societății și pentru că „această fiară” a făcut de rușine confesiunea antică corectă cu numele de „schismă”, „și biserica sa eretică este sfântă cu un discurs blasfemiant despre ființă” , și pentru că „a trimis în locurile pustii ale acestor autorități ale lor distrugătoare să caute lucrarea tăcută a Domnului ... unde, găsindu-le, tâlharul a fost creat de el. . chin și moarte, ”- atitudinea lui Euthymius față de puterea de stat existentă în acel moment este brusc ireconciliabilă:
„... minciuna despre Satana însuși după numărul său (666) constă într-un cuvânt și nu în supunere față de el afirmă sfinții credincioșilor, ci îndemnă la luptă: căci oricine este auzit este tare să fie și se luptă cu Satana . ..”
În cele din urmă, într-o scrisoare către bătrânii din Moscova din 1787, Euthymius, cu cuvinte dincolo de claritatea îndoielii, dă următoarea definiție:
„Fiara apocaliptică (cap. XIII) este puterea regală; Icoana lui este autoritatea civilă, în timp ce trupul său este spiritual.

Plinătate mai mare și putere distructivă, în raport cu sistemul dominant, cuvintele nu există. Masele ţărăneşti din acea vreme, în groază tot mai mare, aşteptau sfârşitul venirii lui Antihrist, pentru că în ea vedeau ultima concentrare cea mai mare a chinurilor lor, aşteptau sfârşitul lumii, pentru că în ea ei aşteptau cu nerăbdare sfârşitul suferinţei lor. Viziunile apocaliptice au fost pentru ei povestea vieții lor, își adăposteau speranțele.
În Apocalipsă au găsit condamnarea și moartea viitoare a chinuitorilor lor și bucuria unei viitoare vieți libere. Euthymius a subliniat 10) semnificația pământească, lumească a acestor viziuni și, prin aceasta, a îndreptat toată tensiunea așteptărilor, blestemelor și speranțelor oamenilor asupra forțelor vieții de zi cu zi, ale vieții sociale. Și știm din istoria mișcărilor religioase ce forță colosală este un element religios dirijat cu pricepere. Dar . . . această lovitură, repetată încă o dată de Eutimie, a fost prea puternică: a distrus sensul pământescului, deschizând asupra ei „pecetea lui Antihrist”. Iar consimțământul său, în loc să acumuleze putere pentru o „bătălie” directă cu conducătorii acestei lumi, a intrat în predicarea „zborului”, „ascunderii”, „schitului”, ascetismului, a lăsat rușinos pământul în stăpânirea „fiarei” - de dragul căutării „bisericii drepte invizibile”, de dragul întâlnirii curate în pădurile curate ale Judecătorului Teribil. Iar restul oamenilor, ca și înainte, „va ieși cadavrul mort”.
Un astfel de rezultat natural, deși în mod neașteptat, a apărut din învățăturile și faptele lui Euthymius însuși. Ea a fost deja practicată înainte, ca protest și mântuire în același timp, fuga de ochiul suveranului și al slujitorilor săi, neplata impozitelor etc. Evfimy, aparent, propune acest tip de „acțiune directă” ca modalitate pregătitoare de a direcționa „certul” și îl agravează . Boicotul a tot ce are orice fel de

a existat o atitudine față de puterea de stat și de biserică, față de Antihrist.. Mai mult, Eutimie știe cum își taie aripile proprietății și stării civile. Și astfel, pentru a tăia („castra”) tot ceea ce ar putea interfera cu lupta viitoare, este înaintată dogma „căii salvatoare” - „chiar dacă nu aveți oraș, sat, nici casă”, adică. despre rătăcire, despre asemănarea bisericii „ascunzătoare” persecutată cu primii dezertori. De acum înainte, cei care urmează această învățătură, după expresia lor: „Suntem creștini pe pământ, dar nu cunoaștem locul și patria, dar căutăm viitorul, rătăcitorii Esmei”.
Gândit cu tărie. Aruncat în țărănimea puternică – adevărat n). Dacă această mișcare ar putea fi dezvoltată pe scară largă și corect, statul și biserica ar rămâne fără bani, fără cetățeni și enoriași, fără carne de tun, cu un sistem funcțional, dar inutil, i.e. – ar fi căzut. Acesta este ceea ce s-a vrut să spună, spune „Harmonul rătăcitorului Tyumen”: „este imposibil să te înfrățești cu Antihrist înainte de vreme; dar când va veni vremea, atunci oricine este scris în cartea animalelor trebuie să ia arme împotriva lui Antihrist, „și că vremea este aproape când” Mântuitorul pe un cal alb va veni din cer, va face război cu

Antihrist, și că în acel moment toți rătăcitorii vor fi în rândurile lui armate, iar după răsturnarea lui Antihrist, ei vor primi o parte la prima înviere și vor fi preoți pentru Dumnezeu și Hristos și vor domni cu El o mie de ani. Noul Ierusalim pentru locuința pelerinilor va fi coborât de Dumnezeu din ceruri în locul în care nu este pace în asta.”
Deci religia, care și-a găsit întruchiparea imaginilor și așteptărilor sale în forțele și formele elementelor sociale, ea însăși devine o forță socială, primește carne și oase. Până la 2 milioane de țărani muncitori au plecat în rătăcire, ascunzându-se în păduri și sub pământ. Dar acordul a înghețat în acest sens..., nu existau personalități puternice în el care să dezvolte acești germeni ai unei sarcini sociale religioase, să reamintească maselor de asta.
Și totuși, potrivit celui mai popular mentor după Evfimy, Nikita Semenov (Kiselyov), credința lui Hristos, mărturisită cu consimțământ, „nu are nimic bătrân, dar crește din ce în ce mai tânăr”. Căutarea armoniei nu se oprește, mentorii talentați creează zvonuri noi și noi. Să mai caute unele dintre interpretări biserica „corectă”, unde sunt regi evlavioși, corecti, dar undeva ascunși. Dar aici este sensul „Bezdenezhnikov”, care a apărut la scurt timp după moartea lui Evfimy și s-a stabilit în Iaroslavl. și Foc de tabără, buze. Aici au clarificat prevederile lui Eutimie: nu iau bani – au pecetea lui Antihrist pe ei, toate proprietățile sunt dărâmate „la picioarele mentorilor”, către comunitate; ca primii creștini, ei nu au proprietăți personale, ci trăiesc într-o federație liber-comunistă. Pe de altă parte, iată-l pe țăranul Prokofy Tsarev, care a fost prins în 1841 la Nijni Novgorod și, în timpul interogatoriului, a declarat că nu recunoaște împăratul, autoritățile stabilite de el, legile locurilor spirituale și civile, judiciare și proprietarii de pământ înșiși și nu le-au ascultat, t în cer există un rege al regilor

acţionând, iar pe pământ este propriul său rege şi preot. Și mai interesante sunt părerile celebrului Timofey Bondarev, expuse de el în eseul: „Calea adevărată și nu falsă...”
Se desfășoară același proces, care în întreaga „despărțire” duce la apariția așa-zisului. zvonuri non-militare. Autoritatea Părinților Bisericii este distrusă de rațiunea care și-a realizat puterea. Perspectiva istorică „senzuală” este transformată într-una „spirituală”, sistematică.
În 1837, deja în vârstă de ani, Gavrila Zimin, un locuitor al satului Fedoseevskaya al armatei Donskoy, se prezintă în fața instanței pentru „tălmăcări ciudate”, scoate crucea Sfântului Gheorghe care i-a fost acordată din piept și o dă superiorilor săi. , ca aparținând. Acesta este un "non-mooly". Pentru cei care urmează calea „desăvârșirii lui Hristos”, conform legământului „Fii desăvârșit, ..”, lumea a intrat deja în „timpul de iarnă al veacului”, în „Epoca Duhului” pentru „desăvârșitul”. ". Tot ceea ce se vede în lume, ca fiind căzut sub Antihrist, a fost deja condamnat, dacă nu a căpătat un sens spiritual mai înalt. A doua venire a avut deja loc, iar mântuirea este posibilă doar „în duh” în viața spirituală. Puterea și biserica, ca instituții lumești, nu au niciun sens pentru cei care urmează „calea perfecţiunii”,

iar cerințele lor, contrare acestei căi, nu pot fi îndeplinite. Și nu urmează această cale de dragul răzbunării: după moarte nu este nimic de așteptat, nu există nimic acolo. Spiritual, alegoric, în raport cu viața umană, înțelegerea Scripturii, îndeplinirea spirituală a ritualurilor mătură deoparte ultimul lumesc, trupesc dintr-o persoană. Antihrist: litera și viața diavolilor. Neacceptarea, respingerea lumii, a instituțiilor ei, a modului ei de viață și a anarhismului idealist pur ajung aici la o dezvoltare extremă, deși ciudată.

În anii 1960 și 1970, această formă de sectarism a fost imediat dezvăluită aproape pe toată fața Rusiei.

În acești ani de tulburări țărănești larg răspândite, în legătură cu reformele din vremea lui Alexandru al II-lea, sarcina religioasă și socială a lui Eutimie despre „bătălia” cu Antihrist este din nou înviată, dar avântată de spiritul non-moliacian al vremurilor.

Înainte de reforma din 19 februarie, țăranilor minieri, artizanilor, li se acordau unele drepturi în comparație cu restul țărănimii pentru dezvoltarea mineritului. Reforma a distrus aceste drepturi, acordând crescătorului dreptul de a încheia cu țăranii o „cartă statutară”, reducându-i la o poziție comună. Țăranii au refuzat să semneze un astfel de „tratat”. Atunci s-a format un partid de greve, țărani „clericali”, iar celorlalți li s-a aplicat „dependența”. Și apoi reforma Zemstvo a răsplătit țăranii cu noi taxe. Și, ca de altădată, sub sloganul „să luăm în picioare pentru fosta situație muntoasă justă”, se desfășoară un nou protest religios și public. Țăranii au refuzat să plătească taxe, să se supună autorităților, să devină soldați. Ei, acești țărani, artizani, care până de curând erau zeloși-2 *

Creștinii ortodocși, presiunea autorităților și a crescătorilor convinși că „adevărul a părăsit pământul”. Au încercat să o caute în biserică, dar însemnările au dobândit doar un dușman în plus și un informator. Și au decis. că „au sosit vremurile de sfârșit, trebuie să evitați ispită și să se pregătească pentru moarte”. Și atunci responsabilitatea reciprocă i-a amărât pe sătenii-spărgător de greve până în punctul în care a devenit periculos pentru „neplătitorii” noștri să apară pe străzi: au fost prinși, toate hainele le-au fost rupte în plata restanțelor. Pe partea de a câștiga bani, nu au dat pașapoarte. A trebuit să mă ascund și să lucrez în secret. Gândul jignit a funcționat, a prins zvonurile care se învârteau, a scotocit prin scripturi și s-a convins că lumea este împărăția lui Antihrist, că dând taxe, recruți, ascultând autoritățile și preoții, chiar să-ți scoți pălăria în fața lor. , a merge la biserică și a te închina la icoane înseamnă a-l sprijini pe Antihrist . S-a desfășurat un „cert” inegal...

La 17 noiembrie 1874, 38 de țărani din districtul Krasnoufimsk au fost acceptați și înrolați pentru serviciul militar fără prea mult. Au refuzat să depună jurământ, au refuzat să muncească, au refuzat să facă pregătire militară etc. Fiecare dintre ei a spus: „Sunt un om al lui Dumnezeu adevărat... Nu am un oraș prezent, caut un viitor. oraș... Nu mă retrag din adevărata stare de munte și nu mă retrag îmi doresc... Nu recunosc reguli și autorități

noi, dar pentru credință și Dumnezeu sunt gata să accept coroana unui martir... Sunt un rătăcitor pe pământul lui Amin...”
Pentru toți. ei au fost bătuți până la moarte, batjocoriți, torturați. Mai activ exilat.
Ca urmare a gândurilor și chinurilor, „neplătitorii” au ajuns la un mod de gândire comunist condensat, la transformarea completă a tuturor în uz public, străduindu-se în același timp să devină „fii ai oamenilor”, aceste culmi ale pământ, nu înrobind oameni sau animale, ci dăruind viața proprie.
Nici această mișcare nu s-a desfășurat mai larg. Neplata impozitelor, renunțarea la taxe și ascultare etc., cu alte cuvinte, refuzul de a susține cauza nedreptă a puterii, se schimbă caracteristic în funcție de localitate, de particularitatea modurilor de gândire ale țăranilor „non-Molaks”. „, dar tonul general este același.
Cu toate acestea, însăși natura formării mișcării non-Molyak individualizează în mare măsură masele, le anarhizează, distruge în ele păstoritul primordial, obișnuitul „cum spune lumea” și pregătește astfel baze și mai profunde pentru anarhism. Fenomene precum „în sine”, „nu al nostru”, dacă sunt nesemnificative în sensul mișcărilor sociale, sunt totuși profund simptomatice. De fapt, iată-l pe P. V. Taskin (un cizmar) „pe cont propriu” în fața ta: „Sunt pe cont propriu... nimeni nu are un adevăr real, complet. Toată lumea are un pic de adevăr.., cu forța nu vei conduce oamenii la credință, ci doar îi vei duce într-o ispită serioasă..., mergi la o persoană încăpățânată cu dragoste, cu strigăt

Spirit stian, si nu cu putere, cu duh diavolesc... doar duhul crestin va invinge... si va fi o turma si un singur pastor, va fi toata lumea si Domnul despre toate. Iată „nu al nostru” condamnat exilat (1869-1874) Yegor Rozhkov, atât de sălbatic torturat pentru convingeri, încât îi stă părul pe cap când tocmai citiți despre ei, spune: „Sunt pe cont propriu, tu ești pe cont propriu. acestea. Trăiesc în felul meu, așa cum vreau, așa cum cred, și trăiesc, și nu așa cum poruncește altcineva, un străin, nu eu... Însuși Dumnezeu a poruncit oamenilor să trăiască așa din cele mai vechi timpuri... El a făcut-o. nu porunci sa te inchini, sa te supui altuia...sunt liber in trup si suflet.Esti mercenar,nu faci „pe cont propriu”, dar ceea ce ti se ordona... Bunatatea nu este de ajuns, trebuie să o faci. ce crezi... eu nu sunt al tau, iar tu nu esti al nostru... Nu mint, zic, fac ceea ce cred. - nu face rau nimanui... Au nevoie de taxe , pașapoarte... au nevoie de muncă.- munca nu este a mea .-Lasă-i să lucreze... ce au nevoie.-Nu am nevoie-cui îi face rău? M-au închis sub cheie, m-au bătut, m-au înlănțuit – forța lor. Dar totuși, ei sunt singuri, iar eu sunt pe cont propriu... Nu le-am dat pe al meu și nu le voi da înapoi... ”Întotdeauna minunat în spirit în relațiile cu ceilalți,” nu cu al nostru ” sunt închise, aspre și „nu își scoate pălăria” în fața autorităților, oficialităților și preoților. Au respins cu dispreț această lume nerușinată. care s-au răzbunat pe ei pentru această tortură din „lumea proscriilor”. Dezvoltarea ideii merge mai departe: de la autoritatea abandonată prin independența minții până la înțelepciunea unității în

intuiție, în revelație. La începutul secolului nostru, fostul „satanist”, studentul A. M. Dobrolyubov se rupe brusc de trecut și se duce la oameni, în provincia Oloneț, la „rătăcitori” sau „oameni ascunși”, despre care am vorbit deja, și se întoarce de acolo în lumea transformată. A fost „învățat de pescăruși”. Tăcerea, rătăcirea, simplitatea și iubirea se dezvăluie în ea într-o nouă frumusețe. „Frate Alexandru”, a spus un țăran de 80 de ani, „este un mare exemplu”. În rândul țărănimii, și în special al raționaliștilor, cuvântul și viața lui se întâlnesc cu o atenție profundă și... urmărire. Nu este nevoie să vorbim despre anarhismul absolut al acestei forme de căutări sectare: aici stă la baza însăși esenței căutării.

Să vă povestesc despre încă un fenomen închis pentru studiu. Tăcerea este o graniță de nepătruns pentru el. Aceiași 60-70 de ani au oferit un exemplu despre modul în care această cale a renunțării de la lume, calea purificării și întăririi sufletului, calea căutării intuițiilor se dovedește a fi o formă de protest în zilele mișcărilor. La Judecătoria Saratov au fost aduși cu forța, inculpații, orășenii din suburbia Dubovka, A., au fost nevoiți să se așeze. R. Bogatenkov şi Kiselevs. Tăcerea a fost răspunsul la toate încercările curții, o tăcere elocventă. Sub Ecaterina a II-a, aceleași amortizoare au fost torturate. Guvernatorul general al Siberiei, Pestel, a ordonat să li se picure ceară de sigiliu arzând pe burtă. Dar înaintea voinței spiritualizate a omului, toate torturile sunt neputincioase - călăii nu au învățat niciun cuvânt despre esența sectei lor.

p. l.

3. Mitul social.

Există două tipuri de înțelegere a istoriei. În antipozii caracterului moral și acțiunii revoluționare, în M. A. Bakunin și K. Marx, istoria ne oferă reprezentanți străluciți ai acestor tipuri. K. Marx „simplifica” istoria, reducând-o la o serie de modele schematice, utopii construite pe principiile „plusvalorii”, „luptei de clasă”, etc. M. A. Bakunin ia istoria în toată tangibilitatea ei vie, și cheia ei. înțelegerea nu este servită de concepte și scheme, ci de multe ori, încă obscure, și totuși strălucitoare de vitalitate, lâncezitoare, * căutări, speranțe și acțiuni ale maselor muncitoare înrobite creând istoria și libertatea lor. Prevederea lui genială este rezultatul acestei abordări „intuitive” a istoriei.

Masele, în dezvoltarea lor, în căutările lor, oferă ele însele cheile pentru a-și înțelege viața, trecutul, prezentul și viitorul, pentru a-și înțelege aspirațiile. Acest lucru a fost observat de Platon, se știa și înainte de Platon, a fost remarcat recent de Sorel, acest ciudat „marxist”. O întreagă atmosferă de imagini vii, tremurând de viață, se îngroașă în jurul cuvintelor obișnuite de zi cu zi, forțând inimile cele mai obosite să le răspundă și absorbind întreaga esență a aspirațiilor acestor mase. Din această atmosferă a fulgerat ideea clară irezistibilă a acestor aspirații, iar masele, care ieri nu au știut ce să facă, astăzi, cu o încredere de nezdruncinat, merg la durere, la moarte, realizând acest „mit social” al a lor. „Mitul social” este, până la urmă, ceea ce masele „văd” în sine, ceea ce vor „să vadă” în sine. El, ca un câmp magnetic, desfășoară linii de forță

de-a lungul cărora magneții vii - oamenii - sunt ghidați și acționează.
Muncitorii din Occident s-au revelat în mitul social al grevei generale; sclavii, muncitorii și săracii din Imperiul Roman – în miturile sociale ale gnozei creștine apocaliptice – care este semnificația socială durabilă a acestor mituri etc. Țărănimea rusă din secolele trecute, în mișcările sale religioase și sociale pe fundalul viziuni apocaliptice, oferă propriile sale exemple unice de mit social.
Aceste tipare sunt reflectate în mod egal în toate sectele; fiecare dintre secte ar putea servi drept sursă pentru identificarea acestor mostre. Dar este rezonabil să le observați acolo unde sunt cele mai strălucitoare, cele mai dezvoltate.
Am văzut deja cum poziția socială a țărănimii ruse a fost rezolvată într-o respingere a lumii, într-un mit religios-social despre venirea lui Antihrist. Dar țărănimea nu numai că a negat, a căutat, a creat.
Printre altele, replicile preferate din versurile sectarismului rus erau: - „Sufletul își așteaptă hrana, sufletul are nevoie să-și potolească setea, - încercând să nu-ți părăsești sufletul
^·...

Confortul familiei nu este dulce, bunătatea dobândită degeaba, lumea albă este îmbolnăvitoare pentru cei care simt foamea sufletului, care le recunoaște sărăcia spirituală - mai rău pentru el. decât unui trup flămând, decât unui puternic obosit.
Rătăcind în stepele rusești, împrăștiate prin pădurile despicate în zeci de versuri despre Iosaf Tsarevich, povestea lui Buddha, care și-a părăsit casa pentru a găsi „calea ascunsă”, a fost cea mai consecventă cu o asemenea stare a celor care au crescut. din zidurile credinței „lor” biserica „lor”, înșelați de ea în adevărul lor religios și social, țăranii. Nu degeaba s-au cântat în fugă anumite versuri:

Mă voi cumpăra să trăiesc într-o țară fără Dumnezeu
fără altar sfânt,
unde este mai rece și falsul zeu și puterea trufașului rege...

Pe baza acestui motiv crește încrederea în existența unei surse de satisfacție. Nu degeaba cavalerismul vest-european a exprimat aceleași sentimente în binecunoscutele mituri religioase și sociale frumoase despre Graal. „Versul rusesc al lui Iosaf Țareviciul”, atât de iubit de „rătăcitori”, vorbește despre aceasta astfel :

Din pustiu vine batranul la casa regala.
A adus cu el o piatră prețioasă frumoasă.
Ioasaph Tsarevich l-a întrebat pe Varlaam:
„Arată-mi această piatră și îi voi vedea și îi voi afla prețul.”
- Comoditate, puteți lua soarele cu mâna,
și nu poți aprecia asta pentru totdeauna.
Prințul a rămas după Varlaam, a început mereu să plângă:
„Nu vreau să rămân fără bătrân, voi părăsi împărăția și voi merge
în pustie, îl voi căuta pe Varlaam și voi fi luminos de la el.
Dragă deșert, adu-mă la un bătrân.

Mulți și-au părăsit casele și au pornit să caute această piatră, această pasăre de foc a basmelor rusești. Ei rătăceau de la o credință la alta, amestecându-se pe drumuri cu fugari, cu

vagabonzi, cu apostoli de diferite credințe, cu umblători populari, cu cerșetori, cu pelerini pe moaște și sfinți, cu muncitori (yoghini ruși), repetând neîncetat Rugăciunea lui Isus. (observați „Om” hindus) în mișcare, cu cei care și-au făcut jurământul de rătăcire, cu cei care au ridicat „crucia rătăcirii”, etc. Înainte de asta, această Rusia de tranziție era atât de diversă, încât chiar și în epopeea despre Ilya-Muromets la Ilya, treizeci și trei de ani de șezut, vino

dau astfel de „caliki-trecători” încât „cu trei găleți de apă” îl ridică la o mare slujbă – să apere țara, poruncând în același timp „să nu jignească un creștin în câmp deschis, să nu gândească rău împotriva”. un tătar”. Secta lui Euthymius îmbină în cel mai uimitor mod aceste motive eterogene de rătăcire într-un mit strălucit despre „calea mântuitoare”, despre „deșert”, iar simțul lui Nikita Semenov consideră deja crucea rătăcirii mai sus decât crucea lui Hristos. . În cele din urmă, tendințele non-Molyak dau acestui mit și sensul de „rătăcire spirituală”: „Sunt rătăcitor pe pământul lui Amin”.
Așa cum pentru un anarhist este o revoluție, pentru un sindicalist este o grevă generală, tot așa pentru rătăcitori rătăcirea este nu numai distrugerea puterii lui Anteeu (numele comun al Antihrist), ci și calea către o altă viață dorită. . Cerințele morale înalte, ajungând până la extreme ascetice, ale tuturor sectelor care au în ele germeni anarhici, impun un sigiliu strict pregătirii lor pentru această altă viață, dar cu cât mai tensionate, cu atât mai condensată este așteptarea lor față de ea.
În al 7-lea capitol al „Sutrei Lotusului Pur” este scris despre unul dintre Buddha, cum a condus oamenii în țara bijuteriilor (Nirvana) și, observând oboseala lor, a creat un „Oraș-Minune” - ceață. Oamenii s-au încordat cu toată puterea, luptă pentru acel oraș. Așa că Buddha a adus pe toată lumea în țara bijuteriilor. Legenda budistă pictează aici cu o lovitură frumoasă procesul creării unui mit social. Creativitatea maselor, călăuzită de cele mai înalte motive, întrezărind adesea vag în viața geniilor lor imperceptibile, merge spre eliberarea tuturor forțelor și posibilităților lor spirituale, spre eliberarea lor din lanțurile acestei vieți cerșetoare și sclave. Pentru a face din ce în ce mai clară și mai strălucitoare direcția tuturor forțelor poporului în direcția libertății viitoare, opera sa își desfășoară în fața ei o imagine frumoasă și puternică a viitorului, poate exista doar un indiciu vag al acesteia, dar - la acest moment – o încântare și un impuls de trezire.
Sectarismul rus a folosit, ca mit, povestea biblică a Ieșirii din Egipt și a pelerinajului Israelului către țara făgăduinței, pe țara care curgea lapte și miere (întreaga mișcare s-a numit pe ea însăși Israel) și, de asemenea, a perceput în mod natural mitul apocaliptic al cetatea care vine - Noul Ierusalim. Pe această bază și-a construit picturile. Structura religioasă și socială a vieții, reflectată într-o serie de imagini-mituri, devine clară vizual, fără o teorie sofisticată.
Spațiul se dovedește atunci a fi nu doar un exod din Babilonul disolut și sclav către orașul care vine, nu doar o scară a

încercărilor și perfecțiunii, ci și baza unui tablou și mai grandios care închide întreaga serie de mituri sectare într-una singură. întreg uimitor, trecând dincolo de granițele teoriilor sociale cunoscute de mine. Dacă spațiul este o scară, una dintre treptele căreia este „acest pământ” iar capătul este „pământ”

Dacă viața este perfectă, atunci întreaga viață este o dispută, un dialog în jurul acestei scări, un dialog al diferitelor forțe opuse care umplu viața. Aceasta nu este jucăria hegeliană a antitezelor autogeneratoare, ci dialectica naturală a istoriei. Pe de o parte, slujitorii Babilonului, Antihrist, preoții-demoni senzuali, autoritățile și apostații corupti de ei blochează calea oamenilor către „viața viitoare” cu ispite, bogăție, violență și persecuție. (Compară „Statul și rolul său în istorie” de P. A. Kropotkin și „Cezarul și galileanul” de G. Ibsen). Pe de altă parte, „mică catedrală” a credincioșilor, acești păstrători ai pietrei prețioase, testați și purificați într-o ispravă lungă, și acum gata să meargă să slujească oamenilor ca ajutoare și călăuze în căutarea lor, pentru a le arăta calea. au găsit, acesta este un munte simbolic - Sionul. Construcția, după cum vedeți, este identică cu mitologia socială a lumii întregi. Să ne amintim cele două triburi pure ale Israelului pierdute, „paradisul pierdut” pe care îl căuta Columb, „frăția himalayană” a Insulei Teozofice, frumoasele mituri ale cavalerismului despre Graal și Muntele Monsalvat, care au stat la baza lucrării lui Wagner. drame muzicale și poemul lui Goethe „Secretele”, amintim, de asemenea, de căutarea „adevăratei Francmasonerie”, care a îngrijorat atât de mult vremea Ecaterinei 11, a reînviat în sfârșit acum în fața științei Atlantidei, din care, potrivit lui V. Bryusov, profesorii de au apărut profesori etc. Asemenea exemple nu pot fi epuizate, întrucât creativitatea popoarelor este sursa lor inepuizabilă.
Între aceste două lumi – între Babilon și Sion – oamenii săraci și slabi sunt zvârcoliți, ignoranți sau neputincioși să aleagă o cale. Versurile rătăcitoare amintesc:
Acoperiți sufletul Babilonului, înțelegeți în grabă Sionul, hoți în drum spre muntele grindinii.
Iar „catehumenii”, nepregătiți încă să „intre” în Sion, trec prin testul lor sub îndrumarea unor mentori experimentați înainte de a fi acceptați în rândurile credincioșilor.
Și circulă printre oameni speranța că există undeva un „oraș miracol”, unde totul este în regulă, unde nu este nimic din Babilonul nedrept, unde nu pot pătrunde „demoni” cu tributuri și chinuri. „Un loc numit Belovodye și Lacul Iubire, și sunt 100 de insule pe el și munți pe ele, iar imitatori ai bisericii lui Hristos trăiesc în munți despre Hristos... Și nu poate fi Antihrist și nu va fi...”. Există un zvon despre regatul bătrânului Ioan, ascuns în îndepărtata Indie. Și, în sfârșit, „orașul miracol” are un efect foarte, foarte aproape: se află pe lacul Svetloyar; în noaptea de vară, când „înflorește și feriga”, cei care o caută se adună, dar... o vedem doar pentru cinstiți, auzim doar pentru drepți.. cine are ochi să vadă, să vadă. Acesta este orașul invizibil Kitezh.

P.A.
Aici mitul atinge cea mai mare intensitate. În orașul Kitezh (sau ceva similar cu acesta), întreaga esență a construcției este concentrată. Aici idealul se ridică deasupra existentului, imaginea viitorului deasupra prezentului și bate și trezește poporul, obosit de grijile de taxe, de frica soldaților, de contradicții, și îi obligă să țină pasul cu cerințele morale, chemări. ei să aibă ocazia de a vedea, de a intra și de a trăi printre drepți în oraș acum* același.
Toate acestea sunt rezolvate într-un mod uimitor în mitul Duhului care iluminează oamenii.
Într-unul dintre articolele sale, publicat în organul rus. lucru numara Canada și S.-A. S. Sh., am scris: „Sarcina noastră este să facem din munca creativă a maselor un extaz creativ în continuă creștere al istoriei printr-o inițiativă continuă. Aceasta va fi — Anarhia în sensul ei infinit.” Iluminarea creativă de către „Spirit”, așa cum am văzut deja în primul capitol, restructurează întreaga structură a celor iluminați, introduce, ca principiu călăuzitor al vieții lor (al tuturor reflexelor), ceea ce ei sunt „iluminați”. În domeniul religios-social, aceasta este o dorință intensă de a „vedea” orașul ideal. Imaginile mitului, care au pus stăpânire pe conștiință încă din momentul iluminării, devin un plan după care începe să se construiască viața reală. Spre viitorul oraș ideal, un nou oraș crește pe pământ, străduindu-se să devină asemănător cu o imagine mitologică, o ceață - un „oraș miracol”, și prin aceasta, în cele din urmă, se îmbină cu idealul. În Apocaliptic, după cum se știe, mitul se termină cu imaginea finală a „transformării lumii”: „și am văzut un cer nou și un pământ nou”.
Sensul social al acestei mitologii este clar. Aspirațiile anarhiste se vor dezvălui în încercările de a transpune mitul în realitate, în natura construcției orașului pământesc, crescând „spre” idealul care vine, devenind, ca să spunem așa, „întruchiparea lui”.
4. Constructorii.
Zorii secolului al XX-lea au fost anii atemporității sociale, anii în care, sub atacul terorii de stat, rămășițele mișcării populiste ruse au fost reorganizate pe linia luptei politice și de partid. În acești ani, viitoarea revoluție pierdea acele rădăcini sociale pe care nucleul bakuninist-populist încerca să le dezvolte în adâncul maselor populare. Munca culturală rebelă în rândul maselor, creând o sete de activitate liberă și, prin urmare, o luptă conștientă împotriva oricărei opresiuni, a fost înlocuită cu o luptă politică în numele programelor slabe și al „idealurilor” mizerabile. În același timp, în munca organizatorică propriu-zisă, educația unei psihologii libere a performanței de amator a fost înlocuită cu un fel de disciplină militară centralizată, care cu greu putea pregăti muncitorii unei societăți libere.

În acești ani, anarhismul rus, dus de curentul general, a lovit cealaltă extremă: în distrugerea politică și teroristă, și-a împărțit forțele și și-a pierdut semnificația de masă serioasă, a pierdut, odată cu adâncimea înrădăcinii culturale în masele lor, în " interior”, și înțelegerea blocurilor lor de construcție.

sarcinile, realismul său, nu ne-a lăsat nicio tradiție. Noi anarhiștii știm această greșeală, comună partidelor, și nu o vom repeta.
Sarcina construcției sociale este o sarcină profundă. Oamenii nu sunt cărămizi de lut; a întocmi un proiect și a folosi forța - aici înseamnă doar a distruge structura și a descuraja construirea pentru o lungă perioadă de timp. Studiați forțele organizatoare interne ale maselor, treziți-le pentru muncă independentă, treziți în ele căutări și idei de construire, iar „cărămizile” în sine, în mod liber, vor lua forma în „cladirea” care le corespunde.

coloană de mers, era un obstacol, iar coloana îl zdrobi.
În general, anii petrecuți în corp l-au făcut să simtă masa din interior, deoarece doar anii din copilărie sau adolescență, petrecuți între zidurile unei instituții de învățământ militar închise, îl pot face să simtă forțele de aspirație și nivelare ale masei umane. , spontaneitatea ei în emoții, orbirea sa, dacă nu este diferențiată. Tot timpul, Kropotkin a trebuit să-și apere personalitatea în corp, să o opună atacului de emoții străine și adesea străine, dar nu înainte – în familie – și nici acum – în corp, cu toate acestea, elementele maselor nu s-au atins niciodată. el prea ostil... Întotdeauna simțea în sine ceva care îl lega de această masă, spunându-i că el însuși, cu „eu” lui special, s-a pierdut printre mulți, mulți „voi”, dar toți acești „voi” oricum. timpul ar putea deveni „eu” pentru el, datorită capacității sale de a experimenta. Viața de corp i-a dat o serie de impresii de cooperare, parteneriat, acțiune în masă. Oricum ar fi, dar când Kropotkin a absolvit corp în 1862, la vârsta de douăzeci de ani, el era o personalitate deja pe deplin formată în liniile sale principale, suficient de puternică pentru a imediat, în cursul promovării la ofițer, în ciuda totul, insista pe cont propriu si rupe pe a lui.cariera mult asteptata.
Dar nici aici el nu acționează neplăcut. Nu degeaba strămoșul său, prințul Smolensky, care a murit în 1470 din cauza migăzilor economice, a fost poreclit Kropotkin... Piotr Alekseevici deținea această proprietate ereditară și a luat în considerare și a cântărit temeinic nu numai principiul, ci și latura economică a deciziei sale. . Era firea lui să acționeze în mod deliberat, iar această atenție „minună” strălucește în toate acțiunile și lucrările sale.
Într-un fel sau altul, dar la sfârșitul corpului, pleacă în Siberia ca ofițer al Armatei Cazaci Călare din Amur.
„Cinci ani”, scrie el (Note, p. 133), „petrecuți de mine în Siberia, au fost pentru mine o adevărată școală de studiu a vieții și a caracterului uman. Am intrat în contact cu diverse feluri de oameni, cei mai buni și cei mai răi, cei care stau în vârful scării sociale și cei care vegeta și bâjbâie pe ultimele ei trepte: vagabonzi și așa-zișii criminali incorigibili. I-am văzut pe țărani în viața lor de zi cu zi și am văzut cât de puțin le poate da guvernul, chiar dacă este inspirat din cele mai bune intenții. În cele din urmă, călătoriile mele lungi, în timpul cărora am parcurs peste șaptezeci de mii de verste pe stâlpi de pat, pe bărci cu aburi, în bărci – în principal călare – mi-au temperat în mod surprinzător sănătatea. Călătoria m-a învățat și

de cât de puțin are nevoie o persoană când iese din cercul fermecat al condițiilor civilizației. Cu câteva kilograme de pâine și o mică

Păstrând ceaiul în saci, cu o pălărie melon și un topor lângă șa, cu un covoraș de pâslă sub șa pentru a acoperi patul de frunze tinere proaspăt tăiate, o persoană se simte surprinzător de independentă chiar și printre munți necunoscuți, dens copleși de păduri sau acoperite. cu zăpadă adâncă..."
Așa descrie însuși Kropotkin ceea ce i-a dat Siberia...
Aici a trecut printr-o școală a vieții, care i-a permis să-și cristalizeze în sfârșit caracterul. Totuși, și acum este necesar să subliniem o latură a caracterului lui Kropotkin, latura care, în cele din urmă, poate, în cea mai mare parte a vieții sale s-a dovedit a fi aproape decisivă.
Cert este că parcurgând în imaginație calea vieții lui Piotr Alekseevich din copilărie prin clădire și până în Siberia, fiind conștienți de situațiile în care a trăit și a acționat, putem prinde o linie ascuțită care îi mărginește personalitatea cu un fir roșu. . Este extrem de important ca condițiile și situațiile vieții tot timpul pentru Kropotkin s-au dezvoltat în așa fel încât să nu provoace răni adânci mândriei lui. Nimic din viața lui nu l-a umilit, nu a fost niciodată demn de dispreț, nu a fost niciodată insultat, cel puțin profund și dureros, viața nu l-a bătut, nu l-a pus în situații contradictorii fără speranță... Nu, viața lui continuă clar și în întregime tot timpul și așa rămâne până la mormânt... Copilul și bătrânul merg mână în mână în el, iar el, așa luptător pentru progres, stă însuși în afara lui. În copilărie, Kropotkin trece prin viață, în copilărie coboară în mormânt... Bătrânul vorbește prin gura lui în judecăți despre scopurile lumii și așa este el la primii pași ai vieții.
Aspectul pur și clar al unui copil, simpatic și mereu gata pentru orice sarcină care are nevoie de dragoste, curaj, care este chemat de cerințele fraternității sau libertății, dar totuși aspectul unui copil. Adevărat, acest copil este cel mai bun și mult mai frumos decât toți copiii culturii moderne - înțelepții și creatorii săi, dar este un copil în integritatea încă nediferențiată a sufletului căruia nu există nici măcar o umbră de îndoială în înseși principiile această cultură, în aroganța ei spirituală... Suferință dureroasă și protest „din subteran”, protest împotriva „lumii euclidiene”, afirmarea existenței răului autentic în lume, răul material, volitiv și nu doar formal, intelectualist. – toate acestea erau profund străine lui Kropotkin. Adevărat, el a simțit ceva aici, iar acest lucru, în esență, a provocat încercările sale ulterioare de a da o nouă etică ... În încercarea de a crea o nouă justificare pentru moralitate, se pot vedea sclipici ale zborului ciudat al lui Kropotkin de la Yasnaya Polyana - strălucitul lui. optimism raționalist, o încercare de a se convinge că poate că este posibil să părăsești vechiul fără a renunța la el, păstrându-i integritatea de odinioară... Oricum ar fi, dar Kropotkin a avut o mulțime de a lui Schiller, dar nu a existat a lui Goethe, și deci , probabil, îl citează pe Goethe.

De aici și neputința filozofică a lui Kropotkin, atât de caracteristică în general pentru întreaga generație a anilor ’60, dar cea din urmă nici măcar nu este atât de semnificativă. Mult mai important este că, mulțumită a tot ceea ce s-a spus, Kropotkin are întotdeauna în față nu o personalitate întreagă, ci doar acea latură a ei care este întoarsă spre exterior. Pentru el, latura interioară a personalității rămâne strâns și pentru totdeauna închisă, ceea ce îl protejează de multe lucruri, îl face întreg, dar nici nu îi dă ocazia să arunce o privire mai profundă asupra vieții și asupra oamenilor înșiși. Din această cauză, personalitatea însăși devine mai subțire în fața ochilor lui, devine transparentă și prin ea Kropotkin vede doar masa.
Cu toate acestea, neputința în fața problemelor legate de profunzimea individului și chiar simpla ignorare a acestora, scoate în evidență cu atât mai viu claritatea ascuțită a minții lui Kropotkin în rezolvarea problemelor sociale. Ca o dimineață senină de vară, viziunea lui Kropotkin despre Natură și numai din om emană tristețe, pentru că el a fost primul dintr-un număr de creaturi care și-a recunoscut incapacitatea de a se ocupa de treburile publice, de a-și recunoaște aspirațiile și imposibilitatea de a le satisface. Dar, pe de altă parte, o persoană are o minte care l-a umbrit și este capabilă, ca un anumit zeu, să conducă omenirea spre țara împlinirii.
Și totuși, atitudinea lui Kropotkin față de individ este atât de atentă încât, în cele din urmă, nu contează dacă el însuși știe ce este conținut în vasul individului - este important să îl protejeze... Acesta din urmă este mai esențial și corect decât a admira adâncurile și abisurile, închise în personalitate, demnitatea divină ascunsă în ea, și în același timp să bată acest vas de pietrele prostiei și durității inimii sale... , politicos, decât cel care țipă despre bijuteriile nemăsurate ale conținutului său și îl aruncă în coșul de gunoi al nebuniei sale. Toți acești călugări de diverse religii, de la teist la materialist, sunt mereu gata să ardă vasele pentru a salva conținutul și aceasta este marea minciună pe care Kropotkin o evită mai târziu când își creează idealul de societate umană; el are întotdeauna în vedere că individul trebuie să iasă în prim-plan și că, prin urmare, libertatea trebuie să formeze baza unei societăți care pretinde a fi cu adevărat cultivată, căci aceasta din urmă poate fi măsurată doar prin gradul de respect pe care îl trezește în oameni. pentru fiecare.
Anii petrecuți în Siberia, anii de observație atentă, au permis ca multe dintre gândurile lui Kropotkin să prindă contur, ceea ce nu l-a părăsit pentru tot restul vieții.
„Anii petrecuți în Siberia”, scrie el (Note, pp. 165-165), „m-au învățat multe lucruri pe care cu greu le-aș fi putut învăța în altă parte. Mi-am dat seama repede că era absolut imposibil ca oamenii să facă ceva util cu ajutorul mașinii administrative. Cu această iluzie mi-am luat rămas bun

pentru totdeauna. Atunci am început să înțeleg nu numai oamenii și caracterul uman, ci și izvoarele ascunse ale vieții sociale.

Am realizat în mod clar munca creativă a maselor necunoscute, care este rar menționată în cărți, și am înțeles semnificația acestei lucrări de construcție în creșterea societății. Am văzut, de exemplu, cum Doukhoborii s-au mutat în Amur, am văzut câte beneficii le-a oferit viața lor semicomunistă și cât de uimitor s-au stabilit acolo unde alți coloniști au eșuat, iar asta m-a învățat multe din care nu am putut învăța. cărți. De asemenea, am trăit printre extratereștri rătăcitori și am văzut ce sistem social complex au dezvoltat, în afară de orice influență a civilizației. Aceste fapte m-au ajutat mai târziu să înțeleg ce am învățat citind antropologie. Prin observare directă, am înțeles rolul jucat de mase necunoscute în evenimentele istorice majore – migrații, războaie, dezvoltarea formelor de viață socială. Și am ajuns la aceleași gânduri despre lideri și mulțime pe care le exprimă Lev Tolstoi în marea sa lucrare Război și pace.

„Crăcut într-o familie de moșier, eu, ca toți tinerii din vremea mea, am intrat în viață cu convingerea sinceră că este necesar să porunci, să cert, să pedepsesc și altele asemenea. Dar de îndată ce trebuia să duc la îndeplinire angajamente responsabile și să intru în relații cu oamenii pentru asta, fiecare greșeală avea consecințe foarte grave, am înțeles diferența dintre a acționa pe principiile disciplinei sau pe baza înțelegerii reciproce. Disciplina este bună în paradele militare, dar nu are valoare în viața reală, unde rezultatul poate fi atins doar printr-un efort puternic al voinței tuturor, îndreptat către un scop comun. Deși nu mi-am format atunci gândurile cu cuvinte împrumutate din strigătele de luptă ale partidelor politice, pot spune totuși acum că în Siberia mi-am pierdut toată încrederea în disciplina de stat: eram pregătit să devin anarhist.

Da, într-adevăr, Siberia a fost o mare bătaie de joc a tendințelor statale, căci timp de câteva secole puterea de stat s-a manifestat în Siberia doar ca jaf și batjocură arogant, deschis și fără milă, iar dacă populația Siberiei încă nu s-a mâncat în exces, nu a degenerat. în vite solide sau tâlhari. , dar dimpotrivă, în ciuda fluxului crescut de așa-numite „elemente criminale” de tot felul din Rusia europeană, au reușit să-și creeze propriul public, toate acestea servesc ca o confirmare clară că o persoană este nu numai un lup pentru o persoană, ci poate fi și adesea este un frate.

În general vorbind, o persoană nu este nici prea bună, nici prea rea și, desigur, depinde într-o foarte mare măsură de condițiile din jur... De aceea trebuie să punem primul

problema schimbării acestor condiții... La urma urmei, nu este imediat posibil ca unii să acționeze conștient, iar mediul acționează inconștient asupra milioanelor... Prin urmare, oamenii de stat socialiști trebuie să recurgă la sofisme, afirmând influența formativă a mediu socialist pe un individ și acum argumentează împotriva anarhiștilor, prin faptul că, se presupune, oamenii trebuie să devină diferiți pentru ca anarhismul să devină posibil. Dar dacă este așa, atunci este și pentru socialism necesar ca oamenii să devină mai întâi diferiți, dar dacă influența determinantă a mediului este adevărată pentru

socialism, atunci este adevărat și pentru anarhism pe exact aceleași temeiuri. Și pentru Kropotkin, a fost clar ceea ce a devenit mai târziu de neînțeles, datorită agitației de neînțeles și voalat a partidelor socialiste, și anume că socialismul nu este deloc o etapă de tranziție către anarhism - socialismul este socialism, iar anarhismul este anarhism, iar roata. cauzalitatea nu se întoarce între ele...
Oricum ar fi, răscoala polonezilor exilați i-a pus lui Kropotkin întrebarea imediată dacă ar putea rămâne în serviciul militar: „pentru mine și pentru fratele meu”, scrie el („Note”, 169), răscoala a servit ca o lectie. Eram convinși de ce înseamnă, într-un fel sau altul, a aparține armatei... Am hotărât să ne despărțim de serviciul militar și să ne întoarcem în Rusia... iar în primăvara anului 1867 ne-am dus la Sankt Petersburg.
În Siberia, Kropotkin a trecut printr-o școală serioasă de cercetare, făcând o serie de expediții lungi și strângând material bogat. La sosirea la Sankt Petersburg, în toamna anului 1867, a intrat la universitate. „Cursele de la universitate și munca științifică mi-au absorbit tot timpul în următorii cinci ani. („Note”, 170). În acești ani, a desfășurat o muncă științifică intensivă, despre care vorbește în Zapiski (p. 172): „Cine a experimentat o dată în viață deliciul creativității științifice nu va uita niciodată acest moment fericit. Îi va dori repetare. El va fi enervat că o asemenea fericire cade în seama câtorva, în timp ce ar putea fi la îndemâna tuturor într-un fel sau altul, dacă cunoștințele și petrecerea timpului liber ar fi proprietatea tuturor.
În același timp, din ce în ce mai mulți Kropotkin s-au implicat în munca revoluționară, din ce în ce mai convergenți cu liderii mișcării de eliberare, din ce în ce mai mult s-au apropiat de clandestinitate. Toate acestea s-au făcut într-un mod natural, de la sine înțeles, deoarece, după ce a spus „A”, a fost necesar să parcurgem întregul alfabet până la „Z”, iar Kropotkin nu a trebuit să se oprească la jumătatea drumului ... Un luptător a fost treptat forjat din el, gata să întâlnească piept cu piept cu inamicul, să lupte corp la corp, primind și dând lovituri... Cunoștea și simțea masele și, ca și în cazul coloanei de cadeți, el a experimentat profund în sine toată ascensiunea și încântarea vârtejului revoluționar,

când mulțimea se poate transforma într-o adunare de eroi, când ea, ca un surf puternic, lovește țărmurile și bubuie prin străzi, piețe, baricade.se trezește și se desfășoară viața de zi cu zi a unei existențe cenușii, plină de violență și cruzime. de un incendiu gigantic. . Oh, bineînțeles, el știa perfect cât de mult poartă cu ea revolta, dar sunt cu adevărat cei care aruncă opresiunea și vor să respire adânc – desigur că nu. Doar cei care impun opresiune sunt răspunzători pentru asta - violatorii și exploatatorii, care își apără cu furie dreptul la omor cu impunitate, numit dreptate, la jaf în timpul zilei, numit capitalism, la violență constantă și de tot felul, numită stat. El a ținut perfect în considerare sensul maximei „nu lupta cu răul prin intermediul răului”, dar nu a ținut mai puțin bine în considerare faptul că de foarte multe ori a nu lupta împotriva

unui mare rău – cu atât mai mic este, la rândul său, un egal. rău mai mare. Calea lui Tolstoi nu a fost calea lui Kropotkin, căci tinerețea însăși nu i-a permis celui din urmă să ajungă la rigorismul celui dintâi. La aceasta trebuie adăugată influența asupra lui Kropotkin a acelor imagini care au avut un efect mai slab asupra lui Tolstoi, și anume revoluțiile trăite de Europa în secolul trecut. Tolstoi este mai degrabă un călugăr. Kropotkin este mai degrabă un cavaler... Într-un fel sau altul, dar evenimentele vieții sale exterioare, împreună cu cursul experiențelor sale interioare, l-au împins din ce în ce mai mult la o muncă de natură revoluționară și converge treptat cu membrii lui. Cercul lui Ceaikovski și apoi el însuși intră în el. Dar apoi are loc un eveniment care a jucat un rol în formarea viziunii sale asupra lumii - în primăvara anului 1872 pleacă în străinătate. „La sosirea la Zurich”, scrie Kropotkin (Note, 204-205), „m-am alăturat uneia dintre secțiile locale ale Internaționalei și i-am întrebat pe prietenii mei ruși” ce surse ar putea fi folosite pentru a face cunoștință cu marea mișcare...” Citește”, mi-au spus ei”. Kropotkin se așează să citească ziarele socialiste: „... o lume complet nouă a relațiilor sociale și metode complet noi de gândire și acțiune sunt dezvăluite în timpul acestei lecturi, care dă exact ceea ce nu poți găsi nicăieri altundeva, și anume, explică profunzimea și morală puterea mișcării și arată cum oamenii sunt impregnați de noi teorii, cât de pregătiți sunt muncitorii să pună în practică ideile socialismului și să sufere pentru ei. Toate acestea nu pot fi învățate dintr-o altă lectură și, prin urmare, toate discuțiile teoreticienilor despre inaplicabilitatea socialismului și nevoia de dezvoltare lentă sunt de puțină importanță, deoarece se poate judeca viteza de dezvoltare numai pe baza unei cunoștințe apropiate cu oamenii. despre a cărui dezvoltare vorbim. Este posibil să cunoaștem suma în timp ce termenii ei sunt necunoscuți?

Aici Kropotkin s-a trezit în laboratorul viitorului, a fost prezent la crearea noului – vieți noi, relații sociale noi. El vedea clar și direct – în fața lui, pe de o parte, stătea acea societate construită pe o ierarhie de sus în jos – societatea realității pre-revoluționare rusești, bazată pe violență, ținută laolaltă de violență și încununată cu violenţă. El a văzut cât de inutilă era această societate, cum a mortificat totul în jur, cum a ucis tot ce era viu și cât de tenace s-a ținut de vechi. .. Chiar acolo era creativitate și viață... Și numai pentru o clipă Kropotkin s-a împiedicat de socialismul de stat, dar a recunoscut imediat trăsăturile familiare ale puterii și s-a întors cu dispreț. La acea vreme, purtătorul ideilor socialismului apatrid, adică. anarhismul a fost Federația Jura, inspirată de Bakunin. Aici, nu în rândul lumpenproletariatului, ci printre ceasornicarii de înaltă calificare, anarhismul s-a impus ferm pentru a îmbrățișa treptat întreaga Europă. Bakunin se afla în acel moment la Locarno și Kropotkin nu l-a văzut, dar acest lucru, desigur, nu l-a împiedicat să se alăture tocmai Federației Jura.
„Propozițiile teoretice ale anarhismului, așa cum au început să fie definite atunci în Federația Jura – în special de către

Bakunin – critica socialismului de stat, care, așa cum s-a subliniat atunci, amenință să se dezvolte în despotism economic, chiar mai teribil decât cel politic și, în cele din urmă, caracterul revoluționar al agitației dintre munteni a avut un efect irezistibil asupra minții mele. Dar conștientizarea egalității depline a tuturor membrilor federației, independența opiniilor și a modalităților de exprimare a acestora, pe care le-am remarcat printre acești muncitori, precum și devotamentul lor dezinteresat față de cauza comună, mi-au mituit sentimentele și mai mult decât atât. Și când, după ce am trăit o săptămână printre ceasornicari, am părăsit munții, viziunea mea despre socialism fusese deja stabilită în sfârșit. Am devenit anarhist. („Note”, 214).

Temperamentul luptătorului nu i-a permis lui Kropotkin să meargă pe linia „non-rezistenței” și, împreună cu capacitatea sa de a vedea prin măștile convenționale în esența universală a fiecăruia, a predeterminat toate tacticile sale ulterioare în domeniul luptei sociale.

Cu toate acestea, el nu a luat doar calea revoluției; „A existat, totuși, un punct”, spune el („Note”, 216-217), „pe care l-am acceptat numai după gânduri lungi și nopți nedormite. Am văzut clar că marile schimbări care trebuie să transfere tot ceea ce este necesar pentru viață și producție în mâinile societății – fie că este vorba de un stat popular al social-democraților, fie de o alianță de grupuri libere, așa cum doresc anarhiștii – nu pot fi realizate fără o mare revoluție, pe care istoria încă nu o cunoaște. În plus. Deja în timpul Revoluției Franceze, țăranii și republicanii au trebuit să depună toate eforturile pentru a răsturna sistemul aristocratic putred. Între timp,

într-o mare revoluție socială, poporul va trebui să lupte cu un adversar mult mai puternic psihic și fizic: clasele de mijloc, care, de altfel, au la dispoziție deplină mecanismul puternic al statului modern... În plus, am început treptat să fac înțelegeți că revoluțiile, adică perioadele de evoluție accelerată, de dezvoltare accelerată și de schimbare rapidă, sunt la fel de potrivite cu natura societății umane, precum este evoluția lentă treptată observată acum în țările civilizate. Și de fiecare dată când ritmul dezvoltării se accelerează și începe o eră a transformărilor ample, un război civil poate izbucni la scară mai mult sau mai puțin mare. Astfel, întrebarea nu este cum să evitați o revoluție - nu poate fi evitată - ci cum să obțineți cele mai mari rezultate cu cel mai mic război civil, adică cu cel mai mic număr de victime și, dacă este posibil, fără creșterea urii reciproce. Toate acestea sunt posibile doar cu o condiție: ca cei asupriți să aibă o idee cât mai clară despre ceea ce au de făcut și să fie impregnați de un entuziasm suficient de puternic. În acest caz, ei pot fi siguri că li se vor alătura cele mai bune și mai proaspete elemente din cele mai multe clase conducătoare.

Și în chestiunea revoluției, Kropotkin este la fel de amănunțit. Acolo unde Bakunin a aruncat pur și simplu că revoluția, spun ei, este rea, dar trebuie să mergem la ea, pentru că violatorii sunt într-o ofensivă permanentă și revoluția este pur și simplu momentul în care violații încetează să suporte această violență, astfel încât revoluția este în esență făcută nu de cei violați, ci de violatori - Kropotkin, în plus, oferă o serie de argumente

care demonstrează că fără luptă nu contează dacă vrem sau nu - nimic nu va ieși din asta, și din moment ce lupta este inevitabilă, trebuie să o acceptăm ca pe un fapt și să fim pregătiți pentru ea, noi înșine trebuie să luăm armele.
În cuvintele lui Kropotkin tocmai citate, există un alt motiv extrem de important, care în cele din urmă îl face pe Kropotkin nu un reprezentant al unei secte, clase sau partid, ci al întregii omeniri. 3țo motivul care a răsunat în gura băiatului din faimosul basm al lui Andersen „Rochia Regelui”. Fiecare partid are propriul său rege, nobilimea. burghezia, proletariatul, țărănimea, inteligența, clerul etc., și fiecare îl îmbracă pe acest rege al lui în tot felul de costume – clasă, clasă, petrecere, științific etc. Și iată Kropotkin, povestind pe toți: „Aruncă-l. Toate astea sunt o prostie > În primul rând, sunteți cu toții doar oameni, oameni goi și cu ce nu aveți cu ce să vă lăudați - nici sânge albastru, nici os alb, nici mâini caloase, nici un craniu mare.care sunteți mai aspri și mai proști, ei bine, acelea, într-adevăr,

cred că sunt îmbrăcați într-o rochie de petrecere sau de clasă...”
Ce poate fi mai absurd decât marxiştii care strigă despre o psihologie de clasă determinată de producţie, în timp ce între ei, de la Marx la Singer, de la micul meşter Bebel la proprietarul fabricii Engels, întregul personal de comandă, prin origine, nu avea nimic în comun cu proletariatul... Dar, până la urmă, așa peste tot, merită să cercetăm orice istorie a mișcării revoluționare a oricărei țări – peste tot, alături de deposedați, au mers cei mai buni reprezentanți din rândurile clasei opuse. Absurditate vizuală pură, ca rochia unui rege. Galeria figurilor revoluționare rusești este formată în principal din reprezentanți care au ieșit din rândurile privilegiatelor, iar în ceea ce privește rolul pe care unii dintre ei l-au jucat în istoria mișcării revoluționare, aproape exclusiv. Erau drojdia care nu face aluat, dar fără de care nu poate exista aluat. Kropotkin a înțeles clar rolul unei astfel de drojdii și și-a imaginat clar marea ispită care seduce oamenii, transformându-i din drojdie în lideri. Cât timp omul se alătură maselor pentru a le trezi, pentru a le ridica, el creează cu adevărat cauza poporului, dar de îndată ce începe să comande acolo, transformându-se în conducător, și-a vândut sufletul lui. trăsătura poftei de putere, de acum înainte el devine stingătorul libertăţii oamenilor.
Ultimul, adică simpatia mai mare sau mai mică a privilegiaților înșiși față de cei săraci este un fapt necesar și dezirabil, care, pe lângă latura tocmai indicată, are și o alta: „... Am observat curând”, scrie Kropotkin, „că nicio revoluție, nici pașnic, nici sângeros, nu poate avea loc fără ca noile idealuri să nu pătrundă adânc chiar în clasa ale cărei privilegii economice și politice urmează să fie distruse. Am văzut emanciparea țăranilor și am înțeles că dacă nu s-ar fi răspândit în rândul proprietarilor înșiși conștiința nedreptății iobăgiei..., emanciparea țăranilor nu s-ar fi petrecut niciodată la fel de repede ca în 1861. Și am văzut, de asemenea, că ideea eliberării muncitorilor de sub jugul capitalist începea să se

răspândească în rândul burgheziei însăși. Cei mai înfocați susținători ai sistemului economic modern renunță deja la apărarea privilegiilor lor în temeiul legii și se mulțumesc să discute despre oportunitatea transformării. Ei nu neagă dezirabilitatea anumitor schimbări, ci doar întreabă dacă noul sistem economic propus de socialiști va fi într-adevăr mai bun decât cel actual? Poate o societate în care muncitorii au influența predominantă să gestioneze producția mai bine decât capitaliștii individuali, motivați de câștigul personal, ca în prezent? („Note”, 216).

Mai târziu, Kropotkin, din aceleași motive, propune în cerc organizarea agitației în cercurile aristocratice din Sankt Petersburg. El scrie (Note, 233): „.. când teroriștii au fost complet absorbiți de teribila luptă cu Alexandru al II-lea, am regretat că altcineva din cele mai înalte cercuri din Petersburg nu a preluat punerea în aplicare a planului pe care l-am schițat în fața lui. cercul. Dacă terenul ar fi fost pregătit, atunci mișcarea care s-a ramificat în tot imperiul ar fi asigurat poate că mii de victime nu ar fi murit în zadar. În orice caz, odată cu activitățile subterane ale Comitetului Executiv, ar trebui să se desfășoare agitație paralelă în Palatul de Iarnă și în păturile superioare ale societății. Adevărul tactic profund al acestor afirmații ale lui Kropotkin este complet de înțeles, ca și în alte cazuri, dezvăluind integritatea uimitoare și natura monolitică a naturii sale, în care nu a fost nimic deliberat, nimic inventat pentru întâmplare ...
Și pe același plan al întrebărilor de revoluție, tactici de acțiune a maselor, idealuri universale și compasiune profundă imediată, cuvintele lui sună: „Dacă în dezvoltarea societății umane”, am raționat eu, „există perioade în care lupta este inevitabil, iar când apare războiul civil în ciuda dorinței indivizilor, atunci este necesar, cel puțin, ca acesta să fie realizat în numele unor cerințe precise și definite, și nu al unor dorințe vagi. Este necesar ca lupta să nu fie pentru probleme minore, a căror nesemnificație nu va reduce amărăciunea reciprocă, ci în numele unor idealuri largi capabile să inspire oamenii cu măreția orizontului de deschidere.
În acest din urmă caz, rezultatul luptei depinde nu numai de arme și tunuri, ci și de forța creatoare aplicată reorganizării societății pe noi principii. Rezultatul va depinde mai ales de forțele sociale creatoare, în fața cărora se va deschide o gamă largă pentru un timp, și de influența morală a scopurilor urmărite; căci într-un asemenea caz reformatorii vor găsi simpatizanţi chiar şi printre acele clase care au fost împotriva revoluţiei; lupta, desfășurându-se pe baza unor idealuri largi, va purifica atmosfera socială. În acest caz, numărul victimelor de ambele părți va fi mult mai mic decât în cazul în care lupta s-ar duce pe probleme secundare care deschid un domeniu larg pentru toate aspirațiile de bază. Îmbunătățit de astfel de idei, m-am întors în Rusia. („Note”, 217-218).
Astfel s-a dezvoltat treptat în Kropotkin acel umanist care, mai puternic decât vechii umaniști, a condus lupta împotriva inchizitorilor timpului nostru, care au proclamat atât de viu

umanitatea în mijlocul condițiilor brutale și a tendințelor zoologice ale mediului. În toamna aceluiași an, 1872, Kropotkin s-a întors în Rusia, devenind un anarhist conștient în anarhismul adesea spontan care a pătruns în anii șaptezeci în Rusia.

Imediat după sosire, începe să lucreze în cercul Ceaikovski și merge la masele muncitoare, cu care și-a făcut deja prieteni în Elveția pe baza unei lupte comune pentru eliberare.

Și în Rusia la acea vreme a crescut un val de mișcare amplă în rândul oamenilor, a crescut nihilismul, au fost create primele rudimente ale unui public larg. Nu este nimic mai absurd decât să ne imaginăm mișcarea din perioada anilor 70 sub forma lui Canossa a nobililor pocăiți... Absolut niciunul dintre cei care au mers la popor nu s-a pocăit și nu aveau de ce să se pocăiască... Întregul conceptul de „nobili care se pocăiesc”, așa cum, din păcate, a fost adesea înțeles mai târziu, este un truc polemic și nimic mai mult... Shlisselburger Morozov spune pur și simplu în memoriile sale că tinerii care au mers la oameni nu aveau nimic ca starea de spirit a penitenții... Adevărat, această mișcare de masă confundă psihologiile de clasă ale altora nu sunt de nici un folos, dar cu atât mai rău pentru ei și este timpul să se elibereze de o astfel de hipnoză... Mihailovski, care a aruncat expresia populară „pocăiți”. nobil”, preluat mai întâi de populism, apoi de marxism, a avut în vedere un om care și-a dat seama de datoria lui față de popor. Cu toate acestea, o astfel de datorie, dacă este simțită, poate fi simțită în egală măsură de un plebeu, un muncitor... Concluzia este că o astfel de datorie este pur și simplu un mit, deoarece, mergând mai departe în această direcție, se poate susține că moartea oamenilor este o consecință a pocăinței lor în fața pământului, de la care au împrumutat material pentru trupurile lor...

Într-un fel sau altul, dar mersul la oameni era plin de consecințe, pentru că aici pentru prima dată s-a întins un fir psihologic de legătură între diversele pături sociale și a fost purtată prin ele o singură torță a libertății, aruncându-și lumina în zonele diferitelor clase și grupuri, luminând pentru ei colțurile și crăpăturile vieții lor. , pânzele de păianjen, gunoaiele și urâțenia în care au trăit toți, fiecare în felul lui.

La sosirea din străinătate, Kropotkin s-a cufundat cu capul cap în munca revoluționară, fără a-și opri, însă, activitatea științifică. Deci timpul a zburat până în martie 1874, când a fost arestat. Nu ne vom opri asupra detaliilor vieții sale în această perioadă – este binecunoscută cu toată intensitatea, rodnicia și romantismul ei... Celebra evadare îl aduce în august 1876 în Anglia. Abia după prea 40 de ani a reușit să se întoarcă în Rusia și toți acești 40 de ani sunt petrecuți pentru crearea mișcării anarhiste mondiale, pentru crearea și dezvoltarea unei viziuni anarhiste asupra lumii.

Când s-a mutat curând în Elveția, s-a alăturat Federației Jura de acolo și de acum înainte a conectat în sfârșit munca sa cu istoria mișcării anarhiste din Occident.

Nu ne vom opri pe această latură a activității lui Petr Alekseevici, pentru că ea aparține istoriei internaționale a anarhismului. Suntem interesați aici de dezvoltarea Kropot

rudele fundamentelor teoretice ale anarhismului, ceea ce a adus el în viziunea anarhistă asupra lumii, ceea ce a dat prin aceasta umanității.

În timpul vieții sale, Kropotkin a scris o cantitate incredibilă, dar cele mai importante lucrări ale sale includ: 1) „Discursuri ale unui rebel”, 2) „Pâine și libertate”, 3) „În închisorile rusești și franceze”, 4) „Însemnări ale unui Revoluționar”, 5) „Ajutorul reciproc ca factor de evoluție”, 6) „Câmpuri, fabrici și ateliere”, 7) „Știință și anarhie modernă” 8) „Idealuri și realitate în literatura rusă”, 9) „Marele francez”. Revoluție”, 10) „Etică” , or. eu.

În toate aceste cărți, Kropotkin își dezvoltă viziunea asupra lumii, care prinsese deja contur în trăsăturile sale principale până la sosirea lui în Anglia în 1876. munci... Un om complet format – fără să se aplece sau să ezite, Kropotkin merge pe calea vieții sale. .. discursuri din 1918-20, i.e. după 45 de ani.

Înainte de a merge mai departe, este necesar să ne imaginăm clar faptul că este imposibil să cauți o viziune anarhistă asupra lumii care să leagă tuturor... Ar fi o greșeală profundă să crezi că este posibil să găsim o viziune asupra lumii uniformă pentru toți, universal. valabil... Nu poate fi, și orice încercare în această direcție dinainte sortită eșecului... Privește picăturile de ploaie care cad vara... Fiecare picătură, înainte de a ajunge la pământ, va reflecta întreaga lume, dar în fiecare picătură va fi o lume specială, doar inerentă ei. Este imposibil, așadar, să se ofere o imagine universal obligatorie, identică și la fel de adecvată a unei societăți dezirabile pentru toți... Dacă un anarhist ar elabora un plan de construire a unei societăți și ar încerca să-l impună alteia, ar înceta să mai fie. un anarhist.

Dar, desigur, este necesar să se construiască astfel de planuri, pentru că ele clarifică detaliile unei posibile construcții. Astfel de planuri, la rândul lor, nu pot avea nimic obligatoriu universal. Înainte de a începe construcția, trebuie să mă familiarizez cu principiile construcției, trebuie să știu cum se construiesc casele în general, orice casă, iar asta nu înseamnă că sunt obligat să urmez un singur plan în clădirile mele - doar principiile construcției. sunt la fel ...

În general, trebuie amintit cu fermitate că începutul anarhismului constă în toleranța față de opiniile altora și intoleranța față de faptele rele, căci acolo unde este invers, există putere.

Este extrem de important ca orice viziune asupra lumii să reușească în viață - să o conecteze cu ideile de bază, dominante ale epocii, pentru că numai atunci principiile noilor vederi devin accesibile maselor. Iar cel mai mare merit al lui Kropotkin a fost că ia legat pe anarhiști

El a arătat că, stând pe baza științei, vom ajunge fără îndoială la anarhism în raport cu publicul. Spărgând scolastica construcțiilor intelectualiste, intrând în adâncul vieții, Kropotkin găsește acolo elementele pentru construirea unei viziuni anarhiste asupra lumii și, prin aceasta, leagă principalele fundamente ale erei noastre cu anarhismul, ca și cu o concluzie directă și inevitabilă din acestea. Pe vremea noastră se poate spune cu îndrăzneală și fără teamă de a greși că dintre cei care gândesc până la capăt, doar un prost sau un ipocrit poate fi non-anarhist. Oricine gândește până la capăt trebuie să fie anarhist!.. Este clar că nu există nicio constrângere în asta, căci anarhismul este un termen care dă o definiție negativă, care, după cum știi, nu este o definiție în esență. De ce trebuie să fie toată lumea anarhist?.. Da, pentru că este cel mai rațional și mai oportun, cel mai uman și mai corect... Ce a făcut Bakunin cu o asemenea putere, a dovedit Kropotkin și dovezile lui sunt strict pozitive... O cultură construită după principiile științei nu poate fi decât anarhistă și nu alta... Cel mai important lucru din punctul de vedere al lui Kropotkin este afirmarea, ca fapt pozitiv al existenței, nu numai dragostea sexuală, ci și asistența reciprocă, nu numai lupta pentru existență, ci și sacrificiul existenței! .. Acesta este principalul punct, pentru că dacă nu ar fi așa, atunci drepturile era Hobbes cu „homo homini lupus est” al său și singurătatea ar fi trebuit să triumfe asupra publicului. La începutul lumii era haos și în ea domnea Vrăjmășia, spunea Empidocles... Dar dragostea câștigă din ce în ce mai mult – Eros, iar haosul se transformă încet în Cosmos. Cosmosul este posibil doar ca Cosmos al iubirii, al asistenței reciproce și al solidarității... În ciuda, și nu din cauza vrăjmașiei, lumea iese din haos; ființele sunt îmbunătățite în ciuda și nu din cauza luptei pentru existență... Aici Kropotkin stă ca un profet al unei noi perspective care merge în viitorul îndepărtat... El afirmă dragostea în lume... Până acum , doar rațiunea, numai înțelepciunea, iar Kropotkin s-a găsit în natură primul indică iubire... Desigur, aceasta poate fi exprimată în termeni de știință pozitivă, precum și în formulele metafizicii germane – nu asta este important. , ci faptul în sine. Și este clar că, în acest caz, dragostea trebuie înțeleasă ca un întreg complex de sentimente diferit diferențiate, care nu contrazice în niciun fel definițiile lui Kropotkin, care atribuie un domeniu mai limitat termenului de „dragoste”. În cartea sa Ajutor reciproc, el spunea (p. 7): „În toate aceste cazuri (cazuri de asistență reciprocă în absența simpatiei personale), rolul principal îl joacă un sentiment incomparabil mai larg decât iubirea sau simpatia personală. Aici intervine instinctul de sociabilitate, care s-a dezvoltat încet în rândul animalelor și oamenilor într-o perioadă extrem de lungă de evoluție, încă de la primele etape și a predat eseuri.

multe animale și oameni deopotrivă sunt conștienți de puterea pe care o dobândesc prin practicarea ajutorului și sprijinului reciproc și, de asemenea, sunt conștienți de plăcerea care poate fi găsită în viața socială. Importanța acestei distincții va fi

apreciată de oricine studiază psihologia animalelor și cu atât mai mult etica umană. Dragostea, simpatia și sacrificiul de sine, desigur, joacă un rol enorm în dezvoltarea progresivă a sentimentelor morale. Dar societatea în umanitate nu se bazează pe iubire și nici măcar pe simpatie. Se bazează pe o recunoaștere inconștientă sau semi-conștientă a puterii pe care fiecare persoană o împrumută din practica generală a asistenței reciproce; de dependența strânsă a fericirii fiecărui individ de fericirea tuturor și de simțul dreptății sau egalității, care îl obligă pe individ să considere drepturile unuia celuilalt ca fiind egale cu propriile sale drepturi. La aceasta, în Etică (p. 14), el adaugă: „Dar asta nu este totul, în acest instinct stă germenul acelor sentimente de bunăvoință și identificare privată a individului cu grupul său, care constituie punctul de plecare al tuturor. sentimente etice înalte. Pe această bază, un sentiment superior al dreptății sau egalității, egalitatea a fost ruptă; și apoi ceea ce se numește de obicei sacrificiu de sine. Și mai departe (p. 18): „Astfel se dovedește că natura nu numai că nu ne dă o lecție de imoralitate, adică indiferența față de morală, cu care un principiu, străin de natură, trebuie să lupte pentru a o învinge; dar suntem obligați să admitem că înseși conceptele despre bine și rău și concluziile noastre despre „binele cel mai înalt” sunt împrumutate din viața naturii.
Așa cum o persoană deduce din totalitatea faptelor de căldură, mișcare, lumină, chimie etc. la „electricitate”, în același mod, din faptele de asistență reciprocă, solidaritate etc., el deduce la „superioare”. bine” sau iubire, parcă s-ar fi vărsat în natură. Desigur, nu apelăm la o dovadă cosmologică a existenței lui Dumnezeu, ci rămânem pe un punct de vedere pur pozitiv, căci numai ea poate fi acceptată în timpul nostru, iar Kropotkin rămâne tot timpul pe ea.
Din toate cele de mai sus rezultă că acei sociologi care, pentru construcțiile lor, consideră omul fie un răufăcător, fie un înger, fie un produs al psihologiei de clasă, fie un erou, fie un egoist sau un altruist, acționează ca un sociolog cu ar acționa o străduință exagerată pentru matematică atunci când el aș considera pur și simplu fiecare persoană ca o unitate și nimic mai mult. Este clar că puterea generalizatoare a concluziilor sale ar fi enormă, dar nimic altceva decât banalități, precum faptul că mulțimea este formată din oameni, sau absurdități la amestecarea unităților - oameni cu unități - de exemplu, măgarii, nu ar fi reușit. .
Pentru a ne pune în perspectiva corectă a punctului de vedere al lui Kropotkin, imaginați-vă că furnicile sunt într-o societate

care nu au absolut nicio putere, dacă nu luăm cazuri excepționale și, pur și simplu, puține pe care încă le înțelegem, ar începe treptat să primească conștiință personală și posibilitatea unei comunicări din ce în ce mai complete între ei. S-ar mânca ei, în acest caz, și s-ar extermina unul pe altul până nu se vor deranja să stabilească puterea? Este clar că furnicile nu au nimic de-a face cu asta, pentru că conversația este, desigur, despre oameni, dar vom lua ceea ce credem despre ei... De asemenea, este destul de clar că furnicile vor înțelege că este mult mai profitabil

pentru ei să coopereze mai strâns decât să provoace conflicte interne. Este nevoie de putere pentru a stabili cooperarea? Desigur, nu este absolut necesar.
Astfel, Kropotkin arată că sociologii operează cu oameni abstracti, imaginari și că nu numai egoismul și cruzimea bestială sunt caracteristice oamenilor, dar dacă este așa, cu atât mai mult când vorbim despre masa umană, pentru că în ea doar mai mult. începe să domine puterea umană.
„Pe măsură ce ne cunoaștem mai îndeaproape cu omul primitiv", spune Kropotkin (Etică, p. 19), „devenim din ce în ce mai convinși că din viața animalelor cu care a trăit în contact strâns, el a primit primele lecții de protecție îndrăzneață a rudele, sacrificiul de sine în folosul grupului cuiva, iubirea părintească nemărginită și beneficiile sociabilității în general. Conceptele de „virtute" și „viciu" sunt concepte zoologice, nu doar umane.
„În plus, nu este nevoie să insistăm asupra influenței ideilor și idealurilor asupra conceptelor morale; precum şi asupra influenţei inverse a conceptelor morale asupra imaginii mentale a fiecărei epoci. Alcătuirea mentală și dezvoltarea mentală a unei societăți date pot lua uneori o direcție complet falsă sub influența circumstanțelor externe: setea de îmbogățire, războaie etc.; sau, dimpotrivă, se pot ridica la înălțimi mari. Dar, în ambele cazuri, mentalitatea unei epoci date influențează întotdeauna profund stocul de concepte morale ale societății. Același lucru este valabil și pentru indivizi." Și apoi afirmă ideea progresului moralității, legând-o cu teoria generală a evoluției.
„Asistența reciprocă, dreptatea, moralitatea, acestea sunt", spune el (Etica, 26), „treptele succesive ale seriei ascendente de stări pe care le învățăm când studiem lumea animală și omul. Ele reprezintă o necesitate organică care poartă în sine justificare, confirmată de întreaga dezvoltare a lumii animale, începând din primele ei stadii (sub formă de colonii ale celor mai simple animale) și urcând treptat până la cele mai înalte societăți umane. Figurat vorbind, avem aici legea universală a evoluției organice; ca urmare a căreia sentimentele de asistență reciprocă, dreptate și moralitate sunt adânc înrădăcinate-16 *

soție în bărbat, cu toată puterea instinctelor înnăscute; mai mult decât atât, primul dintre ele, instinctul de asistență reciprocă, este evident cel mai puternic dintre toate, iar al treilea, care s-a dezvoltat mai târziu decât primele două, este un sentiment volubil și este considerat cel mai puțin obligatoriu.
Kropotkin știe bine că progresul este rezultatul, integrala tuturor voințelor individuale, rezultatul cumulativ al muncii tuturor indivizilor. Sarcina sa este de a diferenția masa amorfă a mulțimii în indivizi separați și apoi de a colecta din nou acești indivizi, dar deja pe baza cooperării conștiente, pe principiile contractelor libere.
Totalitatea contractelor gratuite este singura formă de drept efectiv pe care Kropotkin o recunoaște. Majoritatea și

minoritatea fie sunt de acord, fie se îndepărtează, dar nu poate exista niciun stat din care să nu poată părăsi legal.
Nu vom repeta binecunoscuta critică la adresa statului, la care Kropotkin subscrie pe deplin, adăugând din partea sa o serie de argumente extrem de importante. Învățătura lui, comunismul anarhist, decurge direct din tot ce a trecut înainte.
Într-adevăr, Kropotkin a punctat căi cu totul noi pentru economia politică, care până acum a fost o metafizică, mai ales pronunțată în rândul marxiştilor, care își bazau filosofia pe „lucrurile în sine" – valoarea muncii. Pentru Kropotkin, economia politică este în primul rând știința societății umane și a funcțiilor sale specifice, și nu a categoriilor abstracte cu formule cvasi-matematice ridicole. Nu uită niciodată că în economia politică omul trebuie să fie în prim plan. Prin urmare, economia politică se diferențiază de o serie de discipline, fiecare dintre ele studiind realitatea înconjurătoare într-un mod complet obiectiv.
Economia politică este știința celei mai bune satisfacții posibile a nevoilor umane. Trebuie să decidă cum să organizeze viața economiei, dacă maxima este, de exemplu, cererea: este mai bine să fii mai sărac și mai liber – să găsești un optim economic care să satisfacă această cerință. Aici economia politică intră într-o strânsă alianță cu geografia economică, sociologia etc. Pe căile indicate de Kropotkin, anarhiștii vor trebui să elaboreze un plan general pentru economia mondială în legătură cu particularitățile popoarelor, localităților etc., o plan construit pe principiile comunismului liber și al cooperării.
Poate că ar trebui puse la punct mii de planuri de acest fel, care acoperă zone mari și mici, și atunci posibilitățile economice ale umanității vor apărea în forme complet concrete.
Este clar că statul trebuie alungat din toate acestea, atât la etapele de realizare, cât și ulterior.

„Și această lucrare gigantică", spune Kropotkin (Sov. Nauki 195), „care necesită activitatea liberă a artei populare, vor să se strecoare în cadrul statului, vor să o limiteze la organizarea piramidală care constituie esența statul. Din statul, însuși sensul a cărui existență constă... în suprimarea individului, în distrugerea oricărei grupări libere, a oricărei creativități libere, în ura față de fiecare inițiativă personală și în triumful unei idei, care trebuie în mod necesar. fii o idee, mediocritate – de aici – vor să facă din mașinărie un instrument pentru realizarea unei transformări gigantice... Vor să gestioneze toată reînnoirea socială prin decrete și majoritate electorală... Ce copilărie."
Astfel, de sus în jos, întreaga învățătură a lui Kropotkin este aplicarea metodelor științifice la studiul realității sociale, iar în acest sens el este fondatorul sociologiei cu adevărat științifice.
Pătrunzând adânc în esența relațiilor sociale, înțelegând splendid mecanismul mișcărilor de masă, el vorbește despre acțiunea a două ordine - creativitatea maselor și puterea formativă a ideilor. Ideile și masele sunt, în opinia sa, forțele motrice ale procesului istoric, dar, în același timp, masa nu capătă pentru el caracterul de „mare fără chip", ci este

întotdeauna un set de voințe creatoare. „Două curente principale”, spune el (Marea revoluție franceză, p. 1, ed. 1919), „au pregătit și au dus revoluția. Una dintre ele, afluxul de noi concepte privind structura politică a statului, a venit de la burghezie. O altă acțiune de realizare a noilor aspirații a venit din partea maselor de oameni: țărănimea și proletariatul urban, care se străduiau pentru o îmbunătățire imediată și tangibilă a poziției lor. Și când aceste două curente au coincis și s-au unit în mintea unui singur scop, inițial comun, și pentru o vreme și-au oferit sprijin reciproc, atunci a început revoluția.
Având în vedere influența ideilor și munca personalităților, este nevoie de o fuziune armonioasă într-o persoană a unui luptător, a unui războinic, pe de o parte, și a unei personalități morale, pe de altă parte. Numai atunci când în mișcarea populară se formează un fel de cavalerism al revoluției, abia atunci poporul și mișcarea însăși se pot ridica la înălțimea sarcinilor cu care se confruntă.
A. A. SOLONOVICH
Biblioteca „Runivers”
Mișcarea anarhistă din Odesa.
1.
Intenționez să dau nu o istorie, ci o schiță superficială a anarhiștilor din Odesa. Încă nu a venit vremea istoriei, nu s-au strâns încă materiale și nu au fost dezvoltate arhive. În acest eseu, vreau doar să schițez principalele etape prin care a trecut mișcarea în anii 1904-1908.
Odesa a jucat un rol proeminent în istoria anarhismului rus. Acesta este unul dintre puținele puncte în care mișcarea a devenit cu adevărat masivă. În acest sens, Odesa a fost doar înaintea Bialystokului și alături de acesta, dar Ekaterinoslav îl urmează. De fapt, nicăieri anarhismul nu a jucat un rol proeminent nicăieri în restul Rusiei, căci nicăieri nu a pus stăpânire pe masele.
Această trăsătură caracteristică a mișcării anarhiste din Bialystok, Odesa și Ekaterinoslav s-a datorat unei cauze comune. În aceste orașe, grupările anarhiste nu s-au desprins de interesele comune ale maselor, ci, dimpotrivă, au mărșăluit alături de ele și au devenit la un moment dat avangarda lor. De aceea în aceste orașe anarhismul a lăsat pentru totdeauna o urmă de neșters.
Nu este ușor să oferi o imagine generală a mișcării de la Odesa. Aici toate curentele, toate nuanțele de gândire, se împletesc, luptă în interiorul mișcării anarhiste. Nu va trebui să vorbesc despre toate mișcările în același detaliu. O mare parte din ceea ce a ocupat cândva grupurile anarhiste și a fost considerat extrem de semnificativ, apoi s-a dovedit a fi lipsit de valoare, complet uitat nu numai de istoric, ci și de participanții la caz. În prezent, când te uiți înapoi la drumul străbătut de anarhismul rus, vezi doar două curente fundamentale: pe de o parte, no-mogivnicii (sînt și cernoznaments), iar pe de altă parte, sindicaliștii. Lupta lor umple întreaga perioadă a perioadei de glorie a anarhismului rus din 1906-1907. Pe lupta și soarta acestor două curente ale anarhismului rus trebuie să ne construim principalele concluzii.
2.
Makhaevtsy.

Anarhismul, ca și socialismul, nu este o creație a unei teorii, cel puțin a unei teorii. Este necesar ca în social

Ceva s-a schimbat în mediul real și a pregătit terenul: abia atunci semințele teoriei nu cad pe pietre sterpe și dau lăstari valoroși. Socialismul pregătește terenul pentru anarhism, la fel cum antiliberalismul său pregătește calea socialismului. Socialiștii ruși, ca adevărații oameni de stat, au mers prea departe în lupta împotriva așa-zisului „economism”. Pentru a le demonstra „economiștilor” și „democraților muncitori” că este necesară o luptă împotriva autocrației, ei au împins sarcinile politice atât de mult încât s-au contopit complet cu burghezia liberală. Menșevicii nu au ascuns această urâțenie, ci, dimpotrivă, erau foarte mândri de ea; la banchete cu liberalii, cu membrii Zemstvo, au chemat deschis muncitorii să vină în sprijinul burgheziei liberale. Bolșevicii s-au certat cu menșevicii și au cerut nu o alianță cu liberalii, ci o alianță cu țăranii. Dar amândoi și-au propus sarcina de a răsturna autocrația.
Acest politicism extrem, prevestitor al cretinismului parlamentar și al tuturor trădărilor care stau în spatele lui, trebuie să fi stârnit o reacție într-o anumită parte activă a muncitorilor. Și, într-adevăr, până la sfârșitul anului 1904, în Rusia se dezvolta o tendință deosebită, care a fost numită după teoreticianul său, Makhaisky (Volsky). Un grup de makhaeviți este creat în Odesa. Care a fost esența programului ei. S-a rezumat la trei puncte: 1) clasa muncitoare nu are nevoie de idealuri; 2) este nevoie de o luptă economică, revoluționar-teroristă împotriva capitalului; și 3) inteligența, o clasă exploatatoare ostilă proletariatului. Membrii grupului Makhaev, care au început să lucreze la Odesa, nu erau puternici în teorie, iar discursurile lor erau adesea de natură artizanală; au fost foarte ușor și foarte des reușite să fie zdrobiți de oratori social-democrați experimentați. Dar acum, mulți ani mai târziu, trebuie să admitem că a existat ceva semnificativ în acest grup - nu totul în părerile lor era absurd, așa cum părea atunci.
Desigur, nu se poate exagera principiul neîncrederii intelectualității. Dar ultimele două decenii ale istoriei Rusiei, decenii bogate în speranțe și dezamăgiri, au arătat că inteligența nu a condus întotdeauna proletariatul pe calea intereselor sale de clasă. Ar fi mult mai sănătos pentru clasa muncitoare din Rusia dacă și-ar asculta mai mult instinctul de clasă. Ar fi mai sănătos pentru proletariatul rus dacă ar exista în el o coardă makhaeviană mai puternică, care este atât de ostil social-democrației.
i) Vezi excelenta brosura a lui A. A. Borovoy. ..Liberalism, socialism, anarhism1' — publicat în 19Ù5

Grupul Makhaev nu s-a bucurat de mult succes în rândul muncitorilor de la Odesa. Dar se pare că a devenit considerabil mai puternic atunci când Striga (Vladilpir Lapidus), care apoi a sosit din Nikolaev, i s-a alăturat. Acest nume al unui tânăr

entuziast, care a murit la Paris în Bois de Vincennes din cauza exploziei propriei bombe, a devenit acum cunoscut în toată Rusia. Un tânăr talentat din mediul burghez evreiesc, a adus peste tot, oriunde a apărut, flacăra animației, spontaneitatea violentă a luptei. Era o fire neliniştită, arzând de ură pentru burghezie şi pentru cei care mergeau în ajutorul burgheziei. Era un Makhaev din fire și, desigur, a fost foarte mulțumit când a găsit un grup de Makhaev în Odesa. Viața lui Striga este inclusă doar parțial în mișcarea anarhistă de la Odesa. Grupul Makhaev s-a încurajat vizibil cu sosirea lui. Dar Striga nu a putut salva grupul de la distrugere. Makhaeviții nu puteau deveni avangarda unei mișcări de masă, deoarece întregul lor program era aproape exclusiv negativ. Un conţinut economic sănătos nu a putut produce rezultatele scontate, întrucât momentul istoric a fost nefavorabil deturnării mişcării muncitoreşti către o economie pură. Însăși cauzele care au ruinat „Economismul”, au dus la zero zubatovism, au dat o lovitură mortală și makhaevismului. Lupta politică a fost necesară din punct de vedere istoric, iar mahaieviții, prin respingerea lor față de politică, s-au plasat în afara istoriei. După prima arestare majoră, grupul Makhaev a fost lichidat și a dispărut.

Cu toate acestea, makhaeviții nu au dispărut fără urmă. Nucleul grupului anarhist a nascut din grupul Makhaev. Când li s-a spus lui Makhaev că sunt anarhiști, s-au simțit jigniți, iar câteva luni mai târziu au început să se numească deschis anarhiști comuniști.

3.

Din prima clipă în care a apărut anarhismul, poliția țaristă l-a recunoscut drept dușmanul lor jurat. Poliția a acordat o atenție deosebită anarhiștilor, aceștia fiind puși sub supraveghere deosebit de severă.

La 30 septembrie 1904, cinci anarhiști s-au adunat în apartamentul unui muncitor. Printre ei a fost Serghei Borisov. Brusc, poliția a intrat în cameră. Iantselovski, lângă doc, a izbucnit înainte, strigând: „Iată-i!” Borisov a scos imediat un revolver și a tras trei focuri de armă spre Iantselovski, Borisov a încercat să scape, dar a fost reținut, iar polițiștii i-au legat mâinile. În timpul percheziției, a reușit să-și dezlege mâinile, apucă un pumnal întins pe pat și se repezi spre spionul care a condus percheziția. Această nouă încercare se încheie cu un nou eșec. Borisov este dezarmat și trimis la închisoare.

La 16 martie 1905, Borisov a fost judecat de Camera Judiciară din Odesa. El a fost acuzat de tentativă de omor a lui Yantselovsky. Acesta a fost primul proces anarhist de profil înalt din Odesa. Serghei

Borisov și-a rezistat cu demnitate în instanță, începând o linie glorioasă de tineri eroi care și-au dat viața pentru anarhie. Întrebat dacă va pleda vinovat pentru tentativă de omor, el a răspuns: „Am împușcat pentru inviolabilitatea locuinței și a persoanei. Am răspuns violenței cu violență, dar nu vă recunosc dreptul de a mă judeca. Sunteți slujitorii și protectorii sistemului existent. Ai un loc pe banca acuzatului.

A fost întrerupt de președinte, dar a continuat în același spirit până când a fost privat de cuvânt. Instanța l-a condamnat la 4 ani de muncă silnică, iar el a răspuns sentinței: „Trăiască anarhismul! Trăiască frăția, egalitatea și libertatea!”
Anarhiștii își fac munca de propagandă subtilă, dar extrem de importantă. Muncitorii le ascultă din ce în ce mai atent. Cu toate acestea, anarhiștii din această perioadă nu s-au apropiat încă suficient de mase. Sunt încă prea ocupați, adesea cu critici negative la adresa socialiștilor. Acest lucru, de altfel, este evident din proclamația pe care au emis-o în noiembrie 1904. Ea nu conține cerințe specifice. Anarhismul este portretizat ca fiind prea general, prea abstract. Astfel, în proclamație citim: „Ar trebui să ascultăm toate poveștile lor (socialiștilor) despre concentrarea capitalului și legile istorice, pe care burghezia trebuie să le dezvolte. Iar muncitorii și vagabonii, murind de foame, trebuie să se tăvălească în bunkhouses. Nu le pasă de asta. Lasă-i să asculte de cei care trăiesc bine și care pot îndura. Dar noi, care murim de foame în fabrici și fabrici, pe străzi și în porturi, nu mai putem îndura. Teoria lor asupra gradualismului ne costă prea scump – îndurați, îndurați. Să nu amânăm pentru diferite „mâine”, ci să începem imediat o luptă împotriva întregului sistem pe care îl uram, împotriva burgheziei, a stăpânilor noștri care trăiesc pe cheltuiala noastră și a slujitorilor săi preoți, care ne propovăduiesc smerenia. și smerenie, și împotriva statului, care trimite trupe împotriva noastră, ne pune în închisori, ne trimite la servitute penale când ne declarăm cererile și speranțele; să începem o luptă pe viață și pe moarte, o luptă care trebuie să se încheie în anihilarea completă a dușmanilor noștri. Nu luptă, prin care se înțelege greve și demonstrații pașnice, ci atacuri armate asupra proprietății private și a statului; greve revoluţionare private care pregătesc o grevă generală, însoţită de exproprierea obiectelor de producţie şi consum, încercând să smulgă din ele tot ce ne aparţine de drept.
Cine își amintește de sfârșitul anului 1904, marea ajun a primei noastre revoluții rusești, va fi de acord că erau necesare proclamații mai puțin abstracte la acea vreme. Nu în ură era lipsa atunci - ci în înțelegere și organizare.

Sfârșitul anului 1904 și începutul anului 1905 la Odesa au fost marcate de o serie întreagă de greve, din ce în ce mai ample și mai violente.
Marinari, muncitori portuari, brutari, compozitori, fotografi, spălători, cizmari, pălării, funcționari erau în grevă. Brutarii și măcelarii s-au luptat în mod deosebit. Soldații și cazacii trebuiau să lucreze la abatoare sub pază grea. Greva brutarilor s-a desfasurat extrem de dramatic.
Social-democrații și socialiști-revoluționarii au fost complet incapabili să facă față mișcării. Abia au timp să se adreseze greviștilor cu proclamații. Muncitorii îi ascultă cu mare atenție pe anarhiști când găsesc timpul și ocazia să intervină în grevă. Apelul la teroarea economică este acceptat cu simpatie, dar este puțin probabil ca teroarea economică să fie atunci în interesul maselor largi, care erau încă foarte prost organizate. Propaganda

anarhiștilor, care au cerut teroare economică, a fost totuși valoroasă prin faptul că a stârnit instinctele de luptă în mase și le-a pregătit astfel pentru marile evenimente ale marelui an. Socialiștii încep să se teamă de propaganda anarhistă. Ei iau armele de la militanții lor pentru a-i împiedica să-i imite pe anarhiști.

Nici poliția țaristă nu doarme. Pe 20 aprilie, ea perchezițională apartamentele anarhiste și face prizonieri 18 persoane. Printre cei arestați se numără studentul Vladimir Okudzhava, Gertsfeld, S. Sadovsky, Kiryakova și alții.

4.

La 13 mai 1905, unul dintre cei mai buni anarhiști ruși, Lev Aleshker, cunoscut în Franța sub numele de A. Dal, a fost arestat pe neașteptate ca autor al unui pamflet mic, dar strălucitor „Documents socialistes”, cu o prefață a celebrul anarhist francez Malato. Întors de la Nikolaev la Odesa, Aleșker a fost identificat în port de spionul Fiodor Mazepov. Aleshker a reușit să apuce un revolver buldog și a tras mai multe focuri în Mazepov, dar fără niciun rezultat. A fost dus la închisoare și dus în fața tribunalului militar al sectorului, deși la acea vreme în oraș nu exista lege marțială. Martorii au fost exclusiv polițistul Tereșcenko și spionii Mazepov și Cebotarev. Cu toate acestea, tribunalul militar l-a condamnat la moarte prin spânzurare. Aleshker a îndeplinit această propoziție cu o exclamație: „Jos cu toții, ticăloși călăi. Da, traiasca anarhia! Pedeapsa cu moartea, însă, i-a fost comutată la început prin servitute penală nedeterminată, iar apoi, după manifestul din 17 octombrie, prin 20 de ani de servitute penală. Aleshker a fost încătușat și trimis la minele Akatui.

În Aleshker, mișcarea anarhistă are unul dintre cei mai energici și inteligenți lucrători ai săi. A fost destul

o persoană educată cu o pregătire teoretică excelentă. Complet bolnav, după rătăciri îndelungate și flămânde în străinătate și după o muncă istovitoare în subteranul rusesc, ajunge la Akatuy, dar nici aici nu renunță la arme. El continuă lupta nu pentru viață, ci pentru moarte cu un regim de muncă silnică. Ca răspuns la o insultă adusă gardianului, acesta îl lovește cu o sticlă de sticlă, știind foarte bine că acest neînsemnat act de protest îl va costa viața.

În așteptarea procesului și a inevitabila pedeapsă cu moartea, el scrie o mărturisire intitulată: „În pragul morții”. Acest document, în ciuda câtorva din panacheul autorului, reflectă marea sa inteligență și idealismul viu. „Văd, spune el, de la distanță lupta populară viitoare, deși știu că nu voi trăi ca să o văd. Timpul este prea presant. Lupta este inevitabilă, dar nu se va încheia atât de curând cu victoria, pentru că aceasta din urmă va veni doar atunci când luptătorii vor trimite puterea și sărăcia în iad. Aceste două plăgi trebuie distruse, nu doar formele lor schimbate. A vedea fericirea la schimbarea proprietarilor este absurd. Atâta timp cât există speranță pentru un lider bun, eliberarea nu poate fi realizată. Sarcina omului este să fie el însuși. Înseamnă să te dovedesci în viață și să te protejezi de toate pericolele. Tocmai, pornind de la această

convingere, Aleshker a considerat necesar să fie mereu în pază a demnității sale personale și să răspundă pretutindeni la opresiune cu respingere, violenței cu violență.

Există multe pasaje frumoase în această mărturisire care ne descriu structura mentală a unui luptător anarhist. Sunt locuri care merită să devină epigraful întregii noastre lupte pentru anarhie. Iată cuvintele lui: „Sclavia, sărăcia, slăbiciunea și prostia – cătușele eterne ale omului – vor fi rupte. Omul va fi centrul naturii. Pământul și produsele sale vor servi cu respect pe toată lumea. Armele vor înceta să mai fie un semn de putere, aurul va înceta să mai fie un semn de bogăție, cei curajoși și curajoși vor fi puternici în lupta pentru cucerirea de noi binecuvântări din natură, iar omul bogat va fi cel care este mai mult. util. O astfel de lume se numește „Anarhie”. În ea, niciun lacăt nu va fi atârnat pe viață de sclavi și stăpâni, nu există loc pentru ei. Viața este deschisă tuturor. Fiecare îl ia cât vrea - acesta este idealul nostru de anarhie. Odată cu implementarea sa, oamenii vor trăi inteligent și frumos. Întreaga masă ar trebui să ia parte la construirea unui paradis pe pământ.”

5.

La mijlocul anului 1905, s-a simțit în toată Rusia că se pregătesc evenimente majore. 9 ianuarie, ca un tunet, a trezit cele mai largi secțiuni ale muncitorilor. Odesa, care a fost cuprinsă de multă vreme de febra grevei, capătă o înfățișare și mai formidabilă. Se pregătește o grevă generală uriașă. Poliția din Odesa

înnebunește: arestări după arestări, care, totuși, sunt neputincioși să oprească valul în creștere de entuziasm revoluționar * 1).

Pe 13 iunie, fabricile moșiei muncitorești din Peresyp au intrat în grevă. 10.000 de muncitori au renunțat cumva imediat la locul de muncă. Când au apărut cazacii, muncitorii au început să arunce cu pietre în ei. Cazacul Yesaul este rănit. Trupele sunt chemate și deschid imediat focul. Împușcăturile și crimele nu numai că nu au oprit mișcarea, dar au accelerat-o. Acum toată Odesa este în grevă. Magazinele, magazinele, atelierele sunt închise. Mulțimile de greviști se plimbă prin oraș și pretutindeni scot muncitori și angajați de la locul de muncă. Tramvaiele nu mai circulau.

În acest moment, anarhiștii fac mai multe atacuri teroriste de succes. Cei arestați sunt bătuți cu brutalitate, dar panica începe în rândul poliției.

În acel moment erau relativ puține trupe în Odesa: au existat tulburări țărănești grave în district și părți importante din garnizoană au fost trimise acolo. Soldații batalionului naval, precum și paznicii de carantină, au declarat că în niciun caz nu vor trage în oameni. Dacă nu mă înșel, aceasta este prima declarație deschisă despre fraternizarea armatei cu oamenii în grevă. Țăranii s-au revoltat în satul Severinovka din Pododesa. Compania de soldați care a venit să pacifice a fost înconjurată de țărani și dezarmată.

. În seara zilei de 14 iunie, anarhiștii au aruncat o bombă în poliție-■ | patrula pe cer. Un polițist a fost sfâșiat de fragmente de bombă, celălalt a fost grav rănit. Asistentul și

executorul judecătoresc au fost, de asemenea, răniți. Unul dintre bombardieri a fost el însuși rănit de moarte, celălalt a fugit. Acest act de terorism al anarhiștilor a provocat o ascensiune extraordinară în oraș.
IC A doua zi, vasul de luptă Potemkin I* a sosit în port și s-au derulat evenimente pe care toată Rusia le cunoaște. Anarhiștii au avut un rol viu la evenimentele Potemkin. Din păcate, păcatul comun al mișcării anarhiste, dezorganizarea, i-a împiedicat pe anarhiști să joace rolul principal căruia i-a atribuit istoria. Se știe că ulterior mulți Potemkiniți au devenit anarhiști. Adevărat, social-democrații și socialiști-revoluționarii s-au dovedit a fi la fel de slab pregătiți.
*) În timpul uneia dintre razii, poliția intră în apartamentul lui Champenois, cetățean francez. Din moment ce se pare că nu există legi pentru anarhiști, Champenois este bătut sever de poliție. Un muncitor de 18 ani, Dubinsky, indignat de grosolănia executorului judecătoresc Ol-! Shevsky, care efectua căutarea, încearcă să tragă în el, dar nu-! cu succes. Dubinsky se predă curții militare de câmp din Odesa. în ka-
În calitate de martor, instanța îl citează, printre altele, pe studentul Vladimir Okudzhava, recent eliberat din închisoare. Deși faptul violenței executorului judecătoresc împotriva lui Champenois a fost complet stabilit, instanța condamnă Dubinsky, în ciuda minorității sale, la moarte. Dar poliția, instanța și călăii nu pot opri roțile revoluției.

6.
Nu voi descrie în detaliu cursul evenimentelor din aceste zile istorice. Iată ce scrie unul dintre participanții la evenimente despre munca anarhiștilor *).
„Pogromurile au fost un răspuns la manifest. Când oamenii au aflat de manifest, toată lumea s-a revărsat în stradă, s-a repezit la steagurile naționale și au început să rupă culorile naționale, lăsând doar roșii. Cu astfel de steaguri, mulțimea s-a plimbat toată ziua pe stradă strigând cu bucurie: „Trăiască libertatea!” A fost un adevărat festival popular. Mulți au fraternizat cu soldații. Oamenii au fost atât de duși de vacanță încât nu au observat deloc că poliția a dispărut instantaneu din posturile lor și și-a mobilizat Suta Neagră. Oriunde nu existau trupe, autoapărarea a făcut o treabă excelentă de a trata huliganii și de a-i alunga. Dar două sau trei zile mai târziu, autoritățile au trimis cazaci și soldați să-i ajute, iar apoi a început un masacru teribil pe străzile Kalantaevskaya, Kartomyshenskaya, Srednyaya, Myasoedovskaya ... unde se îngrămădesc toți săracii evrei - muncitori și mici artizani. Totul este spart, jefuit. Poliția secretă și deschisă i-a inspirat și alimentat pe huliganii vagabonzi pentru crime brutale, spunându-le: „Evreii vor să distrugă credința noastră ortodoxă și să-și instaleze propriul rege, un evreu. Bate pe evrei”. În incintă, Sutele Negre erau hrănite cu prânzuri, li se dădea de băut vodcă, erau aprovizionate cu steaguri, iar de acolo erau trimiși în oraș să zdrobească. Tovarășul nostru „Yasha Portnoy” a căzut printre victimele pogromului. La colțul dintre Pușkinskaya și Grecheskaya, a fost atacat de o mulțime de huligani care mergeau cu un banner și un portret al țarului. A

aruncat o bombă care a ucis și rănit mai multe persoane. L-au urmărit, a vrut să mai arunce o bombă, dar în acel moment a alunecat și a căzut.O bombă care exploda i-a smuls brațul și l-a rănit în piept. A murit aproape instantaneu, fără să-și recapete cunoștința. Încă două bombe au mai fost aruncate de tovarășii noștri: una la colțul Ekaterininskaya și Staro-Reznichnaya, cealaltă la colțul Staro-Reznichnaya și Aleksandrovskaya. Prima a explodat fără să facă rău nimănui. Al doilea a rănit mai multe persoane. Acest lucru a insuflat o asemenea teamă în Sutele Negre, încât nu au mai încercat să intre în oraș în acest moment. Această împrejurare este confirmată de observațiile făcute în multe locuri - în Bialystok, Ekaterinoslav și peste tot unde anarhismul a câștigat o influență serioasă: poliția și chiar trupele cu frică de animale au ocolit zonele în care se zvonește că anarhiștii trăiesc.
„Zilele Potemkin” și evenimentele din octombrie i-au făcut pe anarhiști celebri în oraș: a început să se vorbească serios despre ei. Dar ar fi extrem de frivol să credem că în asta
t) „Pâinea și libertatea” pentru 1905, nr. 24, p. 8.

faima a fost foarte pozitivă. Anarhiștii au fost creați în cercurile clasei muncitoare ca bombardieri, capabili de acte disperate de terorism, dar nu cu mâinile în întregime curate. Poate părea sălbatic, dar este un fapt: anarhiștii erau amestecați cu pogromiști și sutele negre.
7.
În luna noiembrie am ajuns la Odesa de la Paris, unde am început să public jurnalul Novy Mir, primul jurnal anarhist care purta inscripția „organ anarhist-sindicalist” pe titlu. Apropo, voi spune că acest nume la acea vreme a stârnit nu numai neîncredere, ci și ridicol în mediul anarhist rus. După ce am publicat primul număr în vara anului 1905, am decis să transfer publicația în Rusia, de îndată ce știrile despre evenimentele din octombrie au ajuns la Paris.
Când am ajuns la Odesa, mai erau urme ale bătăliilor Potemkin și ale pogromurilor din octombrie peste tot. În mediul muncitoresc și studențesc, totuși, starea de spirit revoluționară era încă puternic simțită. Sălile de curs ale universității erau pline de muncitori și intelectuali. Au fost mitinguri la care au vorbit reprezentanți ai tuturor partidelor și tuturor mișcărilor.
Dorința mea a fost să închei imediat un acord cu grupul anarhist-comunist local și să încerc să lucrez împreună. Au fost organizate o serie de întâlniri, care nu au dus la nimic. În grup, dacă nu mă înșel, Gustav Erdelevsky și Lazar Gershkovich dau tonul. Gershkovich a fost considerat un voluntar de cereale, dar nu se deosebea prea mult de restul - Cernoznamentsy și beznachaltsy.
Grupul mi-a făcut o impresie neplăcută prin analfabetismul său politic și frivolitatea extremă. Nu am avut nimic de-a face cu acești oameni. Ne-am despărțit cu cuvintele: „Vom fi judecați de istorie”.
La câteva zile după despărțirea noastră, un delegat al grupului a venit pe neașteptate la mine cu o cerere de a vorbi la o întâlnire organizată de grup. Când i-am răspuns că nu are sens să

vorbim împreună, având în vedere diferențele noastre grave, ea m-a asigurat, în numele grupului, că aceste diferențe nu sunt semnificative pentru lumea exterioară și, în orice caz, vorbitorii grupului vor socoti cu mine și nu ar intra în niciun caz în controversă. Am refuzat categoric. Dar când mi s-a trimis un alt delegat, mi s-a părut incomod să insist și mi-am dat acordul cu următoarea condiție: vorbitorul grupului să vorbească primul, iar dacă găseam că este posibil, vorbesc după el.
Când am ajuns la universitate, sala în care era programat mitingul era atât de aglomerată, încât întâlnirea a trebuit să fie mutată într-o clădire mai mare – așa-zisa cameră moartă. Mitingul a fost deschis, se pare, de Erdelevsky

și care a fost surpriza mea când a spus adunării că Novomirsky va face primul raport. Aceasta a fost o încălcare a acordului nostru, dar am cedat din nou la cele mai persistente și măgulitoare cereri.
Când am schițat o schiță generală a opiniilor noastre despre capitalism și stat și despre metodele de combatere a sistemului existent, au început să se audă urale din mulțime. Un tânăr student m-a întrebat: „Anarhiștii chiar au o viziune asupra lumii? Și am crezut că sunt un fel de revoltă”. Și această exclamație naivă a studentului a fost susținută de mulți muncitori. În mulțime s-au auzit exclamații: „Dacă acesta este anarhism, atunci vreau să fiu anarhist”. A urmat o conversație plină de viață între mine și public: au început să-mi ceară să spun literatura, m-au bombardat cu întrebări.
Incredibil, este un fapt absolut: tocmai în acest moment, când publicul a început să mă asculte cu cea mai mare tensiune și și-a exprimat simpatia față de mine în toate felurile, un membru al grupului s-a apropiat de mine și mi-a spus: „Termină, tovarășe, Stop." Crezând că mi-am târât prea mult raportul și că îi priveam pe alți vorbitori de posibilitatea de a vorbi, mi-am mototolit ultimele propoziții și am renunțat la locul meu pe podium. Lazăr Gershkovich a sărit pe podium și a strigat imediat cu o voce isterică: „Tovarăși, ceea ce a spus Novomirsky este propria lui părere. El nu este autorizat să vorbească în numele grupului. Comuniștii anarhiști nu sunt puternic de acord cu el, noi le spunem muncitorilor: „Tăiați, jefuiți, bateți. Nu este nevoie de sindicate, de organizații: „Jefuiește, taie, bate”. Și sufocându-și propriile cuvinte, a repetat cuvintele de mai multe ori cu un fel de sălbăticie; „Rob, tăie…” Se auziră râsete adevărate în hol. A fost literalmente hărțuit. Acest discurs trădător m-a descurajat multă vreme să intru în orice fel de relație cu publicul care se ascundea în spatele Bannerului Negru.
Am decis să acționez de acum înainte complet independent. Nu a fost ușor. Mi s-au opus nu doar partidele socialiste, care aveau o istorie îndelungată în spate, ci și anarhiștii. Fără mijloace, fără cel mai mic ajutor, nu a fost ușor să creezi o organizație. Dar m-au ajutat foarte mult vechile mele legături aici în acest oraș, unde, fiind bolșevic, de câțiva ani, am condus agitație de masă în timpul clandestinului. Mi-am îndreptat eforturile către zona în care am lucrat cândva ca organizator: spre Peresyp și

cariere. Muncitorii m-au salutat foarte prietenos. Zidarii muncitori mi-au spus naiv: „Ca tine, Danila, la fel suntem noi”. Pentru a nu confunda organizația noastră în curs de dezvoltare cu un grup local, anarhiștii comuniști, am sugerat să o numim Uniunea Comuniștilor. În numele sindicatului, a fost emisă o proclamație în care se subliniază principalele puncte ale programului.

Sarcina mea în acel moment nu era atât propaganda sau agitația, cât era să creez legături puternice cu masele muncitoare. În acest scop, am participat activ la organizarea diferitelor sindicate.
Într-o perioadă în care mica „Uniunea Comuniștilor” își încorda activitatea organizatorică și construia încet, dar ferm o organizație a muncitorilor de masă sub steagul anarhismului, grupul local de „Anarhiști-Comuniști” și-a concentrat toată voința asupra pur terorismului. munca, nesemnificativa ca marime si nesemnificativa ca rezultate. La sfârșitul anului 11905, în toamnă, poliția a percheziționat apartamentul lui Gershkovich, unde era un laborator complet echipat. Din manipularea neglijentă a focului, a avut loc o explozie, care a ucis și rănit 8 polițiști. Gershkovich a fost arestat și judecat în ianuarie 1906, când a fost condamnat la 8 ani de muncă silnică. Această arestare a privat grupul de cel mai bun lucrător cultural al său și s-a prăbușit complet.
Pe 17 decembrie, un grup de Cernoznamentsy, majoritatea vizitatori din Bialystok, a organizat un act terorist care a zdrobit multă vreme influența anarhiști-comuniști din Odesa. Acesta este faimosul atac asupra Liebman's Cafe. Cernoznamentsy s-a gândit să dea unul dintre actele exemplare de teroare „nemotivată”. Un act mai nefericit pentru a propaga această teorie nu ar fi putut fi conceput. Cafeneaua lui Libman este un restaurant de clasa a doua, care nu a fost vizitat nicidecum de marii bogați, ci de oameni din cele mai diverse clase, până la angajați mărunți și intelectuali rau. În plus, actul în sine a fost executat extrem de fără succes: bomba a fost aruncată în stradă și, desigur, nu a făcut decât zgomot.
Muncitorii s-au întrebat nedumeriți: „Ce înseamnă să arunci cu bombe într-un restaurant obișnuit”. Nimeni nu credea că aceasta este opera revoluționarilor. Eu personal am fost în mulțimea care se adunase după explozie și i-am auzit pe muncitori spunând: „Chiar revoluționarii nu pot face nimic acum decât să arunce cu bombe în restaurante? A fost răsturnat guvernul țarist, a fost distrusă puterea burgheziei? Probabil că Sutele Negre au aruncat bomba pentru a-i discredita pe revoluționari”.
Se știe că această întreprindere i-a costat foarte scump pe anarhiști-comuniști. Shereshevsky, Brunstein și Metz au fost condamnați la moarte, Olga Taratuța la 17 ani de muncă silnică. Era trist să cred că un sacrificiu atât de mare fusese făcut pentru o asemenea cauză.
Sfârșitul anului 1905 a fost dificil pentru întreaga mișcare revoluționară din Rusia. Revolta din decembrie de la Moscova și din alte locuri a fost înăbușită. În ciuda acestui fapt, la Odesa

se pregătea și o răscoală, deși Sovietul Deputaților Muncitorilor era împotrivă. Au fost negocieri cu organizațiile militare.

Eu personal a trebuit să am de-a face cu un grup de ingineri navali: ofițerii m-au asigurat că, dacă am acționa cu încredere și hotărâre, trupele vor veni de partea noastră. Dar foarte curând a devenit clar că nu există o singură organizație suficient de puternică în oraș care să poată lua inițiativa. Ne puteam conta doar pe o mare demonstrație armată, nimic mai mult. Starea de spirit în rândul soldaților a scăzut, tinerii muncitori și-au pierdut interesul pentru ideea unei revolte, iar cauza s-a prăbușit.

La acest moment, poliția și-a revenit din panică și a deschis o campanie împotriva sindicatelor muncitorilor și organizațiilor legale nou formate. Au început arestările. Nou-născuta „Uniunea Comuniștilor” a început să se destrame din cauza lipsei totale de resurse materiale și de organizatori cu experiență. A trebuit să plec temporar în străinătate.

8.

Când spun că Cernoznamentsy și beznachachalets au ruinat mișcarea anarhistă rusă, nu sunt în niciun caz condus de ura fracțională. Nu, ca urmare a unei experiențe foarte triste, mi-am format convingerea că beznachaltsy și Cernoznamentsy sunt în esență urmașii liberalismului pur burghez: sunt liberali înfuriați. „Comunismul” lor imaginar este individualism pur burghez, iar terorismul lor este răzbunarea nesățioasă a oamenilor jigniți de soartă. De aceea, cuvântul „ura” arde mereu pe buzele purtătorilor acestei tendințe. Cernoznamentsy și beznachachatsy sunt mândri de ura lor față de burghezie. În „Black Banner”, „Rebel” și „Anarchist” întâlnim această combinație sălbatică de „ura sfântă” la fiecare pas. Ce poate fi sacru || într-o ură care este inevitabilă și necesară în cel mai bun caz, dar deloc demnă de închinare. Nimic nu poate fi construit pe ură I: aceasta este legea vieții. Ura j respinge, ura distruge, dar este posibil să captivezi, să unești și să conduci la o mare cauză numai sub steagul unui sentiment mare, generalizator și conducător. Așa este dragostea pentru clasa I sau umanitate, așa este umanitatea. Dar nici pâinea și untul nu m-au mulțumit niciodată. Am fost respins de sentimentalismul lui populist, așa cum am avut deja ocazia să spun în prefața cărții Din programul anarhismului sindical. Khlebovolstvo a avut întotdeauna mirosea de filantropie. Aceasta nu este o doctrină politică, nu este un program politic, ci mai degrabă un fel de sistem de moralitate socială. În paine și unt nu a existat nimic fără de care să nu-mi imaginez o mișcare politică: nu a existat o analiză strict socialistă și nici un program concret, de tip business, construit pe datele acestei analize.

De aceea, pe baza experienței muncii „Uniunii Comuniștilor”, am ajuns la concluzia că era necesar mai întâi să se creeze un mic, dar solid, cadru pregătitor de muncitori care să poată

17

eseuri.

să-mi asum o muncă responsabilă, munca de organizare a unui nou curent în anarhismul rus, pe care am fost primul numit „anarho-sindicalism”, în contrast cu anarho-comunismul.

La sfârșitul anului 1905, scăpând de spionii care mă urmăreau în jur, am plecat în străinătate în America. Fără mari dificultăți, am reușit să creez un grup la New York care a adoptat numele de „Lumea Nouă”. Grupul a inclus, printre altele, D. Levenbuk, Andrews, Shamrayevsky și alții.

Grupul Novy Mir a decis să plece în Rusia cu prima ocazie. Semnalul de plecare a fost dat de răscoala marinarilor din Sveaborg, care ni s-a părut al doilea val al revoluției din Rusia. Așa era gândul marinarului Matyușenka, care se afla la acea vreme la New York. Am elaborat un plan comun de acțiune. Matyushenko trebuia să cheme mai întâi la Paris, dar am convenit să ne întâlnim cu el la Odesa sau Sevastopol. Din păcate, evenimentele nu au decurs așa cum ne așteptam.

9.

Caii 1905 și începutul anului 1906 au fost marcate la Odesa de o serie întreagă de exproprieri și așa-numitele „mandate”, adică. ordine scrise adresate persoanelor fizice - comercianți, medici, avocați - să plătească anumite sume sub pedeapsa decesului. Treptat, valul de mandate s-a răspândit atât de larg, încât părea să înece complet mișcarea anarhistă. Sub steagul anarhismului, numeroase grupuri de tâlhari și escroci au început să fabrice mandate și să stoarcă bani.

S-a întâmplat ca grupuri diferite să trimită un mandat aceleiași persoane, iar apoi fiecare dintre ei a asigurat că ea este cea care reprezintă anarhismul ideologic. Un grup a pus o ambuscadă împotriva celuilalt, iar între ei erau adesea organizate încălcări. Nu este greu de înțeles ce prejudiciu moral a cauzat asta prestigiului anarhismului. Și totuși, interesul pentru anarhismul ideologic a crescut în rândul maselor muncitoare.

Primăvara anului 1906 a fost deosebit de bogată în acte teroriste ale anarhiștilor. Chiar în momentul în care organizația socialist-revoluționară locală era extrem de slăbită și cădea într-o apatie totală, anarhiștii au comis o serie de asasinate politice. Anarhiștii l-au ucis pe celebrul călău executor judecătoresc Pogrebnoy, au aruncat o bombă asupra supraveghetorului Poltavchenko, principalul său asociat. A fost făcută o tentativă asupra cunoscutului agent de securitate Lopata, au fost uciși un număr de spioni etc. Anarhiștii au aruncat în aer administrația jandarmilor, ceea ce a făcut o impresie puternică asupra populației orașului. Mișcarea anarhistă a atins apogeul când mișcarea grevă a izbucnit din nou. Greviștii care se întreceau între ei s-au îndreptat către anarhiști cu o cerere de a-și trimite agitatorii și liderii. Muncitorii ascultau cu nerăbdare predica anarhistă. În grupul local s-a remarcat în special I. Pokotilov,

un tânăr muncitor-croitor, cu un entuziasm de foc chemând muncitorii în strălucitul regat al anarhiei. Pokolotilov nu a fost vorbitor, dar discursurile sale au fost atât de sincere și convingătoare, încât muncitorii nu s-au săturat să-l asculte.

În mai, a izbucnit o grevă a tipografilor. Muncitorii au cerut o zi de lucru de 8 ore, modificarea tarifelor și alte lucruri

mărunte. Într-un număr de mici tipografii, proprietarii au cedat. Dar marile tipografii erau la acea vreme unite într-un trust numit Compania de tipografie pe acțiuni din Rusia de Sud. În fruntea societății era directorul Kirchner, care se considera „cadet de stânga”, aproape un socialist. De fapt, nu avea nimic împotriva revendicărilor muncitorilor, dar era indignat de îndrăzneală: „Dacă muncitorii ar fi cerut, și nu ar fi cerut, aș fi cedat. Nu recunosc dreptul muncitorilor de a cere.” Și nu a cedat.

Nici muncitorii nu au cedat. Lupta i-a dus pe luptători într-o fundătură. Doar o mână eroică putea să iasă din impas și această mână a fost găsită. Pe 1 iunie, la ora 17, Pokotilov l-a întâlnit pe Kirchner pe stradă și l-a ucis cu o lovitură Browning. Acest act nu a fost o chestiune de răzbunare, ci un act de sacrificiu de sine.

Trăgând necontenit în polițiștii care îl urmăreau, a rănit mulți și probabil ar fi scăpat dacă nu ar fi fost un accident nefericit. Un muncitor la încărcător, neînțelegând ce se întâmplă, l-a atacat pe Pokotilov din spate și l-a predat poliției. Când acest muncitor a aflat ulterior din ziare pe care l-a trădat poliției, s-a sinucis.

Lovitura lui Pokotilov a pecetluit soarta loviturii. Societatea Tipografică a cedat imediat din toate punctele de vedere. Muncitorii au vorbit cu entuziasm despre actul eroic. Un grup de anarhiști comuniști a ocupat imediat tipografia cu forța și a tipărit o proclamație în care explică sensul asasinarii lui Kirchner. Atitudinea muncitorilor față de Pokotilov a fost emoționantă: a doua zi după arestarea lui, greviștii i-au trimis un buchet de flori la închisoare.

La 13 septembrie, judecătoria militară l-a judecat și l-a găsit vinovat în temeiul articolului 279 din Codul de ordonanțe militare. Deși instanța a constatat circumstanțe atenuante și a decis să facă o cerere de atenuare a soartei inculpatului, comandantul trupelor a decis să execute pedeapsa de îndată. În vechea fortăreață din Parcul Alexander, lângă mare, Pokotilov a fost spânzurat.

Nici Pokotilov nu a avut timp să meargă la mormânt, călăii de la Odesa au primit o nouă victimă. Anarhistul Evgheni Tarlo, întâlnindu-se pe stradă cu spioni și polițiști care încercau să-l aresteze, a opus rezistență armată. Multă vreme, dușmanii l-au urmărit, Tarlo a tras cu curaj înapoi. A sărit în cabină și l-a forțat să conducă calul. Dar, de când l-au depășit, a sărit de pe droshky din mers 17 *

: și a sărit în mașină, dar șoferul l-a lovit în tâmplă, iar Tarlo ! a pierdut cunoștința. A fost arestat, ciuruit de gloanțe, și dus în fața unei curți marțiale, care l-a condamnat la moarte, întrucât pe atunci nu exista călău. Pe 7 septembrie, pe jumătate mort, l-au dus în curtea închisorii și l-au împușcat în vizorul prizonierilor.

Curios este că în închisoare au început să sape un mormânt chiar înainte de proces. Imediat ce a fost pronunțat verdictul, două ore mai târziu a fost dus la executare. Se spune că curajul lui l-a atins profund pe ofițerul care a ordonat execuția, iar mulți dintre soldați au tras în aer. Înainte de a da semnalul „plee”, ofițerul s-a aplecat spre Tarlo și l-a întrebat ce să transmită

sălbăticiei, Bleeding Tarlo (a șoptit: „Spune-mi că oamenii, brownies și 1 bombe au rămas în libertate.” Moartea lui a provocat poemul „ Konstantin Cherny "-" La executarea lui Tarlo "*). Autorul său este Konstantin Todorov,
*) Era purtat în rânduri strânse, Soldaţii mergeau în spatele lui şi în faţă, I Şi zăcea, târât de călăi, » Neputincios sprijinindu-şi capul pe piept.
Și ochii tuturor sunt ațintiți asupra lui,
Din închisoare, prietenii au luat-o cu ochii, Ultimul picior însângerat Și au trimis salutări de rămas bun.
Aici este un stâlp și o groapă fatală, Și este legat de blocul nemișcat. Rânduri de baionete în razele zorilor joacă. Mâinile de sclav se ridicară în fața lui.
Doar o clipă... tăcere de jur împrejur... Un moment teribil de așteptare tăcută, Ce gând a strălucit prin el? Ce poftă?
; Poate că își amintea trecutul.
V Plâns de durerea iubitei sale mame, Ile, mândru, ca întotdeauna, nu căuta decât răzbunare.
< Și prietenii ei de afaceri au sunat.
Dar se aude un fluier și se aude o salvă.” Urmat de un altul și un al treilea... Totul a fost liniștit.
Și gloanțele înlănțuite la stâlp au rămas Numai un cadavru, cadavrul lui sângeros.
Călăul a împins trupul chinuit în mormântul mohorât cu o mână aspră, Iar noi, palizi și încântați, Am privit execuția cu neputincioasă furie.
Și un geamăt a scăpat din pereții posomorâți ai închisorii: Ucigași Călăi De ce l-au chinuit!
Și din nou liniște. Curtea pustie este largă, Și stâlpul stă - sângeros, singuratic.
Constantin Black.
închisoarea din Odesa.

un tânăr anarhist bulgar, care a avut, de asemenea, un rol important în activitatea teroristă a anarhiștilor de la Odessa, și condamnat din copilărie (avea 16 ani la momentul arestării) la 8 ani de închisoare. Ulterior, Kostya Todorov, eliberat sub amnistie, a avut un rol important în viața socială a Bulgariei. S-a îndepărtat de anarhism și a devenit unul dintre liderii de seamă ai „Uniunii Agricole” bulgare. După asasinarea lui Stambulsky, el, împreună cu Obov, a condus toate acțiunile partidului țărănesc. În 1906, era un tânăr, extrem de sincer și extrem de devotat anarhismului.
10.
În septembrie am ajuns la Odesa împreună cu mai mulți camarazi din grupul Novy Mir. Grupul Cernoznamenskaya la acea vreme își dezvolta deja o muncă destul de energică și avea legături puternice între muncitori, în principal printre artizanii evrei. Din anumite motive, s-a dovedit că printre muncitorii din fabrică, precum și printre marinari și lucrători portuari, cernoznameniștii nu au lucrat.
Din nou, ca acum un an, am încercat să negociez cu Cernoznamentul. De data aceasta a fost deosebit de tentant faptul că Iuda Grossman-Roșchin, teoreticianul principal al acestei

mișcări, se afla la Odesa. În orice caz, nu am considerat posibil să refuz discuția atunci când a fost propusă de Roșchin.

Pe Moldavanka, într-un apartament pe jumătate gol al unui muncitor, a fost organizată o întâlnire aglomerată, la care au venit toți muncitorii activi ai grupului de la Cernoznamensk. Mi s-a cerut să prezint programul anarho-sindicalismului. Am fost urmat de Juda Roshchin. Doar trei persoane au votat pentru programul meu: eu și doi camarazi care au venit cu mine din America.

Desigur, rezultatul acestui vot nu a putut schimba planul muncii mele viitoare. Primul pas a fost un raport pe care l-am citit într-o sală mare a facultății de medicină. Oponenții mei erau în mare parte social-democrați și era ciudat să văd cu ce ostilitate un public uriaș i-a întâlnit pe vorbitorii celei mai populare organizații din oraș, care lucra acolo de 15 ani.

Primul raport public a servit și ca primă piatră pentru construirea organizației, care în două luni a devenit cel mai puternic grup revoluționar din oraș. După raport și dezbatere, m-a abordat un bărbat în vârstă cu ochelari, care s-a dovedit a fi un inginer de proces care purta un nume de familie polonez, pe care l-am uitat. M-a întrebat dacă aș vrea să vin să vorbesc cu el despre o serie de întrebări legate de raportul pe care tocmai l-am citit. Mi-am exprimat acordul, în ciuda caracterului neobișnuit și neconspirativ al unei astfel de propuneri. În timpul discuției cu inginerul, am fost abordat

de asemenea, mai mulți muncitori, și a cerut să le dedice ceva timp. Ei s-au autointitulat socialist-maximaliști. Dar ei au adăugat imediat că raportul meu le-a dezvăluit multe neajunsuri în opiniile lor politice și ar fi foarte recunoscători dacă aș fi de acord să-mi expun opiniile mai detaliat într-un cerc mai apropiat. Am fost și eu de acord cu asta.

Câteva zile mai târziu, acești camarazi, dintre care unul s-a dovedit a fi I. Robinson, iar celălalt Imas („Ivan Ivanovici”), au convocat o întâlnire, la care au participat aproximativ 15 maximaliști. Programul conturat de mine a fost adoptat în unanimitate de ei și mi-au cerut să declar această ședință constitutivă. Deoarece planul nostru era să acoperim munca nu numai în Odesa, ci și în regiunile învecinate, am numit organizația noastră „Grupul de anarhiști-sindicaliști din Rusia de Sud”.

Timp de câteva săptămâni, s-au ținut întâlniri în cele mai diverse părți ale orașului, iar zilnic grupuri întregi de socialiști-revoluționari, maximaliști și chiar social-democrați făceau parte din gruparea sud-rusă. O lună mai târziu, organizația era atât de aglomerată încât a devenit necesară elaborarea unei cartări mai mult sau mai puțin stricte.

La adunarea generală a întregii organizații a fost adoptat proiectul meu, în baza căruia fiecare grup constitutiv se bucură de o largă autonomie în materie de propagandă și agitație, dar toate treburile organizației sunt conduse de o „comisie de organizare” formată din reprezentanţi ai tuturor grupurilor autonome. Un delegat la comitetul de organizare este ales în unanimitate. În caz de neînțelegere în cadrul grupului autonom,

la comitetul de organizare sunt trimiși doi delegați din majoritate și din minoritate. Această comisie de organizare decide toate problemele cu majoritate de voturi.
Alături de grupurile autonome, dar în strictă secretizare, se află o brigadă de luptă, al cărei reprezentant este membru al comisiei de organizare. Pe toată perioada existenței „grupului de Sud Rusia", am fost reprezentantul trupei de luptă în comisia de organizare, deoarece nu am vrut să demasc militanții noștri, iar numele meu era deja cunoscut de toată lumea. În echipa noastră de luptă nu erau mai mult de 35 de oameni la apogeul puterii sale. 06'asta se explică prin faptul că 4țo am acceptat în lot cu analize extraordinare.
În grup, s-au mutat imediat pe primul loc, ca organizatori I. Robinson și D. Levenbuk, care au venit și din America, și ca militanți Porfiry Suleimovsky și Alexander / Zadorozhny.
Zadorozhny s-a alăturat organizației în următoarele circumstanțe. Am avut o ședință a comitetului de organizare. Au fost 26 de persoane prezente. Deodată ușa se deschide și într-o cameră mică plină de oameni și fum,

o gaşcă întreagă de marinari sănătoşi. Se dovedește că unul dintre membrii comisiei de organizare i-a spus un secret lui Alexandru Zadorojni, unul dintre marinarii de seamă, că la Moldavanka are loc o întâlnire a anarhiști-sindicaliștilor. Nu a ezitat multă vreme, a luat întregul grup de luptă al marinarilor socialişti-revoluţionari şi ni l-a trimis pentru a intra colectiv în organizaţia noastră. În ciuda ciudățeniei unei performanțe atât de rapide, comitetul de organizare a decis să accepte marinarii.
În acea seară a trebuit să plec acasă de la întâlnirea cu Zadorozhny, care mi-a povestit despre toată viața lui. Am fost profund mișcat atunci de acest tânăr marinar dintr-un mediu destul de inteligent. Și-a părăsit familia devreme pentru a merge la mare și a căuta aventură. Socialiștii-revoluționari l-au atras în organizația lor, dar s-a aglomerat acolo, iar acum, auzind de anarhiști, i s-a aprins un fel de pasiune mistică pentru anarhism. Mergând lângă mine, acest marinar înalt și frumos mi-a spus cu o voce tremurândă: „Dacă nu mă acceptați în organizație, mă voi împușca. Nu am pentru ce să trăiesc. A trăi, înțeleg, înseamnă a face ceva. Anarhismul merită să trăiești." Și viața lui de mai târziu a fost la înălțimea cuvintelor sale. Devotamentul lui era nemărginit.
Porfiry Suleimovsky era mai puțin inteligent decât Zadorozhny. Fiul căpitanului, a plecat la mare împotriva voinței tatălui său, nevrând să studieze. În echipa noastră de luptă, a fost cel mai calm și mai experimentat luptător.
unsprezece.
Inginerul polonez care mi s-a adresat la miting s-a dovedit a fi șeful Laboratorului Regional de Sud al Partidului Socialist. revoluționarilor. Când am vorbit cu el, mi-a sugerat să aprovizionez organizația noastră cu bombe... de la laboratorul socialiștilor-revoluționari. Aceasta a fost o propunere foarte valoroasă, deoarece crearea propriului nostru laborator a fost nu numai extrem de dificilă, ci și costisitoare, iar noi, desigur, nu aveam niciun mijloc material la acel moment.

Mi-a prezentat și un tehnician, tot polonez, pe nume Kozlovsky, cunoscut sub numele de „Kek”. (Dacă nu mă înșel, și-a primit această poreclă pentru dragostea lui pentru dansul cake walk pe care îl dansa des cu soția sa în laborator, cu bombe în mâini). Kozlovsky, un om mic, slab și agil, s-a dovedit a fi un tehnician excepțional de capabil, iubindu-și munca până la uitarea de sine. A slujit în biroul personal al comandantului trupelor, Kaulbars, care avea foarte multă încredere în el. În sediul Kaulbars, Kozlovsky a amenajat un depozit de bombe. Aici, pentru a testa proprietățile fitilurilor inventate de el, a aruncat bombe din pat în pat, jucându-le cu soția ca niște mingi. Kozlovsky a oferit servicii de neprețuit organizației noastre.

Astfel, în două luni, grupul de anarhiști-sindicaliști din Rusia de Sud a devenit o forță socială solidă, având propriul laborator, trupă de luptă și, cel mai important, cele mai largi legături cu mediul de lucru.
Succesul anarhosindicaliștilor a fost atât de izbitor, încât a stârnit uimirea generală nu numai în rândul socialiștilor, ci și în rândul cernoznameniștilor.
Roșchin a glumit cumva în prezența mea: „Sunt sigur că Dumnezeu, dacă există, este probabil un sindicalist”. Când cei din jur au întrebat nedumeriți: „De ce?”, El a răspuns cu amărăciune: „Altfel, Novomirsky nu s-ar fi putut bucura de un asemenea succes”.
Desigur, succesul organizației noastre s-a explicat din motive mult mai puțin mistice. Esența întregii noastre lucrări a fost că nu ne-am irosit puterea în fulgerare-indulgență. Nu am irosit vieți prețioase cu mandate sau jefuiri, ci ne-am concentrat toată voința și toată energia pe organizarea muncitorilor.
În noiembrie am publicat „programul anarho-sindicaliștilor”. Aceasta este, din câte știu, prima încercare de formulare succinta, științifică, a principiilor de bază ale viziunii noastre asupra lumii și ale politicii noastre. Oricare ar fi neajunsurile acestui prim proiect, a avut un impact asupra mișcării noastre. Și organizația noastră a crescut rapid. Cercuri, grupuri și organizații regionale întregi ale altor partide și-au declarat dorința de a se alătura organizației noastre. După ce am primit cererea, am trimis un delegat care le-a explicat și a comentat programul nostru în detaliu. Și dacă după aceea grupul și-a declarat ferm dorința de a se alătura organizației noastre, a fost acceptat și și-a ales imediat delegatul în comisia de organizare. Nu din indivizi, nu cu pietre mici, ca să spunem așa, clădirea „Grupului Rusiei de Sud” a fost construită, ci parcă cu blocuri, pietre mari necioplite. La momentul publicării programului nostru, organizația noastră avea aproximativ 5.000 de membri, dar sfera sa de influență era, desigur, mult mai largă. Până atunci eram cea mai puternică și mai populară organizație din oraș1).
A existat, însă, o împrejurare care ne-a împiedicat să extindem munca: lipsa resurselor materiale. În acest moment, A. D. Zafiridi, unul dintre militanții socialiștilor-revoluționari, a oferit organizației noastre să ia parte la atacul organizat de el asupra „Petersburg International Bank”. Zafiridi avea un plan

detaliat, pentru care a fost nevoie de doar 6 persoane. Am fost de acord
Chleb i Volya a reacționat foarte simpatic la încercarea noastră.Vezi nr. 5 din 27 decembrie 1906, p. 9.

să delege doi militanți: Petya și Senya (nu le mai amintesc numele); ambii erau muncitori portuari, din vagabonzi.
Exproprierea de la „Petersburg International Bank” a făcut mare gălăgie, căci s-a făcut cu mare pricepere, dar ne-a costat scump: am pierdut un tovarăș pe ea. ·
A fost așa: conform planului, unul dintre participanți urma să ia un post într-o cameră îndepărtată, lângă telefon. Acest post i-a revenit lui Petya. Zafiridi (porecla lui era „Mitrich”) a confiscat banii fără cea mai mică alarmă, întrucât casierul și toți angajații au respectat de bunăvoie ordinul oamenilor care s-au comportat corect și au declarat că au venit „să confisque bani în favoarea revoluției ruse”. " Toți angajații și vizitatorii ocazionali au fost adunați într-o cămară și închiși. Apoi, toți au părăsit banca pe rând și în perfectă ordine, așa cum sa convenit. Au uitat doar să-l dea jos pe Petya, care a continuat să stea la postul lui, deși a auzit cum zgomotul se potoli treptat și, în cele din urmă, domnea o tăcere ciudată. Că fusese uitat, și-a dat seama abia când a auzit pașii oamenilor care urcau scările și niște conversații tulburătoare. S-a uitat din camera lui și a văzut că împrejurimile erau complet pustii. A decis să plece, dar pe scări s-a întâlnit cu purtătorii și polițiștii care se ridicau. A început o goană pentru el, a început să tragă. În cele din urmă, obosit de lungă durată și asigurându-se că mai are un singur cartuș în revolver, a alergat în curtea cea mai apropiată și s-a împușcat.
Această primă expropriere a fost plină de consecințe: nu numai că am pierdut un tovarăș minunat, dar am experimentat pentru prima dată și laturile negative ale unui fost. Banii au apărut în organizație și cele mai rele elemente au apărut imediat. Cei mai nesemnificativi și mai puțin activi dintre muncitori și-au declarat nevoia și au început să ceară beneficii. Curios este că Senya, un membru al fostului, complet lipsit de orice mijloc de existență, un simplu vagabond, nici nu s-a gândit să ceară bani. Când cineva i-a dat de înțeles că nu l-ar strica să ia o mică parte, a fost foarte sincer jignit. Totuși, spiritul de disciplină era atunci încă suficient de puternic și primele înclinații rele au fost repede înăbușite.
Am primit aproximativ 25.000 de ruble pentru partea noastră, din care cei mai mulți bani au fost alocați imediat pentru cumpărarea de dinamită și arme și pentru publicarea cărții mele: „Din programul anarhismului sindical”. În acest moment, socialiştii-revoluţionari şi social-democraţi-bolşevicii au obţinut cumva transporturi Browning solide. Și din moment ce tocmai în acel moment s-a hotărât în conducerea acestor partide desființarea echipelor de luptă, ei au fost dispuși să ne vândă arme. Astfel, banii de la casieria băncii internaționale au trecut în siguranță în casieriile părților care au respins tot felul de „exe”.

Administrația băncii internaționale a publicat numerele unora dintre valorile mobiliare confiscate de noi. Era imposibil să le vinzi în mod obișnuit. Apoi organizația noastră l-a delegat pe tovarășul Levenbuk la Moscova , unde un social-democrat pe care îl cunoștea și-a cumpărat de bunăvoie titlurile de valoare la jumătate de preț, desigur. Unele dintre hârtiile rămase au fost ulterior vândute de noi la Amsterdam, în timpul unei încercări nereușite de expropriere în străinătate.
Banii ne-au dat ocazia să creăm o tipografie subterană și am început să tipărim propriul ziar, Volny Rabochiy. A ieșit un singur număr: în curând atmosfera a devenit atât de tensionată, iar organizația a fost atât de captivată de activitatea militară, încât a trebuit să se uite pentru o vreme publicarea următorului număr.
În acest moment, a izbucnit greva marinarilor Flotei Mării Negre și a luat foc. Greva a fost condusă de socialişti-revoluţionari. Foarte curând, greva a ajuns într-o fundătură: câteva mii de marinari au intrat în grevă, iar Societatea Rusă de Transport și Comerț nu a făcut nicio concesiune. Trebuie amintit că acționarii companiei erau membri ai familiei regale și multe alte persoane influente. Ei considerau că este incompatibil cu demnitatea lor să cedeze marinarilor. Și greva a continuat, spre disperarea marinarilor, care mureau literalmente de foame. Unele firimituri au fost strânse prin donații, dar nevoia a crescut și greva a fost în ajunul morții.
De la socialiști-revoluționari, printre altele, Sibiryak (P. Vityazev) a fost membru al comitetului de grevă, care a înțeles că singura modalitate de a face presiune asupra acționarilor, precum și de a înveseli marinarii greviști, era să înceapă. o amplă luptă teroristă. Dar acestui plan i s-a opus Comitetul Socialiștilor-Revoluționari, care a considerat intempestiv să irită burghezia liberală, tocmai în ajunul alegerilor pentru Duma a II-a de Stat.
Având în vedere astfel de circumstanțe, Sibiryak, cu permisiunea Comitetului Socialist-Revoluționar, a propus comitetului de grevă să invite „un grup de anarhiști-sindicaliști din Rusia de Sud” să ia parte la conducerea grevei. Organizația noastră m-a delegat la comitetul de grevă.
În acest moment, cea mai mare navă cu aburi a societății ruse „Grigory Merk” era pregătită pentru navigarea către New York. Am decis să-l aruncăm în aer. Totuși, nu ne-am dorit în același timp și sacrificii inutile. Prin urmare, s-a hotărât să-l lăsăm pe Grigory Merc să părăsească portul și să facă o explozie în apropierea țărmului. Acest lucru a fost doar pentru a servi drept o amenințare și un avertisment pentru administrația navei.
Pentru a duce la îndeplinire acest plan a fost necesar să dăm dovadă de cea mai mare prudență și ingeniozitate.Ceva este că, după prima noastră explozie, pe care am organizat-o împreună cu militanții socialist-revoluționari, pe o singură mare parte.

vapor, au fost păziți de o echipă specială de sute de negre din „Uniunea poporului rus”. Pentru a arunca în aer Grigory Merc, a fost necesar să ne asigurăm că militantul nostru a fost desemnat

să păzească această navă. Și pentru aceasta, a trebuit să devină membru al „Uniunii poporului rus” mai devreme.
Această sarcină a fost rezolvată de un tânăr muncitor, Ilarion Larionov, pe care l-am numit pur și simplu Larka: cu fața rotundă, cu obrajii roșii, cu nasul moale și cu ochii deschisi, arăta ca un rus atât de bun, încât a fost imediat admis. departamentul local al Uniunii Poporului Rus, iar câteva zile mai târziu a ajuns combatant pe „Gregory Merck”. Cu câteva ore înainte de plecarea vaporului, Larka a transportat 20 de kilograme de dinamită și un cablu de siguranță în camera mașinilor. Era o sumă neînsemnată pentru o navă atât de uriașă, dar, din păcate, nu mai aveam dinamită și era imposibil să o obținem repede, iar între timp greva scădea și marinarii așteptau cu nerăbdare vreun act de la noi.
La ședința comitetului de grevă, mulți mi-au dat deja de înțeles că mizează pe o activitate mai mare din partea noastră. Iar social-democrații și-au luat sarcastic de râs de mine. - Care a fost triumful meu când într-o zi, în timpul unei ședințe a comitetului de grevă, care mergea, de altfel, nu departe de port, am auzit deodată o explozie groaznică. Câteva minute mai târziu, marinarii au alergat la noi și ne-au raportat entuziasmați că Grigory Merc a fost aruncat în aer, că greviștii erau jubilați și că în port era o panică teribilă. Membrii comitetului de grevă au început să mă felicite și să dea mâna.
Cu toate acestea, o explozie a lui „Grigory Merc” nu a putut decide soarta grevei. Era o iarnă rece. Marinarii multifamiliari au început să renunțe. Am decis să începem o serie de acte teroriste împotriva capitaliștilor, care duceau în mare nave cu un echipaj de shtreich-brechers, în principal din Sutele Negre. Acești capitaliști erau toți membri ai uniunii poporului rus, iar marinarii îi urau din toată puterea pentru grosolănia și cruzimea lor. Căpitanii mai respectabili s-au abținut de la navigație, nevrând să întrerupă greva.
Trebuie să remarc aici că comitetul de grevă știa de măsurile teroriste pe care le făceam. Acest lucru a fost necesar pentru ca el să se simtă responsabil pentru actele noastre teroriste și pentru ca masele în grevă să nu-și piardă încrederea în conducerea sa. Ultimul lucru pe care am vrut să-l facem a fost să uzurpăm autoritatea comitetului ales de grevă.
Prima victimă a fost căpitanul Senkevich. Porfiri Suleimovski s-a angajat să-l omoare.
Timp de câteva zile, Suleimovsky a stat în zona societății ruse, așteptându-l pe Senkevich, dar, parcă și-ar fi anticipat soarta, Senkevich nu a apărut. Într-o seară, Suleimovski l-a văzut brusc când pleca

noi și râuri th, d. și.
din casa primarului, însoţiţi de vreun oficial de seamă. Suelimovski se apropie de el, își scoase pălăria și se înclină. Senkevici, care îi ura pe marinari, a crezut că vreun atacant îi cere de pomană și l-a întrebat nepoliticos pe Suleimovski: „Ce vrei?” Porfiry a scos un Browning și i-a răspuns: „Sunt la mila ta” și l-a împușcat de trei ori la o distanță directă. Senkevici a căzut mort. Era panică în stradă. Polițiștii care păzeau apartamentul primarului au fugit. Suleimovski a fugit și aproape

a dispărut, când niște polițiști, revenind de frică, au alergat după el. El a început să tragă înapoi.
Suleimovsky a fost un trăgător excepțional de bun. Nici o lovitură nu a lipsit. De aceea, mulțimea a păstrat o distanță respectuoasă. În timpul retragerii, a pierdut cumva o revistă (clip), s-a aplecat să o ridice, dar nu a putut să o găsească. În căutarea acestui magazin, a pierdut destul de mult timp. Abia când a văzut că poliția începe să-l depășească, a renunțat la căutările lui ridicole (avea destul de destul de magazin chiar și fără acesta) și a început să tragă din nou. Această împușcătură a durat mai mult de două ore și Suleimovski a scăpat în siguranță de urmăritorii săi.
Alergând la ședința comisiei de organizare (se întruna aproape zilnic), și-a cerut iertare cu lacrimi în ochi pentru că a pierdut magazinul: a considerat că este o mare rușine, un fel de crimă militară, că pierduse magazinul care a costat . noi o rublă.
12.
Pe lângă Grigory Merc, o altă navă cu aburi a fost aruncată în aer, dacă nu mă înșel, pe nume Svetlana. Am încercat să aruncăm în aer a treia navă. Încercarea a fost nereușită. Toate aceste întreprinderi teroriste au avut un efect asupra liderilor Societății Ruse de Transport și Comerț. Ni s-a spus din surse sigure că la vârf sunt gata să facă concesii. În masa de marinari, starea de spirit a crescut.
Ședința delegaților, care s-a întrunit pentru realegerea comitetului de grevă, a acceptat propunerea anarhiștilor de a-și exprima încrederea în comitetul de grevă, completând componența acestuia cu câțiva delegați noi, și cerând anarho-sindicaliștilor să susțină greva în orice fel.
Principalele mase de spargitori de greve au fost date de uniunea poporului rus. Cu ajutorul acestor aliați, Societatea Rusă de Transport și Comerț a reușit să întrerupă greva încetul cu încetul. Organizația noastră a decis să dea o lovitură gravă organizației Aliate pentru a le descuraja să joace rolul de cruste. Am început să pregătim explozia localului de pe Tor

Strada Govaya, unde membrii Uniunii poporului rus s-au adunat sub președinția contelui Konovnitsyn.
Între timp, în timpul unei ciocniri stradale cu poliția, doi membri ai organizației noastre au fost arestați. Fără cea mai mică vină din partea lor, aceștia au fost acuzați de un fel de tâlhărie și, conform verdictului unei curți marțiale, au fost împușcați. Persoane care s-au întâmplat să fie prezenți la execuție, se pare că soldații, ne-au povestit despre demnitatea și eroismul cu care s-au comportat acești băieți simpli în timpul execuției. Povestea acestei execuții i-a agitat foarte mult pe toți membrii organizației noastre și s-a decis să se răspundă imediat. În loc să arunce în aer ceainăria în care se adunau aliații, s-a decis să se desfășoare o acțiune teroristă în masă: eliminarea tuturor posturilor de poliție din toată zona în care erau persecutați cei doi camarazi ai noștri, care muriseră nevinovați.

Întrucât am avut în vedere să trimitem întreaga echipă de luptă - 25, printre care se numărau și unii care nu au luat niciodată parte la întreprinderi teroriste, am decis să organizăm o împușcare exemplară înainte de acțiune. Întreaga echipă de luptă a fost retrasă în grupuri mici în afara orașului: au împușcat singuri și în loturi pentru a-i obișnui pe militanți cu propriile împușcături (Au fost cazuri când militanții au fost speriați... de propriile împușcături).
Pentru spectacolul general a fost fixată aceeași oră pentru toți – ora 6 seara. In acelasi moment in 10-12 me-! în oraș urma să se audă împușcături, care trebuia să curețe tot districtul de poliție. Problema nu a fost rezolvată în întregime așa cum a fost intenționat. Doar în 6-7 locuri militanții noștri și-au îndepărtat cu adevărat posturile și trei sau patru polițiști au fost răniți de moarte. Acțiunea noastră teroristă a avut un efect complet de panică asupra poliției. Polițiștii de la posturi tremurau la apropierea oricărui tânăr. Posturile au fost dublate, uneori triplate. Patrule militare au străbătut orașul și au fost arestate la cea mai mică suspiciune.
În seara uneia dintre aceste zile, mă întorceam cu Levenbuk într-un taxi. Aveam titluri luate de la o bancă internațională, precum și bombe și revolvere. Am dus bani la Ședința Comisiei de Organizare, întrucât în cadrul raportului s-au prezentat banii în numerar. Am transportat revolvere și bombe într-un alt apartament. Când conduceam pe strada Bolgarskaya, o patrulă de soldați ne-a oprit și doar autocontrolul ne-a salvat de la moarte sigură. Întrebați de șeful patrulei unde și unde mergem, am răspuns cu o prefăcută grosolănie, exprimându-ne nedumeriți că suntem opriți parcă de un fel de bandiți. Soldatul ne-a explicat morocănos că nu a fost vina lui că s-a ordonat așa și, văzând că suntem foarte „decent” îmbrăcați, nu a îndrăznit să ne percheziționeze și am plecat în siguranță.

Orașul era de fapt în stare de asediu. În ziua înmormântării polițiștilor uciși, în oraș au circulat zvonuri că aliații pregătesc un pogrom. Am răspuns zvonurilor printr-o proclamație în care promiteam că în cazul celei mai mici încercări de pogrom, nu ne vom opri la nimic. Pentru a tipări această proclamație, am ocupat cu forța tipografii. Am intrat în negocieri cu socialiştii-revoluţionari în cazul în care ar fi fost necesară organizarea unei apărări. Aliații nu au îndrăznit să ne provoace și nu a existat niciun pogrom.
Greva marinarilor a fost însă condamnată de când social-democrații au decis să o întrerupă cu orice preț. S-au asigurat că anumite grupuri de marinari aflate sub influența lor să se apuce de treabă. În astfel de circumstanțe, greva ar fi posibilă prelungirea doar cu prețul unor sacrificii financiare uriașe. Dar până atunci nu mai aveam bani, deși erau necesare doar 100 de ruble pe zi pentru a-i susține pe greviști.
La această oră, organizatorul exproprierii la banca internaţională, A. D. Zafiridi, ne-a mai sugerat un alt caz care promitea fonduri mari: jaful uneia dintre cele mai mari bănci de stat din Europa de Vest. El a adus planul şi chestiunea părea gravă.

Deoarece, de altfel, supravegherea mea și a altor camarazi de atunci devenise extrem de încăpățânată, a fost nevoie să părăsim Odesa pentru a nu strica complet întreaga organizație. Am decis să călătoresc cu Zafiridi în străinătate și să particip la această expropriere. S-a organizat un grup, se pare, de 7 persoane (între ei Zadorozhny, Levenbuk, Kozlovsky) și am plecat la Viena. Fondurile pentru organizarea cazului au fost date de Zafiridi.

Nu voi intra în toate detaliile acestui plan de expropriere, deoarece acest lucru m-ar duce dincolo de sfera mișcării anarhiste de la Odessa: voi spune doar că planul s-a dovedit a fi fantastic și, după lungi rătăciri, a trebuit să abandonăm ideea de a organiza o expropriere în străinătate. Istoria ulterioară a justificat decizia noastră. Când un alt grup de anarhiști comuniști a organizat o expropriere la Montreux, rezultatul a fost cel mai deplorabil, ca să nu spun rușinos, pentru anarhiști.

Când am plecat în străinătate, organizația m-a instruit să creez un organ tipărit pentru conducerea ideologică a mișcării anarho-sindicaliste din Rusia. Intenția a fost să implice editorii Burevestnik dacă ar fi de acord să lucreze în planul Grupului de anarhiști sindicaliști din Rusia de Sud. La Geneva, chiar am început negocierile cu redactorii, în persoana lui Manuel Dainov, Nina Dainova, Alexander Grossman și Nikolaenko. Aceste negocieri, care au durat trei luni, nu au dus la nimic, având în vedere o serie de dezacorduri.

În vara lui 1907 am decis să mă întorc în Rusia. Când am ajuns la Odesa, am găsit o cu totul altă situație.

13.

În timpul absenței mele, organizația a crescut semnificativ. Mișcarea țărănească, care a fost planificată de la bun început, a avut în acest timp „succese semnificative, datorită lui Piotr Malinovsky (porecla de partid Petro) și tovarășului său Piotr Grynko (poreclit „Petrunya”). Un alt profesor rural cu nume de familie a participat activ. în mișcarea țărănească, cred că Nikitin. Munca lor a avut un mare succes în zona vastă din jurul Odesei, Goltei, Tiraspolului și Hersonului. Nu mai puțin de 50 de grupuri țărănești, care anterior s-au afiliat parțial la Partidul Socialist Revoluționar, s-au alăturat grupului anarho-sindicaliștilor din Rusia de Sud. Care a fost munca acestor grupuri, cu excepția terorismului, îndreptată împotriva proprietarilor de terenuri, nu este suficient de cunoscută. Această parte a istoriei mișcării noastre este extrem de interesantă, complet neexplorată și neexplorată.

La Golta, Tiraspol si se pare. Chișinăul și Hersonul au creat adevărate filiale ale grupului nostru. De acolo au venit la Odesa pentru arme, pentru literatură și pentru asistență materială.

Nucleul principal al grupului de anarho-sindicaliști din sudul Rusiei a devenit treptat implicat pe deplin în activitatea teroristă. S-a organizat exproprierea vaporului „Sofia”. Au participat la capturarea navei Pavel Kuleshov, Porfiry Suleimovsky, Alexander Zadorozhny, David Robinson și alții. Conducerea cazului a fost în mâinile lui Kuleshov, un fost navigator pe mare. Pe navă au fost luate 50.000 de ruble de bani,

ceea ce, însă, nu a făcut bine pentru cauza revoluționară. Banii s-au strecurat în buzunarele participanților individuali, a început să bea. Organizația a început să se destrame.
Următoarea întreprindere a fost un atac asupra unui tren la 14 mile de Odesa. Pavel Kuleshov a dat dovadă de un uimitor autocontrol și aici. Cu riscul de a fi strivit de tren, a stat printre pânza spre trenul care venea din sens opus cu steag roșu și l-a obligat pe șofer să oprească locomotiva. Apoi, din ambele părți, militanții au început să bombardeze trenul pentru a ține pasagerii în vagoane. Scopul atacului a fost confiscarea sumelor importante care se aflau în vagonul poștal. Cu toate acestea, când David Robinson a văzut pe neașteptate un jandarm într-o mașină de poștă, a început să tragă în mașină, ceea ce a provocat un incendiu, care a ucis toată corespondența, inclusiv toți banii.
Singurul lucru pe care membrii grupului au reușit să-l facă a fost să înființeze un mare laborator în Lermontovsky Lane. În fruntea cazului era Kozlovsky („Kat"). Poliția a urmărit laboratorul și s-a prezentat cu o echipă numeroasă pentru a căuta și aresta. Îl căutau pe Kuleshov, care ocupa oficial apartamentul. În schimb, polițiștii au găsit un tânăr care, la vederea polițiștilor, a deschis focul și cu focuri bine îndreptate.

a pus mai multe persoane la fața locului, iar el s-a cățărat peste gard și a dispărut. A fost „Kat", care a plecat curând în străinătate și aici a deschis o campanie împotriva lui A. D. Zafiridi, pe care l-a acuzat de provocare.
Porfiry Suleimovsky a fost și el arestat, după cum se spune, pentru trădare. Polițiștii au venit noaptea în apartamentul său fără să- l trezească și, știind exact unde ținea revolverul, l-au dezarmat imediat, l-au legat și l-au arestat.
Alți militanți au fost arestați și în legătură cu atacul asupra Sofia. Astfel, nucleul principal al organizației s-a dezintegrat. Membrii rămași ai organizației recent puternice au început să se angajeze în jaf și chiar „mandate". Propaganda și munca organizatorică au fost complet abandonate. Când marinarii, obișnuiți să-și vadă organizația în gruparea sud-rusă, au venit la membrii grupului anarho-sindicalist cu o cerere de literatură și de a trimite un organizator, li s-a spus: „Dacă sunteți anarhiști, atunci aveți grijă de pe tine însuți și nu aștepta ajutor de la nimeni".
Când am ajuns din străinătate, mi-a fost greu să mă conectez cu propria mea organizație. Unul dintre primii pe drumul căutării l-am întâlnit pe Pyotr Makarov.
În jurul lui Makarov s-a creat un grup de oameni puțin cunoscuți de mine. Îmi amintesc doar de Arabachan. Când am întrebat ce fac, Makarov, jenat, mi-a spus că singura lor treabă era tâlhăria, desigur, sub frunza de smochin a intereselor publice: era nevoie de mijloace materiale, fără ele nu se putea face propagandă.
În aceeași poziție am găsit alte câteva grupuri formate pe ruinele grupului de anarhiști-sindicaliști din Rusia de Sud... AD Zafiridi se considera acum și el însuși anarhist-sindicalist. În apartamentul lui am întâlnit mai mulți camarazi, printre altele

pe Rzhebyshevsky. Desigur, acest grup s-a ocupat exclusiv de exproprieri. Când le-am sugerat lui Zafiridi și lui Rzhebyshevsky să renunțe la jaf și să se apuce de munca revoluționară, ei mi-au răspuns: „Ce treabă grea”, adică fără bani. Pentru a începe lucrul, Zafiridi a considerat necesar să creeze un fond de cel puțin ! milioane de ruble. Până în acest moment, el pare să fi avut aproximativ 100.000 de ruble. Au fost încă multe jafuri pentru a injecta propagandă. Evident, nici eu nu eram pe drum cu ei.

Mi s-a spus că dintre vechii anarhiști-sindicaliști, un singur grup, condus de P. Kuleshov, este fidel tradițiilor anarho-sindicalismului. Când m-am întâlnit cu Pavel Kuleshov, însă, nu am putut suporta impresia așteptată. Tovarășii care l-au cunoscut au vorbit cu căldură despre el ca pe o persoană extrem de dezinteresată, foarte receptivă și devotată dezinteresat cauzei. Acesta a fost probabil cazul, dar pentru mine, nu este suficient

știind, a făcut o impresie grea. Kuleshov mi s-a părut o persoană extrem de meschină și foarte amărâtă.

Ulterior, în închisoare, la muncă silnică, am aflat despre motivele probabile ale acestei furii excepționale: viața lui personală a fost extrem de grea. Justifică și explică multe. Dar la vremea aceea simțeam un dezgust organic față de oamenii amărâți și nu aveam deloc încredere în ei. Kuleshov a simțit neîncrederea mea față de el.

Spre rușinea mea, mărturisesc acest sentiment de neîncredere care m-a înșelat într-o persoană care nu o merita, în timp ce, în același timp, am avut încredere necondiționată într-o persoană care s-a dovedit ulterior a fi un bătrân provocator, agent al departamentului de securitate pe un salariu. Acest provocator este Zafiridi.

Deja la prima mea întâlnire cu Kuleshov, mi-a spus tăios că AD Zafiridi era un provocator și că îl va ucide, > ca un câine. Întrucât acuzația lui Zafiridi de provocare era nouă pentru mine și nu mi s-au oferit argumente convingătoare (cu excepția: „O simt”), suspiciunea exprimată de Kuleshov a provocat, poate, neîncrederea mea față de Kuleshov însuși.

După ce l-am întâlnit pe Zafiridi, i-am spus imediat la întâlnire că este acuzat de provocare. El, spre surprinderea mea, a luat asta extrem de calm. Ne-am dus la apartamentul lui; locuia cu mama sa, o bătrână foarte inteligentă. Îmi amintesc că când am intrat în cameră și am văzut chipul acelei bătrâne cinstite și camera curată, albă, confortabilă, mi-am spus: „Un provocator nu locuiește într-o astfel de cameră”. Din păcate, acest sentiment s-a dovedit a fi înșelător: el locuia în această cămăruță albă; ; un provocator care a servit în poliția secretă mulți ani. Și mama lui * ' puțin bănuia asta, precum și draperiile albe de la ferestre.

Mi-a devenit clar că munca în asemenea condiții era imposibilă. Am început să mă gândesc să plec. Dar unde? La Moscova? La Petersburg? La fel de inutil; eșecuri peste tot, decăderi peste tot. Gândul de a pleca în străinătate a început să-mi pâlpâie în minte.

Din prima zi a sosirii mele din străinătate, spionii au început să mă urmărească. După cum am aflat mai târziu din materialele din cazul meu, am fost urmărit și din străinătate. De acolo m-a însoțit agentul poliției secrete. - Agentul de pază știa perfect despre ziua sosirii mele. Ea știa ceva mai mult. În Odessa'1, provocatorii frații Grinberg au deschis o cafenea pe strada Torgovaya, li Această cafenea a servit ca centru pentru toți anarhiștii și principalul loc de apariție. Am fost, bineînțeles, trimis acolo și chiar în prima zi agenții Okhranei, în expresia lor tehnică, „m-au luat”, adică au început să mă urmărească fără milă.

A trebuit să părăsesc primul apartament (pe Sofievskaya), pe care am fost angajat, pentru că spionii nu au părăsit poarta
eseuri.

a casei mele. Am angajat altul, dar spionii m-au urmărit în timpul mutării. Era clar că nu azi sau mâine voi fi arestat. A trebuit să părăsesc și un alt apartament. Prietenii mi-au mutat lucrurile în al treilea apartament, unde am început să mă ascund. De câteva zile nu am ieșit deloc din casă, sperând să parcurg poteca. Această precauție s-a dovedit inutilă.

Când am ieșit în a cincea zi, tovarășul meu (poreclit „Azya”) m-a ajuns din urmă și mi-a șoptit: „Ești urmărit”. Pe lângă manevre reușite, am încercat să mă ascund în bazar și am fugit pe o stradă zgomotoasă. S-a dovedit că spionii făcuseră tot felul de manevre în spatele meu și mă urmăreau necruțători. M-am hotărât să cobor pe Sadovaya, o stradă foarte aglomerată, cu convingerea că spionii de aici nu vor îndrăzni să mă atace deschis, temându-mă de o încăierare. Această presupunere s-a dovedit a fi corectă. M-am refugiat în apartamentul unui doctor pe care l-am cunoscut, lângă celebra cafenea Libman. Azya, pe urmele mele, i-a informat pe camarazii mei că sunt asediat într-o singură casă. Tovarăși: I. Raukh, Vasily Tripolka și altcineva, înarmați cu revolvere și bombe, au venit în ajutor.

Azya m-a urmărit până la apartamentul medicului și am pus la cale următorul plan: îmi punea pălăria și haina și iese afară. Când spionii se năpustesc după el, voi profita de momentul de confuzie pentru a intra într-un taxi. Dacă spionii, observând o greșeală, s-au repezit după mine, luptătorii noștri ar fi trebuit să deschidă focul în spate și, în cazuri extreme, să arunce o bombă. Planul a fost realizat. M-am urcat într-un taxi, dar imediat unul dintre camarazii noștri, Rauch, a sărit în droshky-ul meu, care nu a vrut să mă lase în pace în caz de schimb de focuri. Ne-am scos revolverele și i-am ordonat șoferului să conducă, în deplină încredere că ne va urma un schimb de focuri. Trezirile noastre au fost plăcut înșelate. După cum sa dovedit mai târziu, spionii s-au speriat când au văzut un grup de persoane suspecte cu un fel de pachete în mână.

Cu toate acestea, această eliberare a întârziat arestarea mea doar cu câteva zile. M-am refugiat într-un alt apartament, perfect dotat cu toate mijloacele de apărare. Dar nu avea rost să trăiesc așa în oraș: am fost lipsit de posibilitatea de a face orice fel de muncă. În cele din urmă m-am hotărât să plec în

străinătate. Chiar în prima zi când am ieșit în stradă, spionii m-au atacat din spate, m-au prins de mâini și m-au arestat.
Am găsit mulți membri ai organizației noastre în închisoare: Suleimovsky, Larionov, Robinson și mulți alții.
Odată, când am mers la plimbare, am fost chemat la una dintre ferestre. L-am văzut pe „Petrunya” (Pyotr Grinko) după gratii. Am auzit că Grinko a părăsit odată Odesa în satul natal. Eram sigur că era liber. Văzându-l după gratii și privindu-l în ochi, eu

citiți: „Voi fi ucis în curând”. Nu știa despre ce să vorbească cu el. Am simțit că sunt și eu de vină pentru moartea acestei vieți tinere.
Mi-a spus că a fost aici în închisoarea Odessa doar temporar, că este trimis undeva la judecată și că așteaptă condamnarea la moarte. Când mi-am exprimat speranța că ne putem revedea în libertate, el a spus: „Ce sunt eu? Mă bucur că mor. Doare că ești aici.” Și lacrimile îi scânteiau în ochi.
Până la sfârșitul zilelor sale, acest țăran cu ochi albaștri nu a știut nimic mai bun și mai înalt în viață decât slujirea revoluției. Nu a regretat el însuși, nu despre o moarte timpurie (avea 20-21 de ani), ci că o persoană utilă cauzei oamenilor era în închisoare.
Într-o zi, un tânăr muncitor-marinar a venit în hubloul singuraticului meu, a deschis vârful și mi-a strigat: „Danila, sunt aici”. A fost Larionov („Larka”), organizatorul exploziei de pe Grigory Merka. Mi-a explicat că a fost arestat pentru o chestiune neînsemnată și în curând va fi eliberat. Și apoi a reușit să-mi șoptească: „Nu vei sta aici mult timp. Vom organiza totul.” Nu mă îndoiesc că s-ar organiza într-adevăr.
Dar așa s-a întâmplat: câteva zile mai târziu, ieșind la plimbare, s-a apropiat din nou de celula mea și mi-a spus: „Sunt „lipit” cu un nou caz – uciderea unui executor judecătoresc și altceva – eu' Va trebui să stau.”
A făcut o greșeală; nu trebuia să stea mult. Curând a avut loc judecata. De la tribunal, s-a apropiat din nou de fereastra mea și mi-a strigat cu o voce oarecum surprinsă: „Pedeapsa cu moartea fără petiție..”. A fost condamnat la moarte, dar mai ales ciudat - pentru treaba altcuiva. Nu a fost judecat pentru explozia lui Grigory Merc, pentru zeci de acte teroriste pe care le-a comis efectiv. A fost condamnat la moarte pentru un dosar la care nu a participat și pe care nici măcar nu-l cunoștea.
Știam că Larka va fi executat în curând și în fiecare seară așteptam cu teamă zgomotul pașilor, zgomotul deschiderii celulei și va fi dus departe... Și într-adevăr, într-o noapte, am auzit un trist, dar voce fermă, curajoasă: „La revedere, camarazi”. Noi i-am răspuns: „La revedere, tovarăşe”. Urma să moară Larionov – băiatul ăla vesel, bun, cu chipul rotund și cu nasul moale pe care toată lumea îl iubea.
Curând a venit rândul lui Suleimovski. A fost așa: datorită necumpătării și chiar vorbăreții sale din închisoare, mulți oameni știau despre trecutul său. Când a fost vorba de tribunal, a fost prea clar. A fost condamnat la moarte.
Dar a fost o cădere în el. Nu voi spune că și-a pierdut inima. Acest lucru de fapt nu a fost. Dar s-a întristat. Nu era în

relații bune cu tatăl său, dar acum i-a scris să vină să pledeze. Tatăl, un monarh credincios, a refuzat să vină. Aceasta a fost evident o lovitură puternică pentru Porfiry. Și voia să trăiască cu atât mai mult.

La ce se gândea, stând în celula lui solitară a morții? La ce se gândea acest tânăr, neobișnuit să citească, nu iubitor să gândească, trăind impulsiv, prin instinct; Nu judec.
Într-o zi am primit un bilet de la el în care mă întreba dacă ar trebui să-și scrie biografia pentru publicare. I-am răspuns că ar fi frumos să scriu, dar că i-ar putea face rău. Mi-a răspuns că nimic nu-i mai poate face rău și mi-a trimis un manuscris mare în care își descrie cu adevărat toată viața, dar în care, alături de adevăr, era și multă ficțiune. S-a întâmplat că, când trecea pe lângă acest manuscris, cineva a observat. Au raportat la administrație, au făcut o percheziție în celula mea, au scotocit prin toate și au găsit manuscrisul. Este posibil ca acest manuscris să fi afectat cu adevărat: câteva zile mai târziu a fost judecat într-un nou dosar și condamnat a doua oară la moarte. Este posibil ca, dacă nu ar fi fost aceste noi dovezi, el ar fi fost înlocuit cu pedeapsa cu moartea. Cel puțin așa credea însuși Porfiry.
Mă apropiam adesea de celula lui când mergeam la plimbare. Odată ce am deschis capacul și m-am uitat singur în el, am înțeles toată suferința fără speranță a acestui condamnat: atât de neputincioasă era postura lui. L-am chemat în vârf și l-am întrebat cum se simte. Porfiry știa despre atitudinea mea prietenoasă față de el și, prin urmare, a îndrăznit cu mine să facă ceea ce probabil nu ar fi îndrăznit să facă cu altul: să ceară bani pentru o telegramă către țar. „Știu că e răutăcios>... mormăi el. I-am spus. că azi îi voi trimite bani, dar a adăugat că abia nu va mai folosi petiția. „Știi”, a răspuns el vinovat, „acum, înainte de Crăciun, ei au adesea milă.” A trimis o petiție prin telegraf, iar o zi sau două mai târziu a fost înșelat în birou și spânzurat împreună cu un alt anarhist Korotkov.
14.
Rând pe rând, glorioșii noștri luptători au coborât în mormânt. Mai este foarte puțin de spus acum.
Pe 22 noiembrie 1907, la ora 16, Pavel Kuleshov, mergând pe strada Moskovskaya cu Misha Bad, a fost capturat de spioni, care l-au doborât la pământ și l-au dezarmat. El și Misha au fost trimiși imediat la secția de poliție. Tovarășii, după ce au aflat despre arestarea sa, au elaborat un plan de evadare. Dar provocatorul Roman Laevsky a trădat întregul plan.
Când arestații au fost duși la închisoare de la secția de poliție, Misha a fost condus în față, înconjurat de polițiști, iar Pavel a fost condus la distanță în spatele lui. Când s-au apropiat de podul de cale ferată, Misha Bad a început să fugă, doborând doi polițiști la pământ. Cu toate acestea, a fost imediat împușcat. Soarta lui Misha nu l-a oprit pe Kuleshov. Când a ajuns pe pod, s-a repezit și el

fugi, dar răniții grav au căzut la pământ. Deja întinși la pământ, polițiștii au continuat să-l împuște și să-l bată. Kuleshov și-a revenit după răni, a fost predat tribunalului militar al districtului și a primit 15 ani de muncă silnică; apoi a fost din nou judecat și condamnat la moarte într-un nou dosar. Pentru a nu se preda: în mâinile călăilor, a luat otravă în drum spre eșafod.   eu
La fel de tragic a murit David Robinson, cândva pro- | o sută de hoț criminal și apoi un anarhist profund devotat care și-a dat viața în întregime operei sale. Când a fost chemat la birou ¡ a luat otravă, pentru că știa că nu se va întoarce de la birou.! Se spune că a fost târât la execuție pe jumătate mort.
În provincia Kiev, cam în aceeași perioadă, a murit unul dintre ultimii militanți ai grupului de anarhiști-sindicaliști din Rusia de Sud, Piotr Malinovsky, pe care toată lumea îl cunoștea sub porecla „Petro Krestyansky”. Era un tânăr țăran foarte talentat și foarte cultivat, care era extrem de respectat în sat. A înființat o tiparnă secretă în sat și a inundat literalmente întregul cartier cu frumoasele sale proclamații. În același timp, a luat parte la lupta teroristă. A murit într-un schimb de focuri cu gardienii satului.
Se pare că nu a uitat pe nimeni, cu excepția unui tânăr marinar (se pare că este Grisha pe nume). Îmi pare rău că nu pot spune mai în detaliu despre acești luptători străluciți care au dat tot ce aveau oamenilor: devotamentul lor altruist și viața tânără. Lipsa materialelor, și în principal a datelor de arhivă, îmi face imposibil să ofer informații biografice exacte despre ele.
Până la începutul anului 1908, mișcarea revoluționară din Odesa a dispărut în esență. În unele locuri existau grupuri separate de „anarhiști”, dar nu se vorbea de muncă ideologică.
Iată ce scrie un corespondent din Odesa la Burevestnik în 1909 x). „În urmă cu câțiva ani în orașul nostru era un număr destul de mare de revoluționari de toate nuanțele: erau c.-d., s.-r. de tot felul, au fost și anarhiști. În 1906, acesta din urmă s-a bucurat de influență în rândul maselor muncitoare. În special, această influență a fost puternică în rândul marinarilor și lucrătorilor portuari. În ultimii un an și jumătate până la doi ani, totul s-a dus la greu pentru noi. Nici socialiştii-democraţi, nici socialiştii-revoluţionari nu au dispărut, deşi s-au auzit anarhişti, dar mişcarea anarhistă de aici a degenerat în cele din urmă. Când tovarăș. N. şi adepţii săi au desfăşurat propagandă şi agitare a ideilor anarhismului; în ultimul an și jumătate sau doi, s-a putut auzi doar despre anarhiști și anarhism în legătură cu diverse tipuri de întreprinderi de natură monetară. Alături de adevărații revoluționari, inspirați de un ideal înalt, au apărut și astfel de tipuri cărora nu le păsa.
*) Burevestnik11 Jê 18, noiembrie 1909.

fără idealuri, dar care a acționat sub steagul anarhismului cu unicul scop de a profita.”
„Din păcate, trebuie să recunoaștem că în ultima vreme acești domni i-au înlăturat aproape complet pe muncitorii ideologici. Au existat fapte că oameni presupus destul de convinși s-au alăturat

acestui gen de domni... Desigur, în această stare de lucruri, legăturile dintre masele muncitoare se pierdeau din ce în ce mai mult... Chiar și în rândul masei largi de muncitori, o corespondență cu aceștia. faptele triste a fost creată treptat ideea anarhismului; anarhiștii erau considerați oameni cărora le pasă să jefuiască pe cineva, dar care sunt complet indiferenți la interesele muncitorilor.
„Marinarii care slujesc în Societatea Rusă de Transport și Comerț sunt asupriți în orice mod posibil de către administrația societății numite: salariile sunt reduse, timpul de lucru este crescut, mâncarea se deteriorează, personalul este redus etc.; în rândul marinarilor se observă o acută nemulțumire, iar domnii social-democrați, dorind să exploateze această dispoziție, au declanșat o agitație viguroasă pentru o grevă imediată. Unii dintre marinari au declarat că nu sunt de acord cu o lovitură pașnică, că vor intra în grevă doar când vor fi înarmați, când au muniție, când vor exista încredere că vor putea răspunde terorii administrației și poliția în același mod. Atunci venerabilii social-democrați de la Odesa au sugerat ca marinarii să contribuie cu cincizeci de copeici de persoană, presupus pentru achiziționarea de arme, pe care le vor cumpăra, dar, între timp, tot vor intra în grevă. „Temându-se că anarhiștii nu vor interveni în desfășurarea unei astfel de greve, ei, în secret față de noi, au convocat o adunare de 46 de persoane pe una dintre șlepuri, care, după calculele lor, trebuia să declare o grevă a toți marinarii Societății Ruse (în total câteva mii de marinari) . Întâlnirea a putut fi organizată în profund secret de anarhiști, dar nu și de poliție, care i-a reținut pe toți la fața locului. Mulți s-au aruncat din șlep în apă, de unde au fost prinși.
„Se lucrează la sate, unde țăranii ascultă foarte sensibil propaganda ideilor noastre, dar și acolo și condițiile de muncă sunt grele din aceleași motive, iar condițiile politice sunt și foarte grele; Trebuie să mă ascund în râpe, să merg 25-30 de verste pe jos etc.”
„Mulți dintre camarazii noștri au fost trimiși la muncă silnică de la închisoarea locală, inclusiv tovarășul. Novomirsky.
D. Novomirsky.
Biblioteca „Runivers”
Cernoznament și Beznachalny 2).
Istoricii anarhismului se plâng de imposibilitatea de a oferi vreo imagine exhaustivă a mișcărilor anarhiste, a muncii anarhiste. Curente întregi, pline de cele mai profunde valori și care, poate, au dat cele mai puternice schimbări în viața de zi cu zi și, prin urmare, în istoria popoarelor, trăiesc adesea doar în formele de viață directă și de acțiune revoluționară, se dezvoltă doar prin comunicarea personală. , prin transmitere orală, și, după ce și-au îndeplinit sarcinile istorice, transmit legenda despre ei înșiși și despre sarcinile neîndeplinite, ca moștenire vie a noilor tendințe, fără să lăsăm nici cărți groase, nici teorii de mare profil. Alte curente stropesc în stropi luminoase, dar de scurtă durată, de fluturași, ziare și experimente și acte revoluționare, pe care oricine reușește să le culeagă și să le păstreze sub privirea geloasă și nemiloasă a nenumăraților dușmani ai anarhismului. În cele din urmă, dacă, în ciuda întregii strictețe a cenzurii, a fost posibil să se publice

cărți, a fost aproape întotdeauna cărți simple și clare pentru masele largi, pentru a le ridica nivelul cultural și conștiința revoluționară, și deloc pentru curiozitatea adesea inactivă a cercetătorii și gustul sofisticat al teoreticienilor. Anarhiștii și-au dat mereu puterea libertății și bucuriei celor asupriți, și nu dovezii „inteligentei” lor.
Anarhiștii înșiși, de obicei, nu au timp să scrie istorie: ei fac istorie. Prin faptul luptei lor dezinteresate și morții, ei înclină din ce în ce mai mult cântarul istoriei de partea lor. Și numai în anii de calm, revizuiri de poziții, regrupări de forțe, după înfrângeri de partea celui mai puternic inamic temporar, se apucă de un minut pentru a scrie istorie.
Desigur, este imposibil să scrii istoria din materiale aleatorii, mai ales pentru o mișcare dintr-o perioadă atât de strălucitoare din istoria anarhismului rus ca 1905-1907. Voi încerca, însă, să evoc, pe cât posibil, în fața cititorilor spiritul și imaginile acestei mișcări.
i) Acest articol a fost tăiat în mare măsură pe baza materialelor false disponibile în cărți: a) Colecția „Almanahuri” despre istoria mișcării anarhiste din Rusia τ. I. Paris 1909 p. 191; C) I. Genkin. „Peste închisori și etape*. Petersburg. 1922 p.; 486; c) Grossma n-R despre shch și n. „Gânduri despre trecut". „Trecutul". 1925, 27-28.

LA FEL DE.
P. A. Kropotkin oferă o evaluare dură a acestei perioade: „Eroi, oameni cu curaj personal, revoluția noastră a dat foarte mult. Dar nu a dat oameni cu curaj de gândire capabili să introducă gândirea revoluționară în masele agitate, să le adună și să le inspire la acte revoluționare majore, făcând o revoluție în ordinea vieții, în distribuția economică a forțelor, în toate conceptele de masele sărace și exploatate. Aici nu vom intra în dispute între „hlebovoltsy”, a cărui poziție este destul de clar exprimată în citatul de mai sus, și susținătorii așa-numitului. teroare nemotivată, căreia îi este dedicat acest articol. Lasă faptele să vorbească de la sine.
Sfârșitul secolului trecut și primii ani ai acestui secol au fost ani de aur pentru partidele democratice. În acești ani, a fost determinată influența lor excepțională asupra soartei mișcării muncitorești și țărănești rusești, soarta următoarelor revoluții. Nu era nimeni care să semene „frământări anarhiste” (o expresie a bundiștilor social-democrați): nu existau nici măcar grupuri anarhiste și se părea că pe spatele muncitorilor și țăranilor o cale sigură și calmă către deputat (și apoi spre ministerială) se deschidea pentru „conducătorii poporului”. scaune.
Statul, așa cum era, era vizibil de jandarm, de biciul cazacului. Capitalistul - după portofel, după chipul trufaș al proprietarului, după servilismul celor din jur. Iar liderul de partid – la urma urmei, aureola libertăților și beneficiilor promise prin program a strălucit peste el – care a îndrăznit să vadă în el un om de afaceri priceput al planurilor și intereselor sale ale firmei de partid.
Și totuși la acel moment (aproape o dialectică hegeliană), și tocmai în cadrul partidelor democratice ale social-democraților. si S.-R., masele muncitoare ale Partidului simt propria lor,

plina de consecinte, pozitie subordonata.. din care nu e asa usor sa iesi. Ici și colo apar „opoziții” interne revoluționare. Și o revelație extrem de ciudată, dar izbitoare a minciunilor democrației dă așa-zisul. „Mahaevismul”: „Sub scutul științei socialiste, cea mai nouă formă de jaf crește”.
A. P. Makhaev (pseudonim A. Volsky), exilat în anii 1990 ca social-democrat în regiunea Yakutsk, a ajuns acolo la concluzia că în spatele umerilor capitaliștilor creștea o nouă clasă de exploatatori și stăpâni: intelectualitatea, comandantul. intelectualitatea, care a inventat și socialismul pentru a transforma muncitorii într-un instrument al propriilor scopuri. Cartea sa despre acest subiect, The Mind Worker, a provocat controverse pe scară largă la acea vreme.
') Editorialul „Sarcinile noastre”1 al organului grupului de anarhişti-kolviuişti „Pâine şi libertate". Londra. 1909. Ne 2 (iulie).

„Domnii, după ce au jefuit toate mijloacele, aduc pe toți copiii lor – indiferent cât de proști ar fi printre ei – eu într-o rasă superioară, chemat să conducă” – așa este scris în primul; Pliantul de mai al Makhaeviților în 1902.
Înainte de această „conspirație” mondială a domnilor și inteligenței, parlamentele și legile sunt inutile; împotriva acestei conspirații este necesar | înființează-ți „conspirația muncitorilor” și iei viața publică în propriile mâini prin forța unei ofensive directe.
Desigur, tocmai partidele de opoziție a muncitorilor și cercurile makhaeviților sunt cele care furnizează apoi primii „neofiți” grupurilor anarhiste. Astfel, la Odesa se creează un grup de „ireconciliabili” din mahaieviți și anarhiști. Astfel, la Bialystok, anarhiștii și bundiștii propagandați de ei au creat grupul internațional Borba etc.
Anul 1903 este un an de o semnificație deosebită pentru anarhiștii din Rusia.Din acest an încep să apară grupări anarhiste în întreaga Rusă și în curând ocupă un loc proeminent în faptele mișcării muncitorești și țărănești. Tovarășii anarhiști vin din străinătate, merg în centrele muncitorilor, în centrele de tulburări țărănești, unesc anarhiștii singuratici locali și dezvoltă o activitate revoluționară violentă, anarhic puternică, scotând cu adevărat comandantul lor din mâinile partidelor. muncitori şi ţărani la propria lor – acţiune directă.
În august 1903, la Geneva, forțele emigranților anarhiști ruși, grupate în jurul lui Orgeyani (Gogelia) și P. A. Kropotkin, au publicat primul rus - 1 începe să fie transportat în Rusia. „Tulburările anarhiste” au început și pentru ea.
„Suntem în ajunul revoluției”, declară primul număr al lui Khleb i Volya și dezvăluie expunerea anarhic ascuțită a obiceiurilor iacobin-despotice și, în același timp, profund conciliante ale partidelor democratice revoluționare, insistă asupra altora, anarhiste, metode de organizare a mișcării muncitorești și ofensiva revoluționară. Cererea de puritate a poziției de clasă, descoperirea că doar anarhiștii „au fost și rămân susținători ai luptei de clasă, dar nu atât în cuvinte, cât în fapte” („Chl. and Will”, 1903), un apel la eliberare. a mișcării muncitorești de la

lanțurile partidelor de dictatură politică și la trecerea mișcării la o cucerire mai directă, secretă – exercitarea drepturilor și libertăților prin metodele „acțiunii directe” anarhiste – este caracteristică în mod deosebit pentru| persoană ideologică a acestui organism:
„... nu libertatea decretată este importantă, ci libertatea interioară, revărsată ca o mare largă în societatea însăși, care a devenit atributul ei inalienabil și desfășurată cu îndrăzneală, deschis de ea” („O notă despre tactica anarhistă în Rusia ”, „Khl. și Volya”).

8) Renunțarea necondiționată la acțiunile comune cu orice partide politice, fie că sunt liberali, social-democrați sau social-revoluționari: toți sunt trișori politici, burghezi și dușmani ai poporului, iar beneficiile temporare din acțiunile comune nu vor plăti niciodată acea demoralizare pe care o astfel de colaborarea partidelor aduce în rândurile camarazilor.
9) Solidaritatea internațională-internațională... Împreună cu Internaționala în societatea viitoare, recunoașterea necesității de a crea în prezent o mare Federație Internațională pentru revoluția socială, o federație vie, mii de legături vii ale grupurilor camaradești militante legate de unul pe altul, nerecunoașterea vreunui național și. diferențele rasiale și, ca forță sedițioasă ilegală, barbari pentru societatea burgheză, vorbind mai departe. cucerirea lumii vechi în armura plină a unui bomber revoluționar... Ar fi cea mai mare crimă a anarhiștilor să nu depună toate eforturile pentru a se asigura că revoluția care a avut loc în Rusia să nu se limiteze la ea, ci să se reverse. peste toată Europa, revărsându-se în lumea puternică și invincibilă și masacrul sângeros al oamenilor1).
„... Și anarhismul? – Practic, a fost singura forță care a dezvoltat lupta de clasă, singura purtătoare a ideii de luptă de clasă, și nu cooperarea... Dar cât de inadmisibil a rămas teoria în urma practicii! Elemente de idealism utopic, fragmente de gânduri ale secolului al XVIII-lea sunt amestecate cu „teoriile progresiste” moderne și toate acestea sunt doar în locuri pătrunse de raze de teorie de clasă... Acesta, în opinia noastră, este un fapt. Suntem profund convinși că tocmai gândirea anarhistă este cea care conține în sine elementele pentru o viziune asupra lumii bine proporționată și armonioasă; Tocmai anarhismul, dând sancțiunea teoretică luptei de clasă violente a poporului muncitor, protejând și dezvoltând spiritul rebel, același anarhism poate și trebuie să dea propriile răspunsuri la toate întrebările timpului nostru, la toate cele mai complexe și mai complexe. investigații rafinate ale minții și sufletului... Dar acest lucru se poate face numai în două condiții: 1) ca anarhismul nu doar să păstreze, ci să sporească, să ascuți tactica de clasă și ireconciliabilitatea de clasă, 2) să se facă o muncă persistentă și neîncetată pentru a împăca tactici și teorii de clasă, pentru a eradica tendințele umaniste abstracte din acestea din urmă... * 2).
„... posibilitatea de a beneficia de garanții democratice se termină acolo unde negarea sistematică a
9 Foaia grupului Beznachaliya, 190ó, nr. 1.

2) „Către tovarăşii anarhişti”. „Bannerul negru”. 190ó. LEI 1.

din îndeplinirea de către clasa subordonată a funcţiilor sale, * transformându-se în atacuri directe asupra proprietăţii.
„... lupta anarhistă de clasă se caracterizează prin încetarea funcţiilor şi atacurile active la proprietate” d).
În primul volum al Almanahului „Colecția despre istoria mișcării anarhiste din Rusia” (Paris, 1909) apare un articol al unui anume „Belo-Stochanin” intitulat „Din istoria mișcării anarhiste din Bialystok”. Iau momente separate din el, uneori într-o prezentare ușor modificată pentru netezime:
În primăvara anului 1903, sosit de la Londra, un tovarăș a citit mai multe rezumate în rândul intelectualității și muncitorilor bundiste și a reușit să câștige alături de el câțiva revoluționari foarte energici. Împreună cu Grigory Brumer („Boris”, care a murit în Cetatea Petru și Pavel), a reușit să organizeze în cel mai scurt timp primul grup anarhist din Bialystok, numit Trupa Internațională (cântați „Luptă”. A început munca. Au organizat. cercuri, figuranți, au participat la întâlniri ale altor organizații și au provocat discuții; au fost emise câteva proclamații hectografate (una dintre ele despre un polițist care a rănit grav un muncitor). , cizmari).
Apariția anarhiștilor a făcut mare vâlvă în toate organizațiile, mai ales în rândul bundiștilor, care au început să arunce cu noroi în ei, să-i spună hoți etc., în spiritul bundist.
Încă din primele zile de activitate, grupul Borba a început să facă campanie printre hoți. Dintre cei din urmă au venit ulterior revoluționari proeminenți precum M, Spindler și alții.Etoy; bundiștii au profitat de agitație.
În ciuda acestui fapt, munca anarhistă a crescut și a devenit mai puternică. Anarhiștii au început să se amestece și în alte domenii ale vieții profesionale. În timpul unei procesiuni demonstrative a muncitorilor din iulie 1903, de la pădure la oraș, poliția i-a atacat pe demonstranți și i-a bătut cu putere pe mulți dintre ei. A doua zi după acest eveniment, anarhiștii l-au rănit grav pe polițistul înalt deosebit de zelos Lobanovsky, iar câteva zile mai târziu l-au împușcat (fără succes) în polițistul Metyaenko. Ambele acte au întărit și mai mult simpatiile muncitorilor pentru anarhism. Cererea de literatură a crescut. Au fost publicate câteva pamflete hectografate: Schisma lui Cerkezov între socialiştii de stat; Nettlau „Despre responsabilitatea reciprocă și solidaritatea”
'—---------
*) „Democrație și tactici anarhiste”, „Partea a 3-a”, ibid.

Aici nu mai vorbim despre utopiile anarhiste ale gânditorilor, ci despre anarhismul real, realizat direct în comportamentul și formele organizatorice ale oamenilor și ale maselor, despre anarhism, smulgerea libertății după libertate în dezvoltarea sa, măturarea guvernului după guvern, exploatare. după exploatare, până când cu fața formidabilei sale puteri, nimeni altcineva nu va îndrăzni să revendice putere, economică, politică, orice,

într-un cuvânt, vorbim despre valoarea socială a căreia geniul lui M. A. Bakunin a înscris-o de neșters în curs. a gândirii teoretice.
Dar „acțiunea directă” — acest anarhism bazat pe fapte — nu are mai puțină varietate de forme decât anarhismul teoriilor: fiecare are propria sa formă de a-și exercita conștiința și libertatea, i bombele terorii nemotivate și „să nu ucizi” a lui Tolstoi. i „Beznachaltsamts” particip la producție pentru a nu fi exploatat, iar greva, justificarea furturilor „Beznachaltsamts”, printre capitaliști și sociali, exproprierea ekspdoaialor ^ ya - cheskoe soviet al stirnerismului și extazul creator al anarhie socială etc. - ego-ul chiar forme incompatibile acțiune directă, aceasta este distanța de la fiară la înger. În această distanţă se dezvoltă practica anarhistă din 1905-1907. Cine se teme de autoafirmare în acțiune directă, urmează conducerea autorităților.
Direcția umanistă a Khlebovoltsy, care s-a pronunțat împotriva terorii „dispersăților”, deși anti-burghezi, împotriva exproprierilor de natură non-socială, precum și a încercărilor lor de a pune bazele organizaționale federaliste pentru dezvoltarea ulterioară a anarhismului și recunoaşterea semnificaţiei incidentale a aşa-zisului. „libertate”, afirmația că lupta ar trebui să meargă „în numele unor idealuri largi, capabile să inspire pe oameni măreția orizontului care se deschide” (cuvintele lui P. A. Kropotkin), toate acestea au fost însă declanșate de unii anarhiști ca o abatere de la puritatea de clasă a principiilor anarhiste, ca un fel de „minimalism” 1). i Chiar și afirmația lui Hlebovoltsev că „în chestiunea distrugerii, desigur , nu trebuie să purtați mănuși”·) i s-a părut unii-1 nu suficient de radicală. Distrugerea lanțurilor de clasă a devenit un element revoluționar și a început să pară multora o valoare autosuficientă.
Și în aprilie 1905, în aceeași Geneva, a fost publicat primul număr al Beznachaliya, iar în decembrie, Black Banner.
Pentru a caracteriza mai viu pozițiile ideologice ale acestor noi tendințe, care au izbucnit și s-au stins atât de puternic odată cu acea revoluție, voi cita fragmente din editorial.
') Vezi, de exemplu, 1925, J, 27-28.
„Duma
2) „Pâine și libertate” nr. 4,
despre trecut” — Grossman-Roshchin. „Teroare”.
"Trecut",

declarații din primele numere ale acestor publicații, apoi voi trece la istoria activităților celor mai caracteristice grupuri rusești pentru aceste zone: „Cernoznamenets” din Bialystok și „Beznachaltsev” din Sankt Petersburg.
„Grupul Beznachalie constată că anarhismul, cu excepția cazului în care dorește să calce neputincios într-un singur loc, scufundându-se din ce în ce mai mult în mocirla inevitabil al oportunismului reformist și al doctrinarismului învățat mulțumit de sine, trebuie să-și pună steagul negru:

1) lupta de clasă, recunoaștere și accent puternic pe antagonismul de clasă profund... care poate dispărea abia în a doua zi după revoluția socială.
2) Anarhie, anarhie, negarea tuturor autorităților și guvernelor bune și rele și având în vedere febra constituțională puternică care i-a cuprins pe reprezentanții noștri albaștri și roșii ai societății burgheze, o luptă fără milă împotriva tot felul de zig-zag și înclinații în această direcție. , în măsura în care adevăraţii revoluţionari cedează acestui entuziasm ; opunând strigătul burghez „Jos autocrația” strigătului unic al proletarului „Jos orice fel de putere: autocrația și Zemsky Sobor și orice formă de stat”. În chestiuni organizatorice, negarea centrelor deschise și ascunse și a partidelor centraliste, proclamând solemn sau solemn tăcut despre existența sa, centralismul, sub orice masca plauzibilă încearcă să-și ascundă adevărata masca.
3) Comunismul m...
4) Revoluția socială și nimic altceva decât ea: lupta împotriva reformismului și legalismului...
5) Ca o modalitate de a-l pune în aplicare, un masacru sângeros fără milă al poporului, o revoltă armată a poporului, țăranilor, muncitorilor și a tot felul de tezaure, recunoașterea terorii și a tot felul de revolte: și lupta de stradă deschisă în tot posibilul ei forme și sub orice formă crudă atât teroarea, cât și lupta de stradă nu s-au revărsat. Revoluție în permanență, adică o serie întreagă de răscoale populare până la triumful final al săracilor. Respingerea luptei pentru reforme și îmbunătățiri parțiale 1.
6) Nihilism - lupta cu autoritățile din orice domeniu; ateismul, negarea familiei, lupta împotriva tuturor fundamentelor moralei burgheze și a prejudecăților și superstițiilor care sunt înrădăcinate în viața noastră de zi cu zi; recunoașterea furturilor și a tuturor atacurilor deschise asupra magazinelor și caselor comise de clasele asuprite.
7) Munca nu numai în rândul țăranilor și muncitorilor, ci și în rândul așa-numitei „mulți ticăloase”, adică. șomeri: vagabonzi, vagabonzi și tot felul de „spălași și renegați ai societății”, căci toți sunt frații și camarazii noștri.

. în Lupta Clasei Muncitoare” și autori necunoscuți: „Cadavrul”, i „Simon Adler”, „Furtul”.
În ianuarie, un transport de literatură – douăzeci de lire – a fost adus din străinătate. Cu foamea de atunci de cărți, asta părea o batjocură. Nu existau nici bani pentru o editură. Tovarășul Gorodovichik (Itskhokh Vleher, executat la 15 noiembrie 1906) s-a angajat să găsească „Ireconciliabilii” din Odesa și, după ce i-a contactat, a primit niște bani și literatură de la ei.
Organizația șomerilor a început să exproprieze pâine, încălțăminte, haine etc.
În aceeași vară, anarhistul Nissel Farber l-a rănit grav pe proprietarul unui mare atelier de filare, Kagan. A fost o grevă în acest atelier. Când muncitorii în grevă au venit să-i doboare pe spărgătorul de greve, a avut loc o încăierare, în timpul

căreia unul dintre muncitori a fost rănit grav la cap cu un băț de fier. Temându-se de răzbunarea greviștilor, Kagan și-a înconjurat apartamentul și atelierul cu poliția. Așteptându-l la sinagogă, Farber l-a rănit grav cu un cuțit în gât.
Astfel, în organizarea de greve cu revendicări economice, în actele teroriste ca răspuns la violența poliției și a burgheziei, în organizarea de foști pentru șomerii înfometați și, bineînțeles, în propaganda intensificată, munca Albului. -se dezvoltă stochienii. Nu e de mirare că burghezii au început să tremure și s-au grăbit! satisface cererile muncitorilor când au aflat că anarhiștii sunt activi în greve. Teroarea și-a atins scopul și a dus durerea-capetele lui Tschie. Și dacă tineretul revoluționar-anarhist, care mai târziu a făcut din teroarea economică aproape metoda principală de luptă și propagandă, a fost surprinzător de pur și frumos în sens moral, cu toate acestea, ei nu au știut să mânuiască forțele morale ca instrument pentru aceleași scopuri. ca forţe organizatoare şi eliberatoare. Între timp, acestea sunt forțe de acțiune directă mai puternice decât forțele de intimidare. Dar continui:
Munca anarhistă a crescut și s-a întărit. A devenit absolut imposibil să te mulțumești cu literatura hectografată. Grupul, împreună cu organizația S.-R.-ov, a organizat un atac asupra unei tipografii legale și a expropriat peste douăzeci de lire tipografie.
Aceasta încheie prima și cea mai spinoasă perioadă a muncii anarhiste din Bialystok (1902-1905).
Cei zece sau doisprezece oameni care au alcătuit grupul de la Białystok în prima perioadă a existenței sale trebuie să fi avut o voință de fier pentru a crea baza unei mișcări ample de masă în astfel de condiții. Dar ei, pe lângă Bialystok, au creat grupuri în Grodno, Velsk, Zabludovo, Khorosha, Trostyanakh, Volkovysk, Orel, Krynki, Ruzhany și multe alte locuri.
„Opozițiile” s-au desprins de Bund și P.P.S. și au trecut la grup în întregime.

În mai 1905, întreaga așa-zisă adunare agitatoare a S.-R. împreună cu un mare număr de cercuri trecute la anarhiști. Printre membrii acestei întâlniri s-au numărat, printre altele, Elin (Glinker) și Sudobicher (Tsalka croitorul, care a fost executat la Varșovia în noiembrie 1906).
În mai 1905, grupul Belostok era format din șase până la zece anarhiști pe deplin conștienți. Pentru ca producătorul să-și folosească forțele, a fost împărțit în cinci grupuri sau, așa cum le-au numit atunci, „federații”. Federațiile s-au conturat în două moduri: fie în funcție de atașamentele pur personale ale membrilor lor. r., sau după condițiile de muncă, așa este „Federația Poloneză”, a cărei sarcină era să agite în SRS '5 muncitorii polonezi semnificativ înapoiați, unde alți membri ai grupului nu puteau lucra din cauza necunoașterii limbii. .
Fiecare „federație” era complet autonomă: desfășura greve în mod independent, distribuia literatură și gestiona servicii în apropierea orașelor locale. Pentru chestiunile referitoare la întregul grup (tipografie, relații cu țările străine etc.), existau federații speciale, sau, așa cum le spuneam noi,

„adunări”. Au fost trei astfel de adunări: tehnice, de arme (locuitorii din Bialystok îl numeau în glumă „înarmat” și literar. Dintre acestea, primul era responsabil doar de tipografie; „înarmat” aproviziona grupul cu arme, care consta în principal din bombe; literar a obținut literatură din străinătate și a servit tipografiei în manuscrise. Problemele neconspiraționale referitoare la toate cele cinci grupuri erau de obicei decise la adunările lor generale. Îmi amintesc că la prima astfel de adunare generală a grupului, la care trebuia să particip, problema s-a discutat despre tipărire. Fontul a fost, nu erau suficienți bani pentru montare, puțin mai mult de 200 de ruble, iar cu acești bani a fost înființată prima tipografie din Białystok „Anarhia”.
Pe lângă eseuri pentru membrii grupului și cercuri pentru „simpatizanți”, au fost aranjate figuranți de la 300 la 500 de persoane fiecare; aproape în fiecare seară pe strada Surazhskaya („bursa”) au început discuții, transformându-se treptat în mitinguri. Foarte des aceste mitinguri, mai ales dacă au vorbit Striga sau Viktor (Rivkind, care a fost executat la Varșovia printre cei 16), au adunat trei și cinci mii de oameni. Dintre cei care au vorbit la aceste mitinguri, voi numi și Vakhrakh („Notka”, care a fost ucis în timpul pogromului).
Printre cercuri se aflau si mai multi soldati. Proclamații pe tema zilei, adresate muncitorilor, țăranilor sau soldaților, au apărut aproape la două-trei zile.
Pentru a lupta împotriva anarhismului, Bund-ul și-a reunit toate forțele inteligente din întreaga regiune. Problema s-a încheiat cu faptul că și-au mutat bursa în cartiere bogate. *

Potkin și alții.În plus, grupurile de la Moscova, Kiev și Sankt Petersburg ne-au trimis pliantele lor (retipărirea manifestului către țărani, publicată inițial de anarhiștii comunității de la Moscova, a fost un mare succes). De la Riga, regretatul Engelsov, care s-a dedicat în întregime publicării literaturii anarhiste, a trimis un număr destul de mare de cărți și pamflete hectografate.
¡ În iunie 1905, a avut loc celebrul masacru de la Łódź.
Maximaliștii din Białystok au propus apoi grupului nostru să ne unim cu ei pentru a organiza o grevă generală de protest. Nu am acceptat propunerile maximaliștilor. Era clar că muncitorii erau atât de indignați încât vor intra în grevă chiar și fără apelul nostru. Se părea că dacă am fi atât de energici, mișcarea ar merge mult mai departe decât o grevă obișnuită.
Atunci Striga și-a prezentat pentru prima dată ideea de comună temporară. A fost necesar să capturați orașul, să înarmați masele, să îndurați o serie dificilă de bătălii cu trupele, să le alungați din oraș. În paralel cu toate aceste ostilități, urma să aibă loc o confiscare în continuă expansiune a fabricilor, atelierelor și magazinelor. Era necesar să se înceapă cu bătălii, dar pentru ei nu existau arme. Una dintre federațiile noastre a întreprins o expropriere majoră. Organizat în grabă, ultimul a eșuat.
Aici a fost determinat punctul cel mai înalt al mișcării. Trecerea la poziții superioare a fost imposibilă. De aici,

dezvoltarea putea continua prin inerție doar în același plan de mișcare, în aceleași forme care fuseseră deja cucerite, dar numai la scară extinsă. Mai departe, mișcarea era de așteptat să scadă și să se prăbușească, deoarece în afara Bialystokului nu existau deloc forțe care să dezvolte mișcarea, să o ridice la cel mai înalt nivel al luptei revoluționare și, prin urmare, să dea un impuls și sprijin înălțător și Bialystokului. . Lupta a creat organizații ale ofensivei, dar nu a atins stadiul de dezvoltare în care se creează noi forme organizaționale de viață. Următoarea revoluție, sau mai degrabă pregătirea pentru ea, ar fi trebuit să se gândească la asta. Dar alții s-au gândit la asta pentru anarhiști, care au ținut cont de experiența lor. Și erau prea puțini anarhiști. Perioada muncii lor a fost prea scurtă. Nevrând să comandă, au luat asupra lor toate primele lovituri, au mărșăluit mereu în frunte și.. Tocmai ultimul a părăsit câmpul de luptă și... a pierit. Cine este conștiința lor revoluționară.
În Gânduri asupra trecutului, Grossman-Roshchin, fostul teoretician eminent al znamennosti, pictează în acest fel exuberanta Bialystok.
„În orașe, sate, orașe, grupuri au apărut ca ciupercile după ploaie. Bialystok a fost centrul organizatoric, inima întregii mișcări. Grupurile și-au păstrat independența deplină, dar delegații au urmat întotdeauna directivele de natură ideologică și tactică. S-au făcut eforturi pentru a stabili unitatea
muri, condamna
muncitor otu

metode și sloganuri. Satul a răspuns. Bialystok clocotea. Curând, zvonul despre anarhismul din Belostok s-a răspândit în toată Rusia revoluționară. Organizațiile locale s-au plâns reprezentanților altor partide în vizită că lozincile democratice în rândul proletariatului din Białystok nu au avut succes și că există pericolul ca anarhiștii să pună mâna pe întreaga regiune. Ter-,·popul necontenit împotriva poliției i-a dezorganizat complet pe acesta din urmă.!*· De curând, poliția nu a îndrăznit să apară la propriu în pa-f, alte cartiere, mai ales unde se afla „sediul” anarhiștilor. Este caracteristic că nici în timpul pogromului nebunesc, brutal evreiesc din Bialystok, poliția și chiar armata nu au îndrăznit să apară pe strada Surazhskaya, cartierul anarhiștilor. „A fost un triumf imens când o masă de muncitori a venit la cimitirul Surazh, cerând să citească imediat o prelegere despre lupta de clasă și au jurat să nu renunțe și să nu înceapă munca în niciun caz.”
Octombrie 1905, cu greva sa politică generală, a arătat, totuși, cât de superficiale sunt astfel de succese grăbite în psihologia de masă. „Belostochanin” citat mai sus1) scrie:
„Sub influența mișcării întregi rusești, muncitorii din orașul nostru au pierdut și ideea care începuse deja să apară despre unitatea opresiunii politice și economice. După o serie întreagă de mitinguri, adunări în masă și întâlniri private, am reușit totuși să-i facem pe muncitori să refuze să se întoarcă la muncă și să propună o serie întreagă de revendicări economice. Proprietarii s-au grăbit să satisfacă aceste solicitări, datorită cărora mișcarea de această dată nu a depășit greva obișnuită.

Grupul s-a confruntat cu întrebarea cum să remedieze starea de spirit militantă a maselor care a fost creată în timpul ciocnirilor cu poliția și proprietarii. Majoritatea grupului, format din cernoznameniști, în rezolvarea acestei probleme, a avut tendința de a începe o activitate de luptă intensificată, care, dacă este posibil, ar menține continuu atmosfera de război. Doar câțiva oameni care s-au întors recent din străinătate au făcut o propunere de legalizare a muncii anarhiste în acest moment. Drept urmare, tovarășii în vizită s-au despărțit într-un grup separat numit Anarhia. Acest grup a publicat într-o imprimare separată un articol din Khleb i Volya — „Anarhismul și lupta politică" — și, după ce a lucrat o perioadă scurtă de timp, a încetat să mai existe.
După aceea, grupul de seniori a fost deja declarat oficial Cernoznamenskaya. Imediat după despărțire s-a pus problema reorganizării grupului. Toate cercurile alăturate grupului nostru au fost împărțite în profesii și au format a
') Grossman-Roshchin, pr. p., p. 176-178.
eseuri.

federatii profesionale. Se presupunea că aceste federații, fiind în contact direct cu viața breslei lor, vor lua de fiecare dată inițiativa în acțiuni de grevă. Mulți dintre noi au sperat atunci că activitățile acestor federații vor elimina în sfârșit starea de spirit pasivă a maselor, care așteptau ajutorul anarhiștilor. Acest lucru, însă, nu s-a întâmplat. Într-un oraș atât de mic ca Bialystok, unde aproape toți participanții la organizațiile revoluționare se cunosc din vedere și duc o viață comună, foarte curând nimic altceva decât numele ar fi trebuit să rămână acestor federații. Dar, ca și până acum, masele au continuat să manifeste foarte puțină inițiativă militantă, ca și până acum, pasivitatea lor a fost compensată de activitățile grupului anarhist.
Ceea ce am notat mai sus, au simțit Cernoznamentsy, dar au luat în considerare în felul lor. La întrebarea „cum se spune cuvântul anarhist" pentru ca „multimilionul de oameni" să-l audă, s-au împărțit în două direcții: grupul „nemotivatorilor" și grupul „comunarzilor". Cernoznamensky „Rebel" (decembrie 1906) în articolul „Defecte ale mișcării", care, potrivit lui Grossman-Roshchin (p. 174), îi aparține lui Leonid Vilensky, caracterizează aceste tendințe după cum urmează:
„Atât aceia, cât și alții au fost de acord că mișcarea căpăta un caracter nedorit, că acum (adică atunci) nu era momentul să se angajeze în lucrări locale mărunte și, în orice caz, nu era centrul de greutate al activității anarhiste acum. . Ei au descoperit că munca locală a zdrobit și restrâns orizonturile grupurilor, că grupurile s-au cufundat complet în ea și, din cauza asta, nu au observat sarcinile întregi rusești ale anarhismului în acest moment, nu au fost în stare să se ridice la ele. . Ei au convenit, de asemenea, că activitățile teroriste ale grupurilor sunt dominate de acte pur politice și că actele de teroare economică sunt prea rare, palide și superficiale. Li s-a părut că actele politice joacă acum în mâna democrației, că ar trebui abandonate, sau măcar reduse la minimum posibil, săvârșindu-le doar în cazurile cele mai extreme. Ei credeau că

actele de teroare economică ar trebui aduse în prim-plan. Manifestările sale trebuie sporite și întărite. Acesta a fost sfârșitul unanimității „nemotivatorilor” și „comunarzilor”; mai departe, între ei a început o divergență majoră pe o serie întreagă de întrebări.

Cum și-au formulat „nemotivatorii” înțelegerea momentului, în ce și-au văzut misiunea lor specială? - A dezvălui și a demasca înșelătoria burghezo-democratică grosolană, a protesta, a-și spune cu tărie și viu cuvântul anarhist este posibil doar printr-o serie de acte majore „nemotivaţionale” antiburgheze. Anarhiștii trebuie să-și îndrepte atacurile teroriste împotriva burgheziei nu numai pentru cutare sau cutare vinovăție parțială, concretă în fața proletariatului; este necesar să-i zdrobim pe burghezi, ca înainte

administratori și culoarea societății burgheze. Lasă amenințarea veșnică cu moartea, ca o teribilă reamintire a „vinovăției eterne”, să atârne peste burghez în fiecare clipă, în fiecare oră a existenței sale. Să nu fie „nevinovat” printre ei. Fie ca ei să nu cunoască odihnă.

Actele antiburgheze „fără motiv” vor aduce confuzie și haos în tabăra burgheziei, poate chiar „pentru moment” abate atenția maselor de la lozincile democratice, le deschid orizonturi noi și strălucitoare ale luptei cu adevărat de clasă și, în cele din urmă , ridică energia în scădere a grupurilor, adâncesc și extind orizonturile acestora.

Așa gândeau și credeau „nemotivatorii”; și din toată inima, din toată inima s-au dat credinței lor. S-a format un grup apropiat, restrâns, s-au obținut fondurile necesare; au început pregătirile pentru acţiune. Rezultatul activităților lor a fost un atac cu dinamită asupra hotelului-restaurant Bristol din Varșovia în noiembrie și o explozie asurzitoare a cinci bombe la Odesa în cafeneaua lui Libman în decembrie 1905.

„Motiveless” a dispărut...

Să trecem la „comunari”.

Fiind în general înfocați susţinători ai terorii „nemotivate” anti-burgheze, ei credeau însă că teroarea individuală nu este capabilă să rezolve sarcina cu care se confruntă anarhiștii, că va trece neobservată fără urmă, înecată într-un colosal-uriaș democrat. val. Ei au susținut că o întreagă perioadă istorică nu poate fi contracarată printr-un protest individual împotriva atacurilor teroriste individuale.

Revoluția avea să treacă, spuneau ei, și imaginile luptătorilor eroici, sângele victimelor căzute, crucile gropilor comune vor lumina steagul democratic în ochii maselor pentru mulți, mulți ani de acum înainte. Va deveni ceva drag, câștigat cu greu pentru ei. Masele vor întâmpina atunci cu ostilitate și răceală orice critică la adresa democrației. Ceva blasfemiator, blasfemia li se va părea. Și este necesar acum, pe fondul uman al democrației, să creăm cel puțin un punct ostil întregului tablou. Să fie doar un punct. Lasă-l să se aprindă și să dispară. Dar ea va lăsa o urmă. Masele multimilionare vor observa și vor imprima acest lucru în mintea lor ca ceva care contravine ideilor și lozincilor democrației. Un astfel de „punct”, susțin „comunarzii”, nu putea

fi decât un act anarhist de masă – o încercare de revoltă în numele unei comune fără stat. Erau conștienți de toată enormitatea și dificultatea unei astfel de încercări, de toată slăbiciunea și inadecvarea forțelor lor pentru o astfel de sarcină. Dar tocmai importanța profundă și toată nevoia stringentă de a încerca o răscoală, în numele comunei, le-a dat curaj, i-a obligat să ia soluția acestei sarcini. „Comunarii” au început să se pregătească intens pentru activitate. S-a format un mic grup, s-a obținut tot ce era necesar pentru a începe lucrul, iar în curând întregul grup ¡a fost în drum spre orașul ales... Brusc)

arestarea aproape a întregului grup i-a zguduit de la început angajamentele. Tentativa „comunarzilor” a stagnat... Belostochanin spune asta despre asta:

„În decembrie 1905, un întreg grup de tovarăși a plecat la Ekaterinoslav din Bialystok, cu scopul de a provoca anunțul comunei de către popor. Toți, cu excepția lui Struga, au fost arestați în primele zile de la sosirea lor”.

Apoi, mai întâi, declinul undei de masă începe să se desfășoare și apoi prăbușirea mișcării. Congresul de la Chișinău (ianuarie 1906) al „nemotivatorilor” nu a produs nimic nou. Grevele și sprijinul teroriștilor pentru ele de către anarhiști dezvăluie în cele din urmă că masele înseși sunt incapabile de autoapărare, incapabile de acțiune directă decisivă, că succesul grevelor este o chestiune de afaceri? teroare de la câțiva anarhiști, nu din partea maselor în sine. Și „Belostochanin” notează:

„Nedumerite de politica și politicienii întregi rusești, masele muncitoare din Bialystok s-au îndepărtat departe de avangarda revoluționară pe care ei înșiși au aprins-o. În loc să fie instigatorul mișcării, această avangardă, prin forța împrejurărilor, a devenit singurul actor.

^■^ Prăbușirea a venit în lovitura senzațională a lui nitari. Inițial, doar 300 de oameni au intrat în grevă, dar conform condițiilor de producție, această grevă a obligat câteva mii de oameni să nu facă nimic. De la bun început, ea și-a asumat cel mai furtunoasă caracter. Deja în timpul scoaterii de la locul de muncă la una dintre fabrici a avut loc o luptă uniformă cu poliția. (În timpul acestei greve, tovarășul Isaac Geilikman, executat în iunie 1907 la Varșovia, a fost grav rănit și arestat.) Înțelegând bine situația, marea burghezie a organizat mai multe întâlniri la care s-a decis să lupte până la capăt cu orice preț. Această grevă, spuneau burghezii, ar trebui să decidă cine este stăpânul Bialystokului - noi sau anarhiștii. În primele trei zile de grevă, patru obuze de dinamită au fost aruncate în apartamentele producătorilor. Trei dintre aceste obuze au fost aruncate de tovarășul Jozef Myslinsky, care a fost executat la Varșovia în 1906. După aceea, proprietarii fabricilor au fugit în străinătate, dar, simțind în spate susținerea morală a tot ceea ce era în Bialystok, ei s-au păstrat și nu au cedat. În loc să atace fabricile, muncitorii au așteptat ce vor face anarhiștii... A existat un rezultat – să ia exclusiv asupra lor războiul împotriva întregii burghezii din Białystok. Numai datorită

prezenței accidentale a unuia dintre redactorii revistei Buntar, care a reușit să demonstreze că într-o astfel de luptă unică grupul din Białystok va pieri inevitabil fără a obține nimic, acest plan a fost abandonat.
Greva a fost învinsă...
Mai mult, într-o luptă surprinzător de eroică, aproape întregul grup piere treptat. Am terminat, ca întotdeauna, o provocare.

Grossman-Roșchin, fost cernoznamenist și acum leninist, în articolul său „Gânduri despre trecut”, în conformitate cu noua sa poziție, încearcă să prezinte „Cernoznamenstvo” ca un fel de prag către leninism. Fără a intra într-o dispută, voi observa că pentru „Cernoznamenets” esența luptei de clasă era identică cu acțiunea directă a maselor muncitoare, și nu cu dictatura centralizată a democrației muncitorești.
Voi încheia eseul despre „Cernoznamenets” cu o descriere vie a unora dintre ele, dată în articolul lui Grossman-Roshchin citat mai sus în mod repetat.
„Aron Yelin este o persoană aproape legendară. După moartea sa, a fost ucis de soldații care au pătruns în cimitir, Jurnalul oficial autocrat din Varșovia a scris că o uriașă unitate de luptă a murit. Aron Elnn trage înapoi singur și pune patrula cazacului pe fugă. El comite acte de terorism împotriva burgheziei și a poliției cu un calm uimitor... Aron Yelin cântărește cu exactitate toate pericolele, mai exact, presupune dinainte că inamicul este infinit mai puternic. Nu există nici măcar o picătură de artă, aventurism în ea. Este calm, simplu și clar. Știe că trebuie să facă ceva și o face. Elin este legată de masă, îndeplinește o anumită funcție. Alături de el este Mitya. Mitya ar putea scrie o poezie uimitoare de luptă și risc din viața lui. Mitya nu cunoaște decât bucuria unei lupte aprinse, intense. Mitya recunoaște un inamic - calmul, regularitatea, viața de zi cu zi. Palid, parcă epuizat de febră, cu adevărat „căută furtună” și se uită suspicios la grup, temându-se că acesta cedează gradualismului și prudenței. Iată-l pe Samuel. Muncitor. Acum se întinde sub un copac și îl întoarce imediat pe Sombart. Este un „materialist”, vorbind mereu despre practică reală, dar în realitate este un „romantic etic”. Iată un Pushel experimentat, temperat, ferm îmbinat cu masa, egal și contagios cu idealismul de afaceri.
Despre munca în alte orașe, nu sunt suficiente materiale la îndemână. O revizuire a metodelor de lucru efectuate de tovarășii rămași în închisori a scos la iveală deficiențe profunde în chiar direcția muncii și a scos la iveală o mare unilateralitate în „Chernoznamenstvo”. Dar despre asta vom vorbi în altă parte.
„Beznachaltsev” se caracterizează în mod viu prin accentul însuși – în declarația editorială citată mai sus în extrase – a locurilor apropiate faimosului „Catehism revoluționar” al lui Bakunin din perioada Nechaev... De fapt, ei nu au avut niciodată și nu au putut avea atât de aproape. contactul cu mișcările maselor, pe care le-au realizat uneori „Cernoznamene”, „Khlebovoltsy” și altele. Semnificația lor nu a fost în masele unite, unde s-au pierdut, ci în masele statistice, dispersate, în sensul de propagandă
') Grossman-Roshchin, despre s. Pagină 179-180.

în teroarea „pulverizată” pe care o conduc în cuvânt și faptă și în distructivitatea negării lor nihiliste a oricăror principii, oricăror „fundații” societății. A fi pretutindeni, insuflând în autorități și în burghezie o groază paralizantă – așa era privilegiul „Fără plumb”; a fi pretutindeni, chiar dacă nici măcar personal, ci de contagiositatea terorii „dispersate” pentru nefericitele mase jefuite, înnebunite de deznădejde, împinse la extrem. Revoluții, desigur, și asta poate intra în cont, și în marele cont, atât pozitiv, cât și negativ. Nu vom face această evaluare aici. Să observăm doar că pentru o astfel de „tactică” desigur, nu sunt necesare nici forme organizaționale, nici o dezvoltare prealabilă serioasă a psihologiei sociale. De fapt, un astfel de anarhism este sortit să fie fie doar o expresie a protestului violent al unei persoane care nu se oprește la nimic în realizarea lui de sine, care în această „societate” se simte vânat într-o pădure sălbatică, fie doar un trecător. fapt în procesul revoluționar, exacerbându-l. Nu poate fi un principiu social creativ autosuficient.
Personalități surprinzător de eroice ale unor astfel de anarhiști, care, datorită purității conștiinței lor sociale, au ajuns (ironia vieții sociale) la teroare, sunt schițate de Iosif Genkin în cartea sa „Across Prisons and Stages”. Acesta din urmă este cu atât mai valoros pentru noi cu cât autorul eseurilor este un marxist-comunist. Mai departe, afirm parțial, parțial citez în extenso câteva dintre caracteristicile sale.
„Condamnatul Romanov (judecat sub numele de Ter-Oganesov, în cartea lui Genkin este numit cu pseudonimul-Bitbeev. Vezi p. 283) atrage involuntar atenția asupra sa deja la prima cunoaștere cu el. Mic de statură, slab, cu pielea întunecată ca pergament și ochii negri bombați, era neobișnuit de activ, fierbinte și impulsiv în temperamentul său.
Printre condamnați (în Shlisselburg), care se înghesuiau mereu în jurul lui la plimbare și se așteptau din timp să spună ceva potrivit și caustic, Romanov se bucura de mare respect și dragoste. Simplitatea caracterului său, accesibilitatea, nu superficială și rațional livrescă, ci un fel de democrație înnăscută, sinceritate și sensibilitate dispuse involuntar către el. I-a plăcut, de asemenea, disponibilitatea lui constantă de a fi primul care a declanșat o rebeliune împotriva autorităților închisorii și a susținut cel mai mic (indiferent de ce motiv și de ce importanță) protest împotriva momeală și represiune.
Fiul unui moșier și al soției unui negustor, pe când era încă student la Institutul Minier din Sankt Petersburg, a luat parte la mișcarea studențească de la începutul acestui secol, a fost închis din cauza unui incident cu prof. Konovalov, în „Cruci”, apoi a fost trimis în patria sa și expulzat din institut.

La început s-a alăturat social-democraților, a studiat literatura, a încercat să se înțeleagă cu muncitorii (minerii), dar „masa bețivă și violentă de mineri din acea vreme nu corespundea prea mult cu judecata despre avangarda umanității și

constructori ai templului viitorului, pe care l-a făcut pentru sine pe baza raționamentului teoretic abstract.
Emigrarea în Bulgaria, apoi la Paris, l-a dezamăgit în ordinea europeană. Se îndepărtează de marxism și face cunoștință cu cercul parizian al anarhiști-comuniști ruși.
„Cu toate acestea, învățătura lui Kropotkin, pictată în culoarea colectivizării și, relativ, a iluminismului iubitor de pace, și-a pierdut curând credibilitatea în ochii rebelului nostru. Cu tendința sa caracteristică de a găsi trăsături ale amuzantului în orice, Romanov a vorbit despre reprezentanții individuali ai anarhismului francez, pictându-i ca excentrici nobili și umaniști stereotipati.
Și astfel, la Geneva, își ascuți gândurile în formule și emite chiar grupul „Frunza Beznachalie”, care pentru mulți tineri ruși înfocați de la acea vreme a devenit steagul lor de luptă. „Cu ajutorul a doi sau trei angajați, el însuși și-a tastat articolele și broșurile. Într-una dintre ele (citez titlul integral: „Despre revoluție și despre virtuțile tuporilovilor din cazarmă.” Compilat) îi atacă cu înverșunare pe socialiști, în special pe cei germani; într-un alt pamflet (titlu complet: „Despre Lucifer, marele spirit al indignării, ‘iconștiință’, ‘anarhie și anarhie’. Compilat) el, cu un spirit caustic și sclipitor, ia armele împotriva virtuților burgheze și îl slăvește pe dușmanul oricărei morale . – proletariatul lumpen îndrăzneț și direct” .
Comportamentul său la întâlnirile de emigranți este caracteristic: „Va urca pe amvon fără să-și dea jos haina, pălăriile și galoșurile, iar cu zgomotul general și protestele unora, cu aprobarea și râsul altora, va începe să-și tragă săgețile, umezit. cu otrava sarcasmului și ironia. La astfel de întâlniri, el însuși a vândut și a distribuit numere ale lui Beznachaliy.
Întorcându-se în 1906, în patria sa și nu s-a stabilit la Kiev, se îndreaptă spre Sankt Petersburg, unde exista deja un grup de „începători”, dintre care o parte erau foști „mahaeviți”.
Dintre membrii acestui grup, Divnogorsky este interesant (porecle: „Tolstoi”, „Rostovtsev”). „Un om de vârstă mijlocie deja, de peste 30 de ani, originar din provincia Saratov, fiul unui funcționar, absolvent al Universității Harkov, de unde a fost expulzat pentru participarea la tulburările studențești, Divnogorsky, o persoană mobilă și agitată, a avut un caracter spontan, un temperament pur sanguin. Purtat pentru totdeauna cu multe planuri și proiecte. Un visător înfocat, a fost în același timp un muncitor sârguincios, capabil să aplice o mulțime din cele mai violente energii și

arată multă ingeniozitate ciudată, chiar dacă doar pentru a pune în aplicare una dintre ideile lor.
„După natura sufletului său, un fanatic sincer, un om simpatic, o fire largă, după cum se spune, un tip cămașă, cu o față foarte urâtă, dar foarte atrăgătoare, Divnogorski era îndrăgostit de tot ce este rusesc cu tot inima.”
Inspirat de învățăturile lui Lev Tolstoi de la universitate, el „s-a apucat imediat de implementarea practică a noii sale

credințe: s-a schimbat în haine de țăran și pantofi de țărăn și s-a mutat în sat pentru a propaga Împărăția lui Dumnezeu”.
„Revoltat de condițiile extrem de neigienice, aproape de hambar, ale fabricii în care locuiau muncitorii”, i-a îndemnat pe muncitori să incendieze barăcile și, cu altă ocazie, s-a bătut pentru că un flămând a prăjit cartofi din casa proprietarului. grădină, s-a indignat și i-a dat foc în aceeași noapte proprietarului. Disonanța dintre faptă și cuvânt în comportamentul și viața rudei sale tolstoiane „l-a îngrijorat și pe democratul nostru entuziast și sensibil fără argint”.
La Tambov, unde a fost arestat sub suspiciunea de vagabondaj, s-a întâlnit cu anarhiști și a găsit ceea ce căuta. Apoi a plecat în străinătate, de unde deja se întoarce cu o mică tipografie și un stereotip de pliante, iar pe drum împrăștie pliante scrise de el și tipărite de el muncitorilor și țăranilor din mașină.
La Sankt Petersburg, „un grup format de anarhiști le tipări și le distribuie în fabrici și grădini pentru festivități în cutii speciale de petarde încărcate cu cartușe de dinamită; cutiile au explodat cu un zgomot și, atrăgând publicul, au împrăștiat proclamații și pliante în fântâni. Odată cu aceasta, grupul a distribuit în mod viguros printre muncitori rețete pentru prepararea bombelor macedonene” (este curios că rețetele pentru teroare, distrugerea detectivilor, metodele de incendiere etc., ocupă un loc mare în „Beznachal” și „Chernoznamensk”. " presa).
Până la sfârșitul anului 1905, când însuși Romanov s-a alăturat grupului, erau deja 12 persoane în el: mai mulți studenți (unul dintre ei, supranumit „Amiralul”, a murit la Sevastopol în timpul exploziei gardului închisorii), un seminarist a expulzat, unul. femeie doctor, trei sau patru foste școlari. Beznachaltsy a avut legături și cu muncitorii și marinarii, dar aceștia s-au bucurat de principala popularitate în rândul intelectualității, în special în rândul tinerilor studenți. Li s-au dat de bunăvoie apartamente pentru întâlniri și bani, iar când ei, sub pretextul fictiv al uciderii, presupusul Pobedonostsev, urmau să exproprieze casa principală a departamentului de aparatură și s-au adresat simpatizanților pentru asistență, li s-au dat 500 de ruble în bani și le-au pus la dispoziție o mașină. Apoi, de la tipografia unui ziar vulgar-radical, au predat șomerilor fontul pentru tipărirea proclamațiilor, și una dintre revistele populare, în același timp.

timpul, puternic înclinat spre maximalismul cel mai terry, le promitea un loc de agitație și propagandă a lozincilor anarhiste. Dar chiar în ajunul punerii în aplicare a unei acțiuni foarte mari, aproape toți oamenii noștri nesăbuitori au fost arestați. Le-a emis un anume Dmitriev. La direcția lui Dmitriev, departamentul de securitate a arestat 1J oameni, dar șapte dintre aceștia, membri cu adevărat activi ai grupului, Dmitriev știa puține și trebuiau eliberați vrând-nevrând. Divnogorsky și Zilberman, plantați în Cetatea Petru și Pavel, au prefăcut tulburări mintale și au fost concediați temporar de la muncă. Pe de altă parte, la restul inculpaților li s-au adăugat încă doi anarhiști: Sokolov și Speransky (în cartea lui Genkin Ransky). În

toamna anului 1906, toți beznachal'tsy s-au prezentat la curtea Curții de Justiție din Sankt Petersburg.

Nu mai există „Chernoznamenets” sau „bezchachaltsy”. Au căzut, învinși, dar nu s-au resemnat. Metoda lor îmi este străină, dar nu pot să-i judec. Ceva frumos în toată fața lor, în viața lor, care a fulgerat ca un meteor peste istoria lor natală, îmi spune că prin gesturile lor sângeroase a vorbit o femeie frumoasă, vărsându-și propriul sânge în mijlocul chinurilor acestei lumi. suflet. Un suflet frumos care nu găsea alte cuvinte. Mă înclin în fața ei. Fie ca pe viitor să pot pune pe mormântul lor o coroană mai bună decât acest articol compilat în grabă.

LA FEL DE.

Am început să particip la mișcarea muncitorească revoluționară socialistă în 1896. În momentul în care am intrat în rândurile RSDLP, eram deja responsabil de munca mai multor cercuri de propagandă, formate exclusiv din muncitori sau artizani urbani ai munților. Odesa. Pe atunci aveam 16 ani și cu toată ardoarea unui neofit m-am studiat pe mine și i-am predat pe alții teoria socialistă, participând direct la mișcarea muncitorească.

Cercurile, figuranții, grevele în masă și demonstrațiile erau forme de muncă revoluționară. Primii mei profesori de socialism au fost Boris Leibovici și Liza Tintman, iar imediat după ei, în 1907, L. D. Bronstein, acum L. D. Trotsky, care a citit Filosofia istoriei în cercul elevilor școlii Trud.

Munca revoluționară nu m-a putut lăsa mult timp în același loc, în același oraș. Deja la începutul anului 1898, a trebuit să părăsesc Odesa și să mă mut la Kiev, unde am început din nou să predau, continuând să particip la mișcarea muncitorească.

În 1901, pentru că am participat la o demonstrație a muncitorilor, am fost închis timp de 4 luni în orașul meu natal Elizavet-grad, cu privarea de dreptul de a sta în toate orașele universitare și portuare ale Imperiului Rus. După eliberare, m-am mutat la Ekaterinoslav, exclusiv pentru muncă revoluționară, trecând în același timp într-o poziție ilegală. În acest oraș am lucrat pe tot parcursul anului 1901.

După o mare demonstrație a muncitorilor din 25 decembrie, programată să coincidă cu ziua onorării revoltei decembriștilor și numeroase arestări, am fost nevoit să părăsesc Ekaterinoslav și să merg mai întâi la Nikolaev, apoi la Herson și în cele din urmă la Feodosia, unde am stat. până la sfârşitul lunii februarie. Munca mea s-a desfășurat în principal în rândul proletariatului meșteșugăresc și, din moment ce munca constantă neîntreruptă în acest orășel nu putea trece mult timp neobservată de spioni și a devenit dificil să mă ascund, eu și tovarășul meu apropiat Rosenberg ne-am gândit să alegem un nou oraș și un nou loc de muncă. Ca atare a fost ales Tver, unde ne-am croit drum cu mare dificultate dupa numeroase peripetii.

Martie, aprilie, mai și iunie am petrecut la Tver o muncă foarte intensă, uneori petrecând până la șase cercuri pe zi, acum cu țesătorii Fabricii Morozov, acum cu muncitorii fabricii franceze de mașini, aranjand din când în când. extras comun general la

câteva verste din orașe în desișuri dese de tufișuri. Totuși, și aici, am devenit curând subiectul unei atenții intense a lui Shpikov. A trebuit să plec de la Tver.
De la Comitetul de la Moscova, am primit o nouă apariție la Nijni-Novgorod. La sfatul camarazilor mei (Piskunov, Yarotsky, Dolgopolov), am decis să încep să lucrez la Sormovo, unde am reușit să rezist timp de șase luni întregi. Aici, pentru prima dată, a apărut în fața mea nevoia imperioasă de a reconsidera o serie de puncte, atât ale viziunii mele asupra lumii, cât și ale tacticii mișcării muncitorești. În adâncul RSDLP, întrebarea a devenit acută: a fi sau a nu fi teroare. A apărut primul număr al revistei Zarya, cu un articol al Verei Zasulich împotriva terorii. Problemele legate de metodele revoluționare de luptă au devenit întrebări de o acuitate extremă. Era nevoie de o călătorie în străinătate, în Elveția, unde locuiau Plehanov, Axelrod, Martynov și alții. În Rusia, nu mă puteam aștepta să găsesc răspunsuri la întrebările care mă chinuiau. La Ekaterinoslav am găsit mijloacele și instrucțiunile de care aveam nevoie pentru a trece frontiera.
La începutul lunii martie am fost la Geneva și am fost primit de Plehanov. Nu am găsit la Plehanov omul pe care îl căutam. Înaintea mea a fost un teoretician sec, sofisticat în raționamentul dialectic. În timp ce dorința de intervenție revoluționară în relația dintre muncă și capital, dintre muncă și sistemul de stat, creștea rapid în mișcarea muncitorească a Rusiei, Plehanov a vorbit tot timpul despre necesitatea de a reține impulsurile iminente și de a gândi în primul rând și cea mai mare parte la totul despre acumularea de forţe. Mi-a fost greu să ignor autoritatea lui Plehanov, dar, ca să nu mai vorbim de divergența accentuată asupra chestiunii terorii, o serie de propuneri privind chestiuni de natură programatică m-au separat de Plehanov. Cu atât mai binevoitor am vorbit cu Martynov și Akimov. Am fost legat de ei prin intermediul tipografiei, unde era dactilografiat „Bannerul roșu”. La acea vreme, toată Geneva trăia cu nesfârșite dezacorduri, discuții și ciocniri între reprezentanți ai diferitelor viziuni asupra lumii. În acest moment, conflictul dintre Beks și Meks din rândurile RSDLP era în plină desfășurare. P. B. Struve a apărut odată cu Renașterea, iar munca și activitățile Partidului Socialist-Revoluționar au fost oficializate. În extrema stângă, sistemul viziunii anarhiste asupra lumii s-a ridicat ademenitor, impunător. Dar chiar și ea a fost ruptă în bucăți: mișcarea Black Banner pe de o parte, sindicalismul pe de altă parte. A fost dureros să te simți pierdut și chinuit de această mare multitudine de curente, interpretări, nuanțe și sisteme, mai ales după teren solid.

munca practică, printre adevărata masă vie a muncitorilor din fabricile și fabricile noastre. Am fost împins din ce în ce mai mult în extrema stângă. Convorbiri frecvente cu OI Taratuta, Gogelia, Tsereteli, Romanov si alti camarazi; citind Kropotkin' Bakunin, Most and Reclus; știrile despre munca anarhistă din Rusia mi-au atras din ce în ce mai mult atenția. În lumina noii învățături, s-au dezvăluit în mod deosebit falsitatea democrației vest-europene, absurditatea speranțelor de a rezolva problemele

sociale prin îmbunătățirea formelor democratice, în numele cărora democrația mondială a chemat muncitorii să lupte și să moară. Democrația parlamentară a dezvăluit în mod clar deznădejdea totală a construcției pe aceste principii. Mi-a devenit clar că numai calea luptei revoluționare directe pentru desființarea proprietății private și a statului va fi adevărată și aproape. Mi-a devenit clar că acest drum era singurul meu drum. În acel moment, aveam însoțitori ideologici în persoana reprezentanților mișcării Makhaev. Makhaisky însuși a trăit la Berlin. Am fost uniți de o luptă directă pentru eliberarea economică și de răsturnarea nu numai a sistemului politic sub forma țarismului de atunci, ci și de lupta ideologică împotriva tuturor tendințelor democratice care cer înlocuirea monarhiei cu o constituție democratică.
La începutul lui mai 1904, eram deja în Rusia, la munte. Odesa. Starea de nemulțumire de atunci în rândul maselor muncitoare din Odessa nu ar fi putut fi definită altfel decât ca un clocotire furtunoasă, disponibilitate de a se repezi în luptă; capacitatea de a depăși orice obstacol. Nu era nevoie de agitație îndelungată, propagandă aprofundată: fiecare cuvânt a fost preluat din mers, chemarea la activitate a fost întâmpinată cu un entuziasm ireprimabil. Cană după cană a crescut cu o viteză incredibilă. Greve și greve, mari și mici, au izbucnit una după alta. Toți erau dornici să lupte. Dușmanii nu moțeau: în fiecare zi ne scoteau camarazii din rândurile noastre. Întâlnirile cu jandarmeria în cercuri sau mulțimi se transformau adesea în bătălii. Nu era ușor să arestezi cercul în timpul orelor; în aceste bătălii, unul după altul dintre cei mai buni camarazi ai noștri și-au lăsat uneori capetele violente. Cerințele și sarcinile mișcărilor muncitorești au devenit din ce în ce mai acute. Era necesar să scoată la iveală energia revoluționară constantă. Lucrătorii singuratici erau irezistibil de dornici să fie activi, iar aici se afla pericolul risipirii și risipirii iraționale de energie. Acțiunea generală se făcea, dar nu era încă coaptă. Toti suntem tortionari. dar căutau acele căi, acele metode care să dea o coeziune generală și să conducă masele muncitoare la acțiuni generale și de masă.
La acea vreme, s-a simțit în mod clar nevoia nu numai de a da vina pe eforturile din acest sau altul oraș separat, ci și de a se uni

spectacolele unui număr de orașe din aceeași regiune. Așadar, în sud, Ekaterinoslav, Nikolaev, Herson, Sevastopol au gravitat în mod natural către Odesa, s-au îndreptat adesea către noi, au cerut literatură, sfaturi, instrucțiuni și un plan general de organizare.
Am fost la Ekaterinoslav – e aceeași atmosferă înfloritoare. Suplimentele din Pădurea Mănăstirii au adunat câteva sute de oameni din Cecelovka și din uzina din Bryansk. Întâlnirile muncitorilor artizani urbani au fost atât de numeroase încât a devenit fizic imposibil să se adune în apartamente. Gândirea anarhistă își croia drum din ce în ce mai larg și câștiga masele de muncitori din fabrici și fabrici. Nu ar fi exagerat să spunem că nu a existat un singur social-democrat. si s.-r. întâlniri în

care muncitorii nu ar cere răspuns la întrebările de program puse de tendința anarhistă.
Necesitatea unificării organizaționale la scară mai largă a devenit destul de evidentă. A devenit absolut necesar să avem de-a face cu reprezentanții mișcării anarhiste din diverse orașe. Goana de single la spectacole a început să se reverse uneori în forme urâte. A fost necesar să ne grăbim introducerea organizației în mișcare. Aveam nevoie de literatură, trebuia să începem propria noastră tiparnă, aveam nevoie de fonduri și arme pentru lupta directă.
După multă deliberare, cea mai organizată parte a camarazilor a ajuns la decizia că numai în străinătate, unde se aflau tovarășii noștri bătrâni și experimentați, se va putea obține fondurile necesare. Am fost trimis în străinătate și în octombrie aceluiași 1904 m-am regăsit din nou la Geneva. Pe drum, am fost în Bialystok și Kovno, unde am găsit aceeași poză ca în sudul Rusiei. Misiunii care mi-au fost încredinţate de sudişti s-au alăturat şi camarazii din vest. În acea epocă, mulți dintre camarazii noștri erau în Franța și Anglia. Era necesar să-i întâlnim pe toți într-un singur loc și, firește, ne-am hotărât pe ideea de a ne muta la Londra, unde locuia P. A. Kropotkin la acea vreme. În decembrie 1904, la Londra a avut loc o conferință a anarhiștilor ruși. Aici am reușit să mă întâlnesc cu Sasha Shapiro, secretarul Asociației Internaționale Anarhiste; cu un bătrân anarhist de încă 60 de ani, tovarăşe. Nagel; aici erau Nikolai și Olga Rogdaeva, tovarăș. Gogelia și o serie de alți camarazi; aici l-am întâlnit prima dată pe T.T. Mala Testoy și Nettlau.
La această conferință a fost posibil să se facă schimb de opinii cu tovarășii cu privire la o serie de chestiuni de natură principială și tactică. Este de la sine înțeles că subiectul principal al tuturor întâlnirilor noastre a fost munca depusă de practica din Rusia. Aici au fost multe dispute și discuții, dar s-au ajuns la decizii mai mult sau mai puțin unanime asupra principalelor întrebări. Conferința a reacționat deosebit de puternic la fenomenul numit

exism. P. A., cu o putere extraordinară de argumentare teoretică și istorică, ne-a arătat tot răul și corupția pe care le ascunde în sine această deviere anormală a revoluționarismului în mișcarea muncitoare. Multe discuții au trezit poziția că, în practică, mișcarea anarhistă rusă a dezvăluit dorința de a se distinge puternic de toate partidele politice revoluționare care au rămas pe baza parlamentarismului politic. Aici convingerea s-a exprimat foarte autoritar în avantajul unei poziții diferite, și anume: străduința pentru solidaritate maximă cu toate partidele revoluționare, pornind de la principiul că cel mai bine este să mergem separat, ci să lovim împreună. De asemenea, s-a vorbit mult despre evaluarea faptului că un număr de camarazi și grupări au ieșit adesea în grupuri mici separate despre momentele individuale private ale luptei. Și aici, cu mari dovezi, s-a subliniat că o astfel de metodă de acțiune disipează extrem de neeconomic forțele fără efectul cuvenit, în timp ce totul ar trebui îndreptat spre concentrarea forțelor și salvarea acestora

cu rezultatul maxim, atât în fiecare acțiune individuală, cât și în frunte. a muncitorilor de masă.discursuri.
La conferință, cu multă prudență și chibzuință, a fost scoasă la iveală atitudinea față de o singură teroare. Și în acest caz, rezultatele negative la care a dus teroarea în acele cazuri în care pur și simplu a fost „abuzată”, a recurs prea des la ea, au fost documentate din belșug. Exemplele și faptele care au fost citate în apărarea acestei poziții au fost atât de izbitoare încât au făcut cea mai profundă impresie asupra tuturor celor prezenți. Neputând să mă opresc aici în detaliu asupra lucrărilor conferinței, trebuie să spun că rezultatele lor au fost, fără îndoială, extrem de benefice pentru întreaga noastră activitate viitoare.
Nu puteam sta mult în străinătate. Știind cu ce nerăbdare așteptau camarazii întoarcerea mea în Rusia, m-am oprit doar pe drumul înapoi la Geneva, unde tovarășii anarhiști elvețieni trebuiau să mă aprovizioneze cu explozibili. S-au făcut multe în acest sens. Gogelia-Orgeyani, care a comunicat direct cu anarhiștii elvețieni locali. Au primit apoi o anumită cantitate de piroxilină și melinită din arsenalele statului elvețian. Am terminat în grabă un curs în arta mânuirii acestor explozivi și, după ce am așezat prețiosul bagaj, atât de așteptat în Rusia, în borcane și pachete, și adunând tot ce se putea obține din literatura revoluționară, am pornit la drum.
Dar pe drum mă aștepta o lovitură mare. Aceiași contrabandiști care m-au prins. m-au transportat in siguranta din Rusia, ma asteptau la intoarcere, ca sa iau un pret mai mare pentru predarea mea la jandarmi. M-am așteptat

trecere din minut în minut spre partea rusă în orașul de graniță Eidkunene. Aceasta a coincis cu evenimentele din 9 ianuarie 1905. Am aflat din ziarele germane că în Sankt Petersburg aveau loc niște evenimente extraordinare. Din mesajele telegrafice era greu să-mi imaginez imaginea reală a ceea ce se întâmpla, așa că, cu mai multă forță și nerăbdare, m-am grăbit să trec de cealaltă parte cât mai curând posibil. Dar, evident, trădătorii nu aveau totul pregătit. Mi-au amânat mutarea de la o zi la alta și abia pe 14 ianuarie mi-au înmânat o adeverință de drept de trecere a frontierei pentru un rezident de frontieră pe numele lui Moses Stolyar. Nu departe de granița din Landwehrow, comedia se terminase. O duzină sau doi soldați ai grănicerilor, în frunte cu un colonel de jandarmerie, m-au înconjurat, m-au percheziționat imediat: fără să-mi deschidă bagajele, au început să-mi arate ce era în el. În aceeași zi am fost transferat la Vilna într-o închisoare militară, de unde două zile mai târziu, sub escortă grea, am fost transferat la Sankt Petersburg și plasat în Cetatea Petru și Pavel.
Totul pentru mine s-a prăbușit și s-a prăbușit deodată. Am simțit că sunt îngropat de viu. 3 luni nu am putut sa-mi vin in fire. Din fericire, mi-am dat seama la timp că ceva nu era în regulă cu mine. Am reușit să mă strâng și să abat lovitura care a lovit atât de mulți în astfel de condiții. Lectura intensificată și studiul noilor limbi este ceea ce am încercat să-mi ocup mintea și timp pentru a-mi întări spiritul. Un rol important pentru mine

la acea vreme l-au jucat vecinii mei din cetate: Sonya Ephrusi, Vera Vasilievna Itoltorfer și Serafima Georgievna Klichoglu, Boris Markov. Atingerea cu ei mi-a înseninat destul de mult existența.
Relația mea cu autoritățile de anchetă a fost foarte simplistă. După primul interogatoriu, când am răspuns diplomației și convingerii subtile cu un refuz categoric de a depune mărturie, m-au lăsat în pace multă vreme. Și numai câteva luni mai târziu am fost din nou adus la departamentul de jandarmi, unde am avut o discuție cu același colonel de jandarmerie care mă arestase cândva la Landwehr și care m-a informat imediat că cazul meu este complet fără speranță, deoarece guvernul a decis să fie omorâți toți teroriștii. Mi-a rămas doar să-i mulțumesc foarte mult pentru mesajul său amabil și să mă rog să nu-l mai deranjez. Am fost chemat la interogatoriu doar de două ori. pentru vremea da. Așa că a durat un an și jumătate: am asistat la evenimentele din octombrie 1905; A fost un moment în care, în legătură cu amnistia, am rămas la singular în Cetatea Petru și Pavel, în bastionul Trubetskoy. După cum am aflat mai târziu, cei acuzați de activități teroriste nu au fost supuși amnistiei, iar în bastionul Trubetskoy la acea vreme, evident, nimeni altcineva nu a fost închis în procese teroriste în afară de mine. Până acum nu am reușit

Mă întreb dacă mai stătea cineva cu mine la vremea aceea în Petropavlovka. Şederea mea la singular, la Petropavlovka, nu a durat mult, în curând s-au trântit obloane de la uşile noastre, prin care se servea mâncare şi apă clocotită. După trântirea acestor obloane, am numărat numărul prizonierilor din cetatea noastră. Îmi amintesc că închisoarea a început să se umple repede, în curând nu era suficient de etajul al doilea, unde puneau oameni pe primul loc, au început să-i pună pe podeaua de jos, umedă și întunecată; printre nou-veniți s-au numărat și Shlisselburgerii care au fost transferați la noi pentru scurt timp. Am avut șansa norocoasă să mă trezesc prin peretele din celula alăturată cu N. Morozov. Aici, pentru prima dată, am aflat de la minunatul oaspete, prin loviri persistente pe perete, despre greva generală, răscoala muncitorilor, despre manifestul țarist, despre constituție, sfârșitul războiului japonez, despre politica strânsă. amnistia, etc., etc. Ținându-mi respirația, am prins fiecare lovitură de perete. Curând, obloanele s-au trântit în ușa celulei lui Morozov. Lovitura în perete a încetat. În aceeași zi, N. Morozov a fost scos undeva din celulă și zidul a tăcut din nou.
Așa că am stat până pe 6 mai. Deja pe drum, în trăsură, jandarmii mi-au spus că Duma de Stat se deschide în ziua aceea. Am fost dus înapoi la Vilna pentru proces, care a fost programat și a avut loc pe 16 mai. Am fost condamnat la exil și la o așezare „veșnică” în Siberia. Din primăvara lui Svyatopolk-Mirsky și zilele lunii de miere ale existenței Dumei, mi s-a întâmplat și ceva: nu am fost condamnat la muncă silnică. Am petrecut timp. în închisoarea Vilna din Lukashki până la începutul lui septembrie 1906. În ciuda faptului că nu am observat că această închisoare era una dintre cele mai dezgustătoare închisori provinciale. După

un an și jumătate de excludere din viața externă, m-am întâlnit din nou cu camarazii mei, am aflat de la ei cât de mult crescuse mișcarea anarhistă în această perioadă în toată Rusia „Într-adevăr, nu a existat un orășel mic în care să nu existe anarhiști. Gândirea anarhistă s-a dezvoltat pe scară largă și a pătruns peste tot. În timp ce toate partidele democratice, social-revoluționarii și social-democrații , inclusiv, în orice mod posibil adaptat noii constituții, singura tendință anarhistă a luptat împotriva oricărei constituții, ca o formă nouă și mai rafinată de înșelăciune politică și jaf economic. În acest moment, tendința anarhistă era prima și singura tendință. pentru egalitate socială, pentru autoguvernare liberă, pentru comunism apatrid.
De atunci, chiar și în închisoare, am restabilit cea mai strânsă legătură cu camarazii mei, atât în Rusia, cât și în străinătate. Este posibil să intrați într-o corespondență plină de viață cu prietenii, cu unii este posibil să vă întâlniți la întâlniri. Ei așteaptă după bunul plac. Mult de lucru. Oferă-ți să aranjezi o evadare de pe potecă. În septembrie mă trimit în cătușe prin scenă

în Siberia - în provincia Tobolsk. Pe drum ne oprim la 20 de închisori. Peste tot există o mulțime de prieteni vechi și întâlniri noi. Până în Siberia, călărim sub steaguri negre și roșii desfăcute fluturând de pe geamurile mașinii închisorii. Mulțime de muncitori și țărani ne întâmpină la gară. Discursuri, promisiuni, amenințări și urări. La mijlocul lunii octombrie am fost la locul de exil din satul Ashlyk, districtul și provincia Tobolsk.
În noiembrie (28 de zile mai târziu) deja „fugeam”, iar la începutul lunii decembrie eram la Kiev. De aici mă duceam în grabă la Odesa, la chemarea de a participa la aranjarea evadării Olgăi Taratuță, condamnată la 18 ani de închisoare grea. evadare reușită în anii 20 decembrie, ne stabilim pentru munca revoluționară la Moscova cu un număr de camarazi care au venit cu noi. Deosebit de remarcabilă este legătura strânsă stabilită între organizația anarhistă din Moscova și muncitorii fabricii Bryansk. Aici am trebuie să aducă un omagiu personalității strălucitoare a tânărului tovarăș Yevgeny Krasnoshchekov, de care Panic se temea de autoritățile din Bryansk, pentru care au căutat lași moartea cu orice preț și au reușit-o... În districtul fabricilor, au căutat răsturnarea completă a asupritorilor tot felul în 1907. Pentru prima dată, Yevgheni a sădit semințele luptei pentru comunismul apatrid în acest district.
Vremea a fost grea, începutul anului 1907 a fost o reacție neagră rampantă, expediții punitive, procese pe teren. Sub povara represiunilor frenetice, mișcarea revoluționară s-a adâncit atât în orașe, cât și în rândul țărănimii. În ciuda faptului că organizațiile revoluționare au fost tăiate una după alta cu o viteză extremă, în locul lor s-au născut altele noi. Înainte de sosirea noastră la Moscova, tocmai avusese loc o mare ruină a unei organizații anarhiste. Cu toate acestea, în una sau două săptămâni, legăturile au fost restabilite, lucrările au început să fiarbă cu vigoare reînnoită. Se țineau cercuri de propagandă,

de noi 5-6 pe zi. Prin muncitorii acestor cercuri, s-a desfășurat o muncă agitată neîntreruptă într-un număr de fabrici și fabrici, precum și în rândul muncitorilor din tramvaiul orașului și din magazinele de ambalare a ceaiului. Literatura era distribuită prin cercuri, care se obținea cu mare dificultate și în cantități extrem de insuficiente. Insuficiența literaturii a fost o deficiență organică a întregii lucrări revoluționare în general și a muncii anarhiste în special. Cererile și cererile de literatură au fost neobișnuit de numeroase și insistente. A trebuit să recurg cât mai des la tipărirea și distribuirea proclamațiilor. Numărul muncitorilor care s-au alăturat organizației anarhiste a crescut într-un ritm remarcabil. Nu am putut face față cererilor de propagandiști, agitatori și literatură venite din raioanele muncitoare.
eseu "

zsb
TARATUTA, A. G.
Această muncă grea a durat aproximativ trei luni și jumătate. Puțini dintre noi au supraviețuit: din fericire, printre supraviețuitorii arestării s-a numărat și Olga Taratuță, deși poliția o depășea deja. Cu toate acestea, ea a reușit să scape din mâinile ei și în curând * să plece în străinătate. A venit din nou vremea să stau în închisori, la muncă silnică, în exil și mai târziu în exil. Munca activă direct în mediul de lucru a fost întreruptă mult timp ^
A. Taratuta

„Libertatea este în noi”.
(Despre istoria mișcării anarhiste de la Sevastopol după revoluția din 1905).
La începutul anului 1907, la Sevastopol a apărut Rev. Echipa de luptă sub numele „Libertatea în noi”.
Din cauza prescripției de ani, nu am reușit să găsesc toate fișele publicate de acest grup; nu există nici rechizitori la procesele care au avut loc în 1907-8.
În prima „Notificare” emisă, acum găsită și stocată în Odesa Eastpart (dosarul iluminat. - „C”), Sevast. RB Druzhina afirmă următoarele: „Nu putem lucra în cadrul Partidului Socialiștilor Revoluționari, refuzăm să ne supunem directivelor Congresului și considerăm că munca noastră independentă în afara partidului este mai productivă”.
Aici vorbeam despre acel celebru congres al Partidului Socialiștilor Revoluționari, la care s-a hotărât centralizarea muncii de luptă, obligând periferia să informeze Comitetul Central asupra tuturor angajamentelor și proiectelor. Desigur, acum știm că această decizie a arătat voința fermă a lui Azef, care s-a străduit să țină în mâinile sale firele planurilor militanților; Astfel, Okhrana Centrală nu a fost un nemesis orb, ci pedepsindu-și, prin alegere, atât propriii oameni pe care nu-i plăceau, așa cum arată „cazul” Stolypin-Bagrov, cât și pe cei care s-au implicat în undergroundul revoluționar.
Rev. Fighting Squad „Freedom Within Us” s-a născut ceva mai devreme decât s-a alăturat partidului – S.-R. și cu mult înainte de a părăsi aceeași petrecere.
Istoricul grupului este următorul:

În Sevastopol „Borzhom” - un adăpost de noapte, un anume a apărut printre vagabonzi, iar minerii de aur i-au dat porecla „Jonka”. La scurt timp, în jurul lui s-au grupat aproximativ 10 camarazi aleși de el. Această celulă inițială, după ce a făcut o grevă violentă în portul Sevastopol, cu ocazia alungarii marinarilor condamnați la muncă silnică, Sevast. Comitetul de Partid S.-R. a fost invitat să lucreze împreună cu detaşamentul de luptă al partidului. Lipsa fondurilor și a armelor a făcut imposibil ca „Jonke” și tovarășii săi să organizeze 20 *

unitate activă independentă. Grupul a acceptat oferta c.-r-ului, s-a alăturat organizației lor, deși nu a existat o ideologie socialist-revoluționară: era pătruns de spirit anarhist, visa la militantism.
„Jonka”, un fost S-democrat care a lucrat la Kiev și Ivanovo-Voznesensk sub poreclele „Andreya” în primul rând și „Stepan” în al doilea, a făcut propagandă a anarhismului printre camarazii săi, a fost purtătorul de cuvânt reprezentativ și ideologic. a grupului în curs de dezvoltare.
Perioada de lucru cu social-revoluționarii a fost marcată de acte pentru care mai mulți camarazi au murit pe eșafod.
Din Tak, între Simferopol și Feodosia, corespondența a fost expropriată, dar acest lucru nu a fost anunțat în rapoartele partidului; la Sevastopol, șeful departamentului de securitate „Doctorul Petrovsky”, un provocator ascuns sub acest pseudonim, a fost ucis, tovarășul a fost executat pentru această faptă. "Mașină"; în Feodosia, o bombă aruncată asupra primarului Davydov nu a explodat, iar Browning-ul a tras greșit, tovarășe. „german” spânzurat; în Ialta, un obuz, lovind o creangă de copac, a explodat în aer și faimosul Dumbadze a coborât cu o sperietură, de la camarazii săi, „Atelier”, care nu a vrut să se ascundă, s-a sinucis cu o lovitură, al doilea - „ Joseph” a scăpat în siguranță.
Astfel, grupul inițial de 10 persoane își avea deja sinodicul; a fost tras asupra și întărit în focul frontului de luptă. „Jonka” a mers la Sankt Petersburg pentru a lucra într-un detașament de luptă din cadrul Comitetului Central al Partidului Socialist-Revoluționar.
„Nemulțumirea dintre cei rămași, care a fost observată mai devreme și a început cu acte teroriste nereușite, prost organizate, a început să se reverse în opoziție deschisă. Rolul atacatorilor sinucigași, atitudinea lor insensibilă față de tovarăși, tratându-i uneori ca condottieri și, în același timp, viața lor în foamete și frig, cauzate de momentul în care „Jonka” a revenit dorința de a rupe cu S.-R. parte.
În aprilie, în plină zi, s-a făcut o expropriere! Oficiul poștal din Sevastopol, care a dat 18.000 de ruble casieriei organizației, așa cum se poate vedea din primul raport al lui R. B. Druzh. „Libertatea este în noi”, atașată la anunț, tipărită și distribuită în valoare de 2 mii de exemplare. Echipă de luptă, împreună cu membri vechi, aproximativ 20 de persoane. s-a retras din partidul S.-R., formând un partid independent sub denumirea neobișnuită deja cunoscută. Această ieșire a stârnit o mare vâlvă nu numai în rândul socialiștilor-revoluționari. După cum mi s-a

spus, iar Plehanov a răspuns cu un articol în care scria că este adevărat... „Împărăția lui Dumnezeu... este în noi” și, este adevărat, „porțile iadului nu vor birui împotriva lui. „, dar etc. În închisorile Simferopol și Sevastopol pe ușile multor celule au apărut inscripții: „Libertatea este în noi”.
Prima sarcină a echipei de luptă în curs de dezvoltare a fost să îmbunătățească laboratorul de explozibili și echipamente de acest tip

Contesă. Tipografia subterană care fusese înființată a reușit să publice 7 lucrări înainte de lichidare și a fost considerată una dintre cele mai bune din Rusia. **
Eleganța laturii de tipar, vinietelor, capetelor, un tiraj total de până la 30.000 de exemplare, nu puteau permite gândul că este vorba despre lansarea unei „tipografii subterane”. Lângă Balaklava au închiriat o casă cu trei camere, unde, sub pretextul unui bolnav mintal, s-a stabilit Tovarășul. compozitor. Un birou special avea deschisă înăuntru o casierie de tipar: o mașină de corecturi și un arbore, expropriate de la tipografia ziarului Crimean Courier, erau depozitate în canapea.
Îmi amintesc notițe din „Birzhevye Vedomosti” și „Little Universal Newspaper”, care scriau despre apariția în Crimeea a unei bande de bandiți strict disciplinate și evazive, sub sloganul „Libertatea este în noi”, la care echipa de luptă. au răspuns cu scrisori de informare tipărite în tipografia lor, cu aplicarea tuturor pliantelor publicate anterior. Nu este de mirare că în marginea Avizului lui B. Druzhina a fost făcută o notă de mâna unui agent de securitate: „cel mai important lucru este să sechestreze tipografia”.
Împreună cu „Jonka” - alias „Mitrofan” - în B. Druzhina a fost un fost instructor socialist-revoluționar „Stenka”; au fost principalii iniţiatori şi conducători ai lucrării. „Mitrofan” a scris toate pliantele publicate de suita.
Laboratorul dintr-o peșteră subterană, deghizată, de la ferma Karabub, la 30 de verste de Sevastopol, era în sarcina chimistului Karl Shtalberg („Departe”), care s-a ars ulterior în închisoarea de la Simferopol. Era un tovarăș serios, cu o reținere colosală. Deși eu însumi am urmat cursuri de laborator, nu mi-am imaginat acuitatea tensiunii în timpul controlului bombelor în timpul extracției capsulelor cu mercur exploziv. Odată ce l-am prins pe Stahlberg la serviciu, mi-am dat seama ce tensiune nervoasă a costat. Cea mai mică neglijență sau neglijență amenința cu moartea instantanee nu numai pentru el, ci și pentru întreaga sa familie.
Activitățile trupei s-au extins și au avut ramuri printre țăranii din provincia Herson, unde se desfășura agitație. Poliția a fost terorizată, judecătorii au fost uciși, moșiile proprietarilor au fost arse. În această provincie, aproximativ 18 persoane au fost executate cu Raboshtan în frunte. Echipa a avut o legătură cu Taganrog, Odesa, Elisavetgrad, cu marinarii Marinei Mării Negre, lucrători portuari din Sevastopol. Dar numai prin simpatia generală a maselor poate fi leneșă longevitatea comparativă a echipei.

Ultimul pliant publicat „Ce este de făcut”, cu un tiraj de 6.000 de exemplare, a fost găsit în 1925, la dezmembrarea unei freze pentru fier vechi. Acest lucru indică faptul că ideile trupei au pătruns în mare parte a muncitorilor.

La Sevastopol, polițiștii au fost atât de intimidați încât le-a fost frică să apară singuri și să umble în turme, acesta a fost mai ales pe partea de navă, pe care Dumbadze a vrut să o râdă la pământ și să semene grâu.
Unii oficiali ai administrației poliției căutau reprezentanți ai Druzhinei pentru a-și oferi serviciile; in politia secreta era un fost jandarm, o persoana absolut de incredere, de la care aveam informatii. Un episod interesant este când amiralul al 11-lea pensionat ne-a invitat la negocieri, promițând că va da fonduri pentru uciderea unui birocrat atât de mare încât nu a îndrăznit să-și pună numele de familie; echipa, desigur, a refuzat să aibă de-a face cu el.
În „anunțuri” a fost anunțată prima listă cu cinci contrarevoluționari uciși de combatanți. Ulterior, a fost publicată o nouă listă. Echipa de luptă și-a anunțat fiecare dintre performanțe în tipărire. Mașina infernală a plantat ï într-una dintre casele de pe Ship Side, după o denunțare anonimă că legendara tipografie a fost depozitată acolo, o explozie a ucis mai mulți polițiști și i-a neliniștit pe cei de la putere. Lichidarea spionilor, a agenților, a devenit o treabă de zi cu zi.
La un moment dat, alaiul și-a simțit puterea atât de puternic încât a intenționat să declare Sevastopolul într-o poziție militar-revoluționară. Dar unele pierderi de camarazi s-au reflectat în munca militanților. Așa că tovarășul Bazdyrev a fost arestat la biroul său, în care erau ținute obuze și arme; a oferit rezistență armată poliției și, cu mâinile legate, ar fi scăpat și ar fi dispărut, dar unul dintre orășeni l-a subliniat. A fost prins din nou; în noaptea de 26 spre 27 septembrie 1907, Bazdyrev a fost executat. Din 30 octombrie până la 1 noiembrie a aceluiași an, „Necunoscutul” a fost spânzurat; soarta lui este tragică până la groază: a tras în gardianul închisorii care era de serviciu sub poartă; a fost urmărit. Obosit și incapabil să alerge, s-a ghemuit pe pământ și s-a împușcat în tâmplă, dar glonțul a alunecat prin piele. Apoi a tras cu cealaltă mână un glonț în tâmpla opusă; ea a ricoșat, și-a rănit maxilarul, dinții și, plină de sânge, dar încă în viață, a fost luat. În închisoare, „Necunoscut”, fost muncitor, a încercat să se otrăvească, dar fără succes: și-a tăiat venele cu sticlă, și-a schilodit degetele. Cu toate acestea, călăii vigilenți l-au îngrijit și l-au vindecat. A fost dus la schelă într-o pungă albă — ca un „sac de rumeguș”; a murit ^• „Necunoscut”, un erou discret. Bazdirev și „Necunoscutul” au fost executați de călăul Zhekmaki: el a trecut numele lor în jurnalul său, găsit și publicat în timpul revoluției.
La 25 aprilie 1908, Mihail Kucherov, care a fost arestat în 1907 pentru rezistență armată de grup în fața poliției, a fost spânzurat, la care au participat șase camarazi. După această

respingere armată, nu a fost posibil să rămână în Sevastopol, un oraș relativ mic.

În închisoarea Taganrog, mai mulți tovarăși și-au așteptat soarta pentru alte rezistențe armate în timpul arestării; printre ei s-a numărat și Methodius Martyntsov, după mai multe evadări reușite, executat la Novocherkassk pentru pregătirea unei tentative de asasinat asupra guvernatorului Harkov.
S-a hotărât să se înghesuie cu toată echipă și să emigreze în alt oraș. Tipografia era îngropată în pământ. Unii dintre camarazi s-au mutat la Kiev; acolo, mulțumită provocatorului, mulți au fost arestați imediat și echipa de militanti revoluționari „Libertatea în noi” a încetat să mai existe la începutul anului 1908.
*
Ce fel de tendință ideologică s-a alăturat trupa de luptă cândva formidabilă și ce a exprimat în pliantele sale.
În lipsa altor documente, voi cita date din verdictul instanței în cazul unui grup care a fost judecat la Sevastopol în perioada 11-12 decembrie 1908, format din 16 persoane:
„Ne-am alăturat unei comunități care și-a însușit numele trupei de luptă revoluționare de la Sevastopol „Freedom Within Us”, cu bună știință pentru inculpații și-a stabilit ca scop al activității sale o încălcare forțată a schimbării modului de guvernare stabilit de legile din Rusia, respingerea puterii. în general și orice sistem de stat, cerând de la trupele terestre și maritime revolte armate, dar de la toți cetățenii violenți prin acte teroriste de acaparare a proprietății private..., cerând distrugerea tuturor puterii, legilor și confiscarea a tot ce se află în noua lor răscoală sub un steag roșu cu inscripția: „Arma noastră este pentru popor” .. .
În ciclul frunzei
puterea, legile și mâinile, soldații și marinarii înarmați
sub un titlu foarte ascuțit și pentru acea vreme - „Moarte în puterea lui Dumnezeu ^”, „Moarte în puterea statului”, „Moarte în puterea burgheziei”, trupa de luptă era în consonanță cu anarhismul.
Deși nu a contactat ideologic niciun grup și nu a fost de acord să se alăture „Uniunii Anarhiștilor din Rusia de Sud”, din care a venit Peter Cherny din Odesa, dar complet
ÎN
numit
orice fel de munca pentru capitalisti si stat.., nu pentru libertatea politica, ci pentru distrugerea inegalitatii economice. este necesar să se dezarmeze toți dușmanii poporului și ■ să-i distrugă, este necesar să se distrugă toate actele de vânzare și |
linii generale ale stărilor ei de spirit, ea s-a dezvăluit ca o anarhistă.
ultimul său prospect „Ce este de făcut”? grup pe lângă „Greva economică generală, încetarea

Voi cumpăra pământ etc., voi distruge și arat toate semnele granițelor proprietarilor pământului, voi distruge toate documentele din bănci, trezorerie, tribunale, birouri, pentru ca în caz de eșec al răscoalei noastre, să le dezorganizeze. cu propriile lor arme..., „relocați pe toți săracii din colibe din casele bogaților, pentru a stabili o dietă comună pentru toți, în niciun caz să nu aleagă reprezentanți la Adunarea Constituantă, în niciun caz să nu permită formarea unui Guvernul provizoriu... „etc.

Trebuie să mai adăugăm câteva lovituri pentru a completa schița destinului dramatic al echipei Freedom Within Us.

Unde s-au dus banii expropriați și cum au fost repartizați? Din primul raport tipărit pe care îl am sub. mâinile pot vedea asta „Transferat la Sevast. set de petrecere S.-R-ov 5.329 p. „Pentru arme .1.412 p.

„Tehnica (Laboratorul A. A.) . .800 rub.

„Cheltuieli secrete (tipografia A. A.) 378 de ruble. „S-au transferat Crucii Roșii 300 de ruble.

„Ajutând familiile celor 70 de ruble arestați.

Îmi amintesc un caz în care raidenții, în numele echipei Freedom Within Us, ne-au tăiat sigiliul dintr-un pliant, l-au lipit pe o scrisoare în care se cerea bani și l-au trimis unui mare comerciant. Acesta din urmă a apelat la echipă cu o cerere de a-l proteja de șantaj. Cu această ocazie, a fost emis un pliant special, în care se indica că trupa nu este un apărător al burgheziei, ci va protesta și va lua măsuri împotriva revoltelor în numele acesteia.

Din sentința instanței, potrivit 102 art. ug. Sf. în cazul lui „16” este clar că trei au fost achitați - Elizaveta Karavaeva, Ekaterina Shtalberg, care au fost implicate în laboratorul din Karabub și un melc care s-a întâmplat să fie în acest proces.

În dosarul „16” au fost condamnate următoarele persoane, dintre care unele aveau deja condamnări la moarte și muncă silnică în alte cazuri ale grupului:

1. Agafonov-Martovsky S. - „Stenka”, un condamnat evadat, pe perioadă nedeterminată, condamnat pentru o răscoală armată. Verdictul a fost întărit de izolare cu continuarea experienței încătușate.

ț 2. Andrei N. Andreev (cunoscut și ca „Jonka”, „Mitrofan”, uneori „Părintele Mitrofan”, „Nikolai Bogdanov”, „Philip Yatsy-shin”) din 1902 a luat parte activ la munca de partid ; condamnat la 15 ani muncă silnică, apoi la moarte.

3. Gizer Georgiy I., condamnat la nouă ani de muncă silnică, anterior implicat în revolta marinarilor din noiembrie din 1906 și a primit 4 ani de închisoare, a fugit.

4. Mikhail L. Pyrkin, condamnat la muncă silnică nedeterminată; judecat anterior pentru împușcare și condamnat la moarte.
5. Iascenko Philip Ya., la servitute pe termen nedeterminat; condamnat anterior pentru împușcare și condamnat la moarte.
6. Nikolai N. Cesnokov, 15 ani muncă silnică.
7. Nikolai P. Cesnokov, timp de 9 ani muncă silnică.
8. Levcenko Foma L.—pentru 15 ani muncă silnică, apoi la pedeapsa cu moartea.

9. Gordeenko F.—pentru 12 ani de muncă silnică, apoi de la pedeapsa cu moartea.
10. Tkachenko Petr S. - 10 ani muncă silnică, apoi până la moarte.
I. Soyutin Fedor A.—pentru 6 ani muncă silnică.
12. Afanasy I. Penkov—6 ani muncă silnică.
13. Ilya A. Miroshnichenko—5 ani muncă silnică.

Despre procesele din Sevastopol și din alte orașe - Nikita Skripnichenko, Zhenya Rozhanovsky și alții. au fost multe pedepse cu moartea. Zhenya Rozhanovsky, plin de viață, capabil de manifestări complet neașteptate ale talentelor sale ascunse. În provincia Herson, după exproprierea corespondenței, el și Nikita Skripnichenko, înconjurați în timpul retragerii de sute de țărani, vânători cu câini și arme, s-au trezit în centrul unui mare cerc vicios ostil, nedorind să tragă în mulțime. , la cererea urmăritorilor, s-au dezbrăcat și și-au predat armele. Dar Zhenya a rostit un discurs atât de captivant, încât femeile au plâns. Când a început să se întunece; un țăran a făcut semn cu ochii, urmăritorii s-au despărțit și captivii au trecut în voie prin rânduri. În sat au fost ascunși într-o căruță sub fân și duși la Elisavetgrad, prin cordon. Nikita Skripnichenko, un lucrător dezinteresat al echipei, a fost judecat de un tribunal naval pentru împușcare în timpul arestării la Sevastopol și executat; înainte de moarte, a aruncat în fața dușmanilor săi toate faptele pe care le făcuse. Au fost vreo 30. O astfel de activitate, ieșită din comun, nu era pentru toată lumea. În plus, a preluat afacerea și porecla „Mitrofan”, uzurându-l, dorind să-l salveze; singura întâmplare a împiedicat implementarea acestui plan, dar a amestecat cărțile jandarmilor.

După 9 ani, în 1917, unii dintre cei căzuți în captivitate au fost eliberați de revoluție și au luat parte la o nouă eră revoluționară. Unii au murit, iar alții sunt încă în viață astăzi.

31 decembrie 1925 Andrei Andreev.
Moscova.

Biblioteca „Runivers”

Curente anarhiste în ajunul anului 1917

Mișcarea anarhistă din Rusia a mers în valuri, acum ridicându-se la cea mai înaltă înălțime odată cu creșterea mișcării revoluționare, acum căzând și chiar dispărând complet. Arbore după arbore merge cu intervale pe termen lung, implicând de fiecare dată noi generații de oameni în mișcare.

Primul val al mișcării anarhiste se ridică în anii '70. și dispare la începutul următorului deceniu. Al doilea val se ridică în 1904-1905, iar persecuția severă a guvernului țarist îl zdrobește în câțiva ani. După 1907-8 există o acalmie temporară: unii sunt exterminați, alții sunt închiși, alții sunt nevoiți să se ascundă în străinătate. Cei care au rămas în libertate au tăcut în așteptarea vremurilor mai bune. O oarecare renaștere se observă după 1912, care a fost în general un punct de cotitură în mișcarea revoluționară rusă, iar al treilea val se ridică abia în 1917.

Dar dacă nu a existat continuitate între prima și a doua generație de anarhiști ruși, atunci nu același lucru se poate spune despre a treia generație, care a moștenit de la a doua nu numai literatură și tradiții, ci muncitori parțial activi.

Influența celei de-a doua generații asupra anarhiștilor din perioada atemporală, adică în ajunul revoluției din 1917, a fost deosebit de puternică.
Mișcarea anarhistă din Rusia de după 1912 a fost reînviată parțial datorită manifestării activității anarhiștilor care au rămas în libertate sau eliberați din închisori, parțial pătrunde din străinătate prin emigranții întorși și literatura livrată de aceștia, parțial datorită influenței literaturii publicate de anarhiștii în 1905-7 Tinerii care au crescut după revoluția din 1905-7 merg pe ultimul drum. Dar... toate drumurile duc la Roma – spune vechea zicală. Indiferent de modul în care apar noi grupuri anarhiste, în viitor se găsesc și lucrează împreună.
În 1911, un cerc pentru studiul anarhismului a fost organizat printre studenții Institutului Comercial din Moscova. Cercul este mic, 10-12 persoane. Ei studiază anarhismul din cărțile rămase de la revoluția din 1905. Pe atunci se puteau găsi câteva publicații anarhiste, uneori chiar ilegale, într-un număr mare de exemplare de la vânzătorii de cărți second-hand din Moscova.

Biblioteca cercului conținea următoarele publicații: Kropotkin - „Discursul unui rebel”, „Pâinea și libertatea” (Cucerirea pâinii), „Câmpurile, fabricile și atelierele”, „Ajutorul reciproc ca factor de evoluție”, „ Note ale unui revoluționar” și o serie de broșuri mici ale aceluiași autor; Jean Grave - „Societatea pe moarte”, „Societatea viitorului”; S. Faure - „Disterea lumii”; Reclus - „Anarhie”; Malatesta, Discursuri țărănești, Un scurt sistem de anarhism; McKay - „Anarhiști”; Stirner - „Singurul și demnul lui. yanie” (ediție în două volume cu comentarii de Gohshiller și Gimmelfarb); Tooker - „În loc de carte”; A. Borovoy - „Idealele umanității moderne”; Ya. Novomirsky - „Din programul anarhismului sindical”, „Manifestul anarhit-comuniştilor”; Bakunin - „Statalitate și anarhie” și o serie de alte pamflete mici ale diverșilor autori. În plus, biblioteca conținea literatură de autori non-anarhiști, precum L. Kulchitsky - „Anarhismul modern”, L. Kulchitsky - „Anarhismul în Rusia”, Zoccoli - „Anarhismul”, Elzbacher - „Anarhismul”, Borgius - „Teoretic Foundations of Anarchism” , Stammler – „Fundarii teoretice ale anarhismului” și literatură critică despre anarhism de diverși autori.
Toate. aceasta a fost citită cu conștiință de membrii cercului, dând de mâncare reportajelor și disputelor nesfârșite.
Întâlnirile cercului alternau cu petreceri, datorită cărora legăturile cu studenții s-au extins, numărul simpatizanților a crescut, iar literatura anarhistă a trecut din mână în mână.
După ce a digerat literatura citită, cercul a început să prindă contur ideologic. Individualismul a fost respins, iar anarhismul comunist a devenit viziunea asupra lumii a membrilor cercului. În toamna anului 1913 s-a hotărât transformarea cercului în „Grupul Anarhiști-Comunişti”1).
Începând cu activități politice, grupul a început să dezvolte un program de acțiune practică și să caute legături cu anarhiștii din alte țări.
În comentariile la cartea lui Stirner, ei au găsit adresa revistei anarhiste italiene Pensiero și au scris o scrisoare.

Două săptămâni mai târziu am primit o carte poștală de la Luigi Fabbri, din care am aflat adresele ziarelor anarhiste italiene, iar câteva săptămâni mai târziu am început să primim Volonta și Avvenire Anarchico. Din „Notele unui revoluționar” au aflat că J. Grave publica „Tan Nouveau” la Paris și i-a scris. După două săptămâni, au început să primească această revistă cu grijă. În revista Esperanto „La Voche de la Popolo” au găsit adresa americanului „Vocea Muncii” și în curând au început să primească această publicație la adresa condiționată în MKI, precum și scrisori de la Maxim Raevsky. O rudă a unuia dintre membrii grupului a călătorit în Germania pentru afaceri și a fost rugată să ne aducă pe Freye Arbeiter. Neamțul cinstit s-a strâmbat, dar a dat curs cererii. Din Spania au primit Tierra e Liberd'a.

Apoi am încercat să-l întrebăm pe J. Grave dacă ne poate da adresa unui jurnal anarhist în limba rusă. Acesta a răspuns negativ, dar a adăugat că va da scrisoarea tovarășilor ruși. La scurt timp, grupul a primit la adresa condiționată „Working World” și o scrisoare de la R. A. (Working Alpha - Anikst Gitterman). Aceștia din urmă au cerut grupului să găsească o modalitate de a se prezenta. să știe cu cine are de-a face. Apoi grupul s-a întors către Golub—S.D. un emigrant care la un moment dat s-a ascuns cu membrii grupului după ce a fugit din exil, până a obținut un pașaport străin. Golub a prezentat-o editorilor de la Rabochy Mir, după care s-au stabilit relații excelente cu acesta din urmă. Dove însuși s-a alăturat curând în rândurile anarhiștilor.

Problema sindicalismului și antisindicalismului a fost discutată în paginile Lumea Muncitorilor. Este clar că și grupul a trebuit să rezolve aceste probleme, cufundându-se în acele dispute care i-au împărțit pe anarhiștii ruși în 1906 în facțiunile „Khlebov-Voltsy” și „Cernoznamenets”.

Această împărțire a fost înțeleasă de grup în acest fel. Anarhismul este o creativitate populară în masă care apare ca urmare a interacțiunii dintre o minoritate conștientă și masele. Minoritatea conștientă exprimă interesele cele mai profunde, fundamentale ale clasei sale, care sunt, în consecință, mai îndepărtate, mai generale și mai puțin individuale. Masele, dimpotrivă, sunt ghidate în activitățile lor de nevoi și interese cotidiene mai apropiate și mai înțelese, în primul rând de natură economică. Interacțiunea creativă apare atunci când minoritatea conștientă prezintă maselor interesele sale de bază de clasă într-o formă simplă și grafică a cererilor cotidiene, iar masa, susținând aceste cereri prin acțiune, se ridică treptat la înțelegerea intereselor sale de bază și asimilează ideologia minoritate conștientă. Acționând în acest fel, masele sunt reeducate în spiritul culturii anarhiste, reconstruind societatea după chipul și asemănarea lor.

Interacțiunea dintre minoritatea conștientă și mase se dezvoltă astfel: în primul rând, prin acte de protest individual, atrage atenția maselor și stârnește nemulțumirea maselor față de fenomenele împotriva cărora este îndreptat protestul; când acest scop este atins, minoritatea conștientă organizează acte de protest colectiv, încercând să trezească imitația din partea

maselor și să dirijeze mișcarea de masă pe canalul conturat de acestea; când protestul de masă a căpătat un caracter spontan și se desfășoară în forme anarhiste, minoritatea conștientă procedează la acte de construcție liberă, atrăgând masele pe calea construirii unei societăți anarho-comuniste.
Un grup de anarhiști-comuniști a înțeles ferm ideea că actele teroriste ale anarhiștilor, îndreptate în 1904—

5 împotriva puterii și a capitalului, au fost menite să asigure un loc pentru anarhism în rândul altor partide politice și să îndrepte atenția maselor către lupta împotriva capitalismului (spre deosebire de părtinirea pur politică a altor partide). După revoluția din 1905, înaintea anarhiștilor a apărut o nouă sarcină, a cărei soluție ia împărțit pe anarhiști în sindicaliști și antisindicaliști, sau, cu alte cuvinte, „khlebovoltsy” și „chernoznamentsy”. Primul credea că a sosit momentul organizării unor acte de protest colectiv și a încercat să se bazeze pe mișcarea profesională nepartidică. Acesta din urmă credea că mișcarea de masă este în natura unei lupte pentru putere și, prin urmare, a încercat să atragă atenția maselor asupra anarhismului prin organizarea de acte de teroare antiburgheză „nemotivată” și o încercare de revoltă armată în numele o comună anarhistă.
A.-K. credea că perioada terorismului a trecut deja și a fost inutil să se întoarcă la ea. „Chernoznamenstvo” (antisindicalismul) a fost respins de grup ca o cale care duce la separarea de mase. Khlebovolchestvo, care a început în 1913-1914. d. a se transforma în anarho-sindicalism, refuzând doctrina anarhistă a artei populare de masă, nu a satisfăcut nici grupul. Și grupul a ajuns la concluzia că minoritatea conștientă ar trebui să fie un partid anarhist care organizează mișcarea sindicală ca mijloc de protest în masă împotriva puterii și a capitalului și folosește mișcarea cooperatistă (în special cooperarea consumatorilor) pentru a construi comunismul anarhist.
Acest punct de vedere și-a găsit expresie în pliante, care în primăvara anului 1914 au fost împrăștiate de grupul din jurul Bryansk și Tula. (Această proclamație a fost publicată ulterior în American Voice of Labor).
Începând propaganda și munca organizatorică, grupul a început să caute legături cu vechii anarhiști din Rusia și cu alte grupuri anarhiste.
Unii membri ai grupului au lucrat în Crucea Roșie studențească revoluționară, prin care au reușit să stabilească legătura cu anarhistul Grigory Neizvestny, care și-a trăit zilele într-o pomană (nu-mi amintesc numele său adevărat, cred că Krivoshein). A fost condamnat la închisoare pe viață, dar în timpul unei bătăi în închisoarea Oryol, i s-a rupt coloana vertebrală și după aceea infirmul a fost plasat într-o pomană.
Prin Grigori, grupul a luat legătura cu Nikolai Romanov (poreclit „Stenka Razin”), care fugise din exil și locuia la Kineshma, cu Safyan, care se afla în exil în provincia Irkutsk, și cu doi anarhiști exilați care locuiau în regiunea Turukhansk.
Grigore a organizat la Orel un mic grup printre elevii Școlii Comerciale, cu ajutorul căruia, sub

a păstrat legătura cu grupuri anarhiste din Bezhitsa, provincia Bryansk. iar cu anarhiștii orașului Tula. Ca reprezentant al grupului Oryol , Ivan Kharkhardin a venit foarte des la Moscova, care a livrat arme la Moscova (revolvere de la fabrica Tula), luând de la Moscova literatura anarhistă pentru bibliotecile grupurilor Oryol, Bezhetsk și Tula și hectografe pentru tipărirea proclamațiilor .
„Stenka Razin” din Kineshma a organizat un grup mare de anarhiști printre muncitorii din fabricile locale. Pentru comunicare, fratele său a venit la Moscova, care a primit de la grupul din Moscova a.-k. literatura anarhistă, hectografe pentru tipărirea proclamațiilor și armele. Grupul Kineshma, care a condus greve de mai multe ori, o dată, după puternice tulburări din fabrici, însoțite de pacificare armată, a fost arestat aproape în totalitate și activitatea sa a înghețat până la începutul anului 1917. Toate aceste grupuri asociate grupului de la Moscova, din fericire, nu și-a împărtășit deloc iluziile sindicaliste. Anarhiștii exilați asociați cu acesta erau militanți teroriști. Cu toate acestea, diferența de opinii nu a împiedicat cooperarea strânsă a grupurilor.
Războiul mondial a adus o scindare în Grupul de la Moscova al lui A.-K. După o confuzie temporară, grupul și-a determinat atitudinea față de război. Minoritatea antimilitaristă s-a retras din grup și, după ce a cooptat doi noi membri, a format Grupul Anarhist-Sindicalist de la Moscova2). Programul M.G.A.S doar prin faptul că se deosebea de programul fostului grup A.K. prin aceea că era indiferentă față de cooperative și vedea în sindicate viitoarele organe de conducere a producției; Aceasta este o greșeală pentru care a trebuit să plătească ulterior. Grupul defensiv al lui A.-K. curând s-a despărțit și membrii săi mai activi au plecat în sat. R.
M. G. A. S., după ce a moștenit conexiunile pe care le avea vechiul grup a.-k., a început să dezvolte munca la Moscova. În primul rând, a fost necesar să se organizeze tipărirea proclamațiilor. Întrucât toți membrii M.G.A.S. au fost angajați ai Uniunii Societăților de Consumatori din Moscova (Tsentrosoyuz), este firesc ca primele pliante au fost tipărite pe compania sa * *) e și pe hârtie. Curând însă, folosirea rotației altcuiva a fost recunoscută ca incomod și grupul, în acțiuni cu Comitetul Zamoskvoretsky al social-democraților. Bolșevicii, și-au dobândit rotatorul. Proclamații au fost emise de mai multe ori pe an, de fiecare dată în valoare de câteva mii de exemplare. Aparatul de distribuție era foarte bine pus la punct și se pare că nu a existat niciun colț la Moscova în care să nu pătrundă proclamațiile lui M. G. A. S..
Anarhiștii care nu erau asociați cu grupul au răspuns la proclamații cu activism. Au existat proclamații de la un grup Zamoskvoretsky printre muncitorii Danl.

manufactura lovskoy. La întâlnirile lucrătorilor atelierelor Sokolniki, anarhiștii au început să vorbească - muncitori locali (Yermolaev, Tsyganok). În ziare a apărut un raport despre o expropriere nereușită, în urma căreia grupul nordic de anarhiști

care lucra pentru șef. Dobrova și Nabgolts (tovarășul Puchnev și alții). Anarhiștii s-au răscolit și ei la cap. Guzhon în afara Rogozhskaya Zastava. Astfel, întreaga Moscova anarhistă se dezvăluise deja, iar M. G. A. S. nu trebuia decât să stabilească legături directe cu ei. Cu toate acestea, având în vedere secretul grupului, a fost posibil să se stabilească contacte doar în zilele Revoluției din Martie din 1917.
Reînvierea mișcării anarhiste a fost observată de cercurile publice din Moscova. Unul dintre membrii Comitetului Central al Social-Democraților Menșevicii au vorbit într -o conversație privată despre pericolul anarhist. Într-o revistă menșevică, ed. 1916, s-a spus despre nevoia de a lupta împotriva anarhismului ridicând capul. Organizația Zamoskvoretskaya a social-democraților Bolșevicii au sugerat ca grupul să încheie un acord privind spectacolele comune. Înțelegerea nu a avut loc însă din cauza intransigenței anarhiștilor, care în niciun caz nu au vrut să accepte sloganul democratic al Adunării Constituante și s-au pronunțat în favoarea sovietelor deputaților muncitorilor, soldaților și țăranilor. Bolșevicii nu au prevăzut atunci că nu va trece mai mult de un an până când ei înșiși să propună acest slogan, în timp ce anarhiștii erau încă tineri și nu înțelegeau că sovietele, toate sovietele, sunt o formă de stat, și nu anarhie.
„În acest moment, grupul a reușit să ia legătura cu rândurile bătrânilor anarhiști. Prin intermediul populiștilor, Dobrohotov l-a întâlnit pe Pavel Tyrymov, care se întorsese din străinătate și l-a prezentat lui M.G.A.S. Tyrymov a prezentat grupul lui Lev Cherny (P.D. Turchaninov) , care și el a venit la Moscova și a legat-o cu A. A. Karelin, care locuia la Paris. Printr-o persoană aleatorie, grupul l-a întâlnit pe V. Barmash, care lucra la acea vreme la Moscova în Uniunea Zemsky. Grupul a reușit să o contacteze și pe Ya. Novomirsky care au fost închiși în închisoarea Butyrskaya.
La Moscova, în 1916, grupul a organizat trei noi grupuri în rândul muncitorilor de diferite profesii: primul printre tăbăcării, al doilea printre lucrătorii feroviari și al treilea printre tipografi. La început erau 10-12 Kozhevnikov, cei mai activi dintre ei au fost Mikhail Krivoshein, Hm> trii Shekhalin, Anya din Bialystok (am uitat numele ei de familie). Grupul a fost numit „Grupul de lucru al avangardei anarhist-comuniste” * Au fost a.k., legate negativ de sindicalism, n. cu toate acestea, nu s-au retras din sindicatul la care erau membri, ci au decis să-l folosească în scopuri proprii de partid. În timpul alegerii consiliului de conducere al sindicatului, ei au condus acolo anarhiști și simpatizanți, ceea ce a făcut posibil să se organizeze foarte des întâlniri în sala de consiliu.

grupuri, precum și întâlniri ale simpatizanților, la care au participat câteva zeci de persoane.
Grupul Avangard a distribuit cu sârguință proclamațiile lui M. G. A. S. și și-a tipărit și pe ale lor. Ea a fost prima care a pus problema necesității înființării unei tipografii secrete la Moscova pentru publicarea unei reviste subterane. În toamna anului 1916, erau așteptate demonstrații muncitorești, iar grupul Avangard a început să pregătească o revoltă anarhistă în masă. A

fost pregătit un banner negru cu lozinci. Krivoshein a organizat o serie de adunări în apartamentul său, la care au participat câteva sute de oameni. De asemenea, a ținut o serie de întâlniri de zbor la fabrica sa. Drept urmare, în dimineața discursului, majoritatea membrilor grupului au fost arestați împreună cu bannerul și manifestația anarhistă a fost întreruptă.

Kazimir Kovalevich a fost cel mai activ din grupul de feroviari. Pe vremea aceea era anarhist-sindicalist, citea multă literatură pur sindicalistă și visa să organizeze un sindicat clandestin al feroviarilor. Acest grup a distribuit cu sârguință proclamațiile lui M. G. A. S. și a ajutat activ la înființarea unei tipografii secrete. Grupul de tipografi era cel mai tânăr și cel mai slab. Din punct de vedere ideologic, a fost instabilă și s-a topit după Revoluția din Martie din 1917; părtinirea sa generală era sindicalistă. Prin ea, M. G. A. S. a primit două lire de tipografie pentru tipografia ei.

Prin mai mulți camarazi, M. G. A. S. a menținut legături cu armata. Prin intermediul acestora, proclamațiile antimilitariste au fost trimise pe front și au primit grenade de mână și cartușe pentru revolvere. Armele și echipamentele s-au dispersat rapid în grupuri. M. G. A. S. a simțit o singură dată o nevoie deosebit de acută de arme, când se pregătea un atac la postul de poliție din Arbat pentru a-l elibera pe anarhistul Fedorov din Sankt Petersburg. Dar Fedorov a fost transferat pe neașteptate în alt loc și atacul nu a avut loc.

În plus, independent de M. G. A. S., printre studenții Universității din Moscova s-a format un grup de anarhiști, printre care s-a numărat și Dolgolikov, cooptat ulterior de M. G. A. S. Acest grup a stat în afara curentelor anarhismului și a fost angajat în agitație în rândul studenților. Pe lângă ei, au existat o serie de anarhiști singuratici care s-au îndepărtat de organizații din diverse motive, cel mai adesea din cauza diferențelor fracționale: Ceboksarov, Sharko, A. Khavsky, N. Nersesyan. Tyukhanov, Polyanovsky, Piro, M. Fishman, Sinitsyn-Pashkevich, E. Zvereva. M. Artysh și alții.

Datorită creșterii mișcării și a necesității de a o deservi în mod corespunzător, M.G.A.S. a fost reorganizat și s-a efectuat o separare strictă a funcțiilor membrilor. În cadrul grupului au fost organizate o serie de comisii: propagandă, comunicare, editare și editoriale. Prima a fost să dea un raport

chiki pentru cluburi și întâlniri. Al doilea a fost stabilirea de contacte cu masele, selectarea oamenilor pentru cercuri și distribuirea pliantelor. Al treilea a fost să înființeze o tipografie secretă. În al patrulea rând, să pregătească numărul revistei, care urma să apară în martie sub denumirea de „Renaștere”.

Fiecare comisie includea doi sau trei membri ai grupului, care aveau dreptul de a coopta pe oricine în componența sa. Comisiile erau de natură tehnică. În scopul păstrării secretului, vechiul principiu a fost adoptat și la care s-a respectat ferm: să se dedice fiecărei cauze numai pe cel care participă la el și pe nimeni altcineva. Niciunul dintre membrii grupului incluși în comisie nu avea dreptul de a iniția alți membri în treburile

generale ale grupului, de a-și numi membrii sau de a vorbi despre problemele în discuție, planuri și propuneri. La rândul său, niciunul dintre membrii grupului neincluși în această comisie nu ar fi trebuit să știe cine face parte din comisie și cum funcționează. Și, desigur, nimeni nu putea fi membru al tuturor comisiilor, deși nu era deloc necesar să fie membru al uneia singure. Fiecare care încalcă regulile conspirației ar fi declarat trădător.

^Deci, a fost necesar să se pună la punct o tipografie. Fontul a fost exploatat de doi I^uppa. Tipografia a fost luată cu o mână înarmată. Aveau nevoie de fonduri pe care niciunul dintre grupuri nu le avea. S-a pus problema exproprierii. Majoritatea grupurilor au propus de mult organizarea unei exproprieri și a fost o muncă grea să nu se întoarcă pe drumul 1905-6. Cu toate acestea, nu a existat nicio ieșire și M. G. A. S. a trebuit să cedeze. O expropriere a fost organizată de câțiva tineri anarhiști, dar a produs foarte puține rezultate. O altă expropriere era pregătită de unul dintre grupurile siberiene. Au scos armele, au găsit o persoană care trebuia să ia arme și să aducă bani, dar... Revoluția din martie din 1917 a schimbat toate planurile și presupunerile.

Când a avut loc revoluția în 1917 și anarhiștii au ieșit din clandestinitate, cele șapte grupuri care s-au unit pe 13 martie în Federația Grupurilor Anarhiste de la Moscova erau formate din doar aproximativ 70 de oameni, iar mai mult de jumătate erau tineri care au ajuns la anarhism pe data de 1917. ajunul revoluţiei3). Cu toate acestea, datorită succesiunii sale cu mișcarea din 1904-1907, mișcarea anarhistă din 1917 a început în aceeași etapă în care se oprise în 1907.

Note.

i) Cercul a inclus: Alexander Pol, Alexei Khon, Alexei Chepikov, Leonid Vuchetich. Mihail Dobrohotov - Alexander Khavsky, V. Khudoley, N. Bogomolov.

„ Ch1

Eseul ~1

2) Ca parte a MGAS. includ: Alexander Abramov, Efim Evdokimov. Au intrat și Alexey Chepikov, V. Khudoley, iar în 1916 Ivan Kharkhardin și Pavel Tyrymov.

3) Numărul grupurilor anarhiste din Moscova la acea vreme era este: a) MGAS. .6 membri b) "Avangarda" ... .18 "c) Grup de lucrători feroviari .10i d) Grupul de nord a-k 15" e) Grupul Sokolniki a-k.12 * f) Grupul Rogozhskaya a-k-5 "g) Grupul Danilov a-k .. - 7. h) Gr. an. eliberare din închisoare.. 8p

Total . 81 de membri

Astfel, la Moscova, în ajunul Revoluției din martie 1917, nu erau mai mult de o sută de anarhiști în total. Erau vreo sută de anarhiști” la Petrograd. Mai multe persoane au rămas în Kineshma. Aproximativ o duzină se aflau în Bezhetsk. Erau 3 oameni în Orel și 4 sau 5 în Tula. Dar numărul mic dintre noi nu s-a deranjat niciodată, pentru că am considerat anarhiștii acea minoritate conștientă, a cărei forță constă în simpatia maselor și în disponibilitatea lor de a răspunde activ la eró.

apel. V. Khudoley.

Principalele curente din literatura anarhistă a secolului XX.
Începutul secolului al XX-lea este înflorirea și renașterea ideilor anarhiste în Rusia.
Epoca supraestimării și distrugerii, străină organic de schemele înghețate și amorțite ale raționalismului, de fapt ostilă dogmatismului steril, a fost astfel favorabilă viziunii anarhiste asupra lumii. Vulcanul ideilor anti-state, care fusese complet stins din anii 80, s-a dovedit brusc a fi furtunos și în flăcări...
Acest lucru a fost, fără îndoială, facilitat de creșterea și dezvoltarea de clasă a proletariatului rus, lipsa de credință în politica publică și ostilitatea inevitabilă față de doctrinele tuturor oamenilor de stat. Nihilismul intelectual din acea epocă, cu individualismul său literar și filozofic, și nietzscheanismul rusesc au fost întărite și mai mult de interesul crescând pentru ideologia și mișcarea anarhistă.
Într-adevăr, deja în vara anului 1903 la Geneva, studenții și asociații lui P. A. Kropotkin, cu cea mai apropiată și strânsă participare a sa, au început să publice revista lunară Khleb i Volyu. Această revistă a fost timp de câțiva ani singura și singura cetate a anarhismului rus.
Abia în 1905, când în mișcarea anarhistă au apărut mai multe curente ideologice, Khlebovolismul (și-a luat numele de la revistă) a început să dezvăluie poziția așa-zisului anarho-commism. Ulterior, anarho-comunismul presei a primit mai multe nuanțe, dar, fără îndoială, principala valoare teoretică în el aparține pâinii și untului. Acest lucru se explică prin faptul că în fruntea acestei tendințe s-a aflat o personalitate atât de excepțională precum P. A. Kropotkin, unul dintre teoreticienii de primă clasă nu numai din istoria Rusiei, ci și a anarhismului internațional.
În această direcție ideologică există câteva prevederi particulare, poate paradoxale, pentru viziunea anarhistă a lumii. Fără îndoială – una dintre cele mai importante – este opoziția decisivă și definitivă a anarhismului față de individualism.

Anarhismul nu este individualism. Anarhismul recunoaște pentru toate egalitatea existenței și autoapărarea față de încălcările economice și politice ale oricui. Anarhistul nu spune: „Sunt mai presus de toate” – spune: „Sunt egal cu toată lumea, dar nu mă voi supune unui individ, nici multora – sunt stăpânul acțiunilor mele”. „Anarhismul nu este o negare a societății, o negare a organizării, a solidarității; el face apel la organizare voluntară, solidaritate, şi consideră că eliberarea omenirii este posibilă numai dacă individul este eliberat” -). „Dimpotrivă, comunismul și socialismul apatrid sunt considerate de teoreticienii Khlenovolstvo ca fiind concepte care au semnificații diferite față de anarhism. Anarhismul pentru ei este programul clasei muncitoare, care este întotdeauna condusă de două scopuri: libertatea economică și libertatea individuală sau, la figurat vorbind, „lupta pentru pâine și lupta pentru libertate”. Dar acest lucru, în opinia lor, poate fi realizat

numai cu distrugerea simultană a tuturor fundamentelor
statalității și instituția proprietății private.
Prin urmare, Khlebovoliștii au susținut că prima datorie a unui
anarhist este să creeze astfel de organizații în care muncitorii
să se ralieze pentru o luptă de succes împotriva arbitrariului
capitalist și statal prin greve, boicoturi, sabotaj, demonstrații
sub toate formele. Într-o astfel de organizație muncitorul este
cu adevărat educat pentru revoluția socială. Deși critică aspru
parlamentarismul și diferitele forme de reformism, Khlebovolismul
a recunoscut totuși că anarhismul nu numai că nu neagă lupta
politică, ci, dimpotrivă, numai anarhiștii duc o luptă
revoluționară împotriva statului și a reprezentanților acestuia,
iar statul, la urma urmei, este o instituție politică.
Anarhismul este doar, în opinia lor, împotriva politicii
legalismului, „cu un jurământ față de sistemul modern, împotriva
luptei politice, cu biletul electoral în loc de armă în mână,
pentru că o astfel de activitate politică juridică nu numai că nu
este revoluționară, nu este numai că nu slăbește statul și
sistemul politic modern, ci, dimpotrivă, susține puterea
guvernanților și a exploatatorilor.” Recunoscând astfel
„politica”, khlenovoliştii credeau că „singurul teren pe care se
pot construi tactici revoluţionare sănătoase şi oportune” este
lupta de clasă. Ei au întemeiat această tactică pe două
principii: 1) ireconciliabilitatea intereselor proletariatului și
ale burgheziei în toate condițiile situației economice actuale.
De aici a urmat imposibilitatea aliantelor, chiar temporare,
intre aceste doua clase, imposibilitatea
O italicele sunt ale mele peste tot. DAR.
2) Vezi „Pâinea și libertatea”, o colecție de articole de P.
Kropotkin, Cherkezov, Rekl o. Bertoni şi colab. ed. „Focul Sacru”
Al. Morskoy. Sankt Petersburg. 1906, p. 24.

reconciliere; 2) imposibilitatea realizării principiului
socialismului fără a influenţa forţat burghezia.
Problema „influenței violente” trebuia să-i împingă pe
Khlebovoliști împotriva terorii, mai ales că era folosită pe
scară largă și justificată de tendințele anarhiste fundamental
puternice: beznachal, nemotivați și cernoznameniști.
Pentru Khlevovoltsy, teroarea este un însoțitor inevitabil al
perioadei revoluționare. Dar trebuie să fie anti-burgheză și
anti-statală. Teroarea are, în opinia lor, forme variate: se
poate manifesta sub forma unui act individual sau sub forma unui
act de masă, colectiv: fabrică, agrară etc. Semnificația ei
constă în faptul că este adesea singurul posibila respingere a
maselor asuprite ale poporului împotriva asupritorilor, în al
doilea rând, este el un mijloc puternic și fructuos de
propagandă; Dar oponenții individualismului, Khlenovoliștii, au
rămas și aici fideli lor înșiși: ei preferă fără îndoială
teroarea colectivă față de teroarea individuală. Nu numai că, în
articolele lor scriu: „Este necesar să se înlocuiască un act
personal cu unul colectiv, chiar și o încercare de act colectiv
ar trebui să fie preferată implementării unui act personal”.
Fără îndoială, Kropotkin și Khlebovoliștii au fost influențați de
mișcarea sindicală revoluționară a clasei muncitoare din Franța.
Acest lucru se aplică în parte principiului luptei de clasă și în

special grevei generale. Asemenea sindicaliştilor, Khlenovoliştii folosesc metoda luptei pentru a înainta o grevă generală „Greva generală este preludiul revoluţiei”, citim în articolele lor. „Prin dezorganizarea, dezorganizarea și dezarmarea parțială a inamicului, asigură succesul revoluției, în care trece din momentul în care muncitorii, zdruncinand, datorită ei, toți stâlpii proprietății private, încep distrugerea propriu-zisă a regimului capitalist, confiscând mijloacele de producție și toată bogăția pentru uz public.”

Nefiind, așadar, oponenți de principiu ai terorii, khlenovoliștii au negat-o ca organizată și, cu atât mai mult, supusă controlului oricărui partid.

Dar apropiindu-se mai mult de sindicaliști în sensul unei greve generale, khleiniștii nu erau de acord cu ei în chestiunea mișcării sindicale. Această problemă este ascuțită mai ales în articolele celebrului și talentatului anarho-comunist Orgeiani. „A face din munca organizatorică în sindicatele muncitorilor sarcina principală însemna să dedicăm puterea sindicatului unei cauze care este deja făcută de viața însăși, în detrimentul propagandei deosebit de anarhiste și al agitației revoluționare, care este sarcina noastră și care nu avem dreptul să prezentăm adversarilor noștri”, citim în revista „Pâine și Libertate”

Sarcina noastră este să folosim organizațiile existente, să intrăm în ele, să introducem propria noastră direcție în ele, până când aceste organizații au avut timp să pătrundă spiritul legalității, cultul parlamentarismului „...

Munca organizațională ar trebui să vizeze crearea propriilor grupuri. În primul rând, doar având un astfel de grup se poate adera la organizațiile muncitorilor. „Nu degeaba Kropotkin, într-un articol atât de responsabil *) precum „Sarcinile noastre”, indică direct că pentru o revoluție anarhistă, pe care o vor crea masele, „este necesar ca în fiecare oraș, mare sau mic, și în mii de sate, ar trebui să existe propriile lor grupuri de inițiativă revoluționară”. Și mai hotărât și cu insistență apără grupările anarhiste ale lui Orgeiani în cunoscutele sale articole: „Neajunsurile sindicalismului” * 2). „Sindicalismul modern este o grupare de oameni pe baza comunității intereselor lor vitale — acesta este principalul său punct forte și merit. Dar, în același timp, în ansamblu, nu realizează comunitatea completă a aspirațiilor obiectivelor revoluționare — acesta este deficiența lui... Nu asigură o continuitate de principiu completă a mișcării după înfrângere.”

Criticând tacticile și metodele anarho-sindicaliștilor din Rusia, Khlebovoliștii au fost în general simpatici și conciliatori față de această tendință ideologică. Poziția anarho-sindicaliștilor în această privință era, fără îndoială, din ce în ce mai clară. Acest lucru se explică prin faptul că, cu tot respectul față de personalitatea lui P. A. Kropotkin, teoreticienii anarho-sindicalismului și-au dat seama că dezacordurile și disputele lor se află nu numai în planul tactic, ci, poate, cu atât mai mult în cel filozofic.

O înțelegere eterogenă, aproape opusă, a anarhismului ca viziune asupra lumii și filozofie a vieții a împărțit aceste direcții

ideologice. „Depășirea kropotkinismului” a devenit aproape problema principală a mișcării anarho-sindicaliste din Rusia.
Și, într-adevăr, Khlebovolismul și chiar întregul anarho-comunism rus în ansamblu pot fi aproape epuizate de învățăturile lui P. A. Kropotkin. Un teoretician strălucit, erudit, om de știință de primă clasă și revoluționar, Kropotkin a fost nu numai liderul ideologic, ci și „esența spirituală” a acestei mișcări. Ucenicii și asociații săi au contribuit în esență cu nimic nou la învățătura lui. Fără îndoială, rolul lor important este că, printr-un număr de articole și lucrări, au reîmprospătat și ascuțit anumite probleme ale anarhismului lui Kropotkin.
Dintre aceștia, trebuie remarcat în special Orgeiani. Un polemist genial și un dialectician periculos, care cu inspirație își lovește adversarii la un turneu verbal, Orgeiani a lăsat o serie de

*) Vezi revista „Pâine și Libertate”. Londra. 1903. nr 2.
2) Vezi ziarul „Vocea Muncii”11 1912 ed. Grup de lucru rus la New York. nr. 16.

■ articole despre anarhism. Unele dintre lucrările sale au devenit aproape „clasice” în domeniul genului polemic. Așa sunt binecunoscutele sale articole despre anarho-sindicalism, poate cel mai atent și logic dintre toate articolele oponenților ideologici ai acestei viziuni asupra lumii în anarhismul rus.
În prezent, cel mai faimos și mai autorizat nume printre anarhiști-comuniști din Rusia este, fără îndoială, numele lui A. A. Karelin. Practicant și organizator energic și neobosit al mișcării anarhiste, Karelin se remarcă printre toți anarhiștii cu o fertilitate aparte, excepțională în domeniul vorbirii anarhiste. Este greu de numit vreo întrebare din viața, teorie sau practică anarhistă, la care, nici măcar într-un mic pamflet, autorul cărții Statul și anarhiștii nu a răspuns.
Cât de singură este de anarho-comunismul general „ortodox” silueta ciudată, profund ciudată și, în multe privințe, misterioasă a lui Solonevici. Întregul său drum anarhist, cu o puternică atracție pentru misticism și irațional, este atât de neobișnuit și complex, atât de nedezvăluit în literatură *), încât se poate crede doar intuitiv că în apariția sa anarhismul rus a dobândit, poate în multe privințe, un paradoxal , dar, fără îndoială, o personalitate talentată și originală.
Există o serie de alte nume în această direcție ideologică. Dar valoarea lucrărilor și articolelor lor stă, fără îndoială, într-un plan special. Popularizatori ai ideilor de bază ale lui Kropotkin, ei, desigur, au contribuit la faptul că, după Bakunin, numele profesorului lor a devenit cel mai faimos printre anarhiștii ruși, iar viziunea sa asupra lumii era aproape adecvată conceptului de anarhism.
O altă tendință ideologică care i-a cuprins violent pe anarhiștii ruși a fost, desigur, direcția care poate fi numită condiționat „terorism anarhist”. Este tratat în mod egal - beznachachatsy, nemotivat și Chernoznamentsy. Încă din 1905 au fost publicate în străinătate trei numere ale Pliantelor Grupului Beznachalie și o serie de proclamații diverse, în care erau conturate principalele prevederi ale acestei tendințe. Bakunin și Stirner, poate într-un sens oarecum exagerat, sunt fondatorii acestei viziuni asupra

lumii. Respingând parlamentarismul, sindicalismul și sindicalismul, pentru faptul că toți vor să „prelungească agonia unui inamic pe moarte”, oamenii fără începuturi afirmă o filozofie aparte a anarhismului. baza este ca nu exista inceputuri * norme, fundamentale si obligatorii pt

i) Dintre articolele lui Solonovici, trebuie remarcat în special: „Pozițiile spiritului intelectual”. Vezi „Plânsul” nr. 1 și 3 – „Cadriga revoluției mondiale”, precum și „Atot- Confederaţia Generală Rusă a Muncii Intelectuale". Vezi „Creativitatea revoluţionară „Nr. 1, 2. 1918 Moscova.

personalitate umană: „Omul este prea bun și uman din fire pentru a avea nevoie de violență și constrângere. Totul trebuie să se bazeze exclusiv pe conștiința și sentimentul unui anumit membru al societății. Orice referire la autoritate este o încălcare. Orice imixtiune a vointei dictatoare a altcuiva, chiar si presiunea opiniei publice a comunei insasi, este deja o incalcare a drepturilor suverane ale omului. Fără reguli sau reglementări. Fără subordonare a minorității față de majoritate.”

Ca metodă de combatere a statului și a capitalismului, besnahaliştii au înaintat teroare hotărâtă și fără milă, greve și greve, care să fie „violente” cu distrugerea obligatorie a clădirilor fabricilor, cu jaful de hrană, uciderea proprietarilor etc. Apoteoza terorii s-a întâlnit cu adepți deosebit de înflăcărați din așa-zișii „non-motivatori”, grupul cel mai extrem al acestei tendințe.

Negând teroarea politică, cei nemotivați au promovat și implementat teroarea socio-economică. Ei erau susținători ai așa-ziselor „tentative de asasinat nemotivate”. „Nu un sistem al societății este de vină, ci toți cei care susțin acest sistem și îl folosesc în favoarea sa. (Motivul specific al crimei este indiferent, atâta timp cât efectul de agitație și intimidare este prezent. Aceasta va fi teroare fără motiv, o inițiativă fără un motiv apropiat și imediat. Această filozofie a terorii nemotivate, așa cum este cunoscută Libman la Odesa , etc.), „au fost puse în practică în mod persistent de către ei.

Munca anarhistă în mișcarea sindicală a fost reacționată brusc negativ. Această mișcare, în opinia lor, este concepută pentru „o serie de cuceriri lungi și treptate”. Infectează muncitorul cu oportunism fatal.

Mișcarea sindicală abundă de muncitori calificați, lăsând complet deoparte proletariatul lumpen. Evaluându-i pe amândoi, cei fără începuturi se întorc fără îndoială la originile bakuninismului. „Dacă primii sunt înclinați către conciliere și gradualism, atunci cei din urmă sunt liberi de orice obligație și, prin urmare, pot deveni mai ușor purtători ai ideii de revoluție socială”, scrie beznachal'tsy. Comportamentul unui anarhist trebuie să fie ireconciliabil. „Un anarhist nu trebuie să participe la producția de produse, nu trebuie să întărească poziția burgheziei, care este supusă exterminării, prin munca sa în fabrici. Un anarhist trebuie să-și satisfacă nevoile materiale jefuind și furând proprietatea celor bogați. Apropiată, înrudită și nu mult diferită de aceasta, direcția „Cernoznamenists” se învecinează cu beznachaltsy. Cernoznamentismul i-a criticat aspru

pe anarho-sindicaliști. Grossman, unul dintre teoreticienii proeminenți ai „Bannerului Negru", credea că „sindicalismul propovăduit de anarhiști este periculos, fatal pentru anarhism, deoarece distrage atât de puțin atenția unei părți a poporului nostru.

forțe numerice pentru o cauză nu numai străină, ci și dăunătoare anarhismului, dăunătoare pentru că sindicatul servește la fel de puțin ca factor într-o revoltă revoluționară, o școală de voință revoluționară activă, ca și parlamentul.
Doar câțiva ani mai târziu, această claritate a fost oarecum netezită. Cernoznamenstvo a fost nevoit să recunoască valoarea și importanța mișcării sindicale, dar cu toate acestea propria lor activitate pur anarhistă a fost mai semnificativă și esențială pentru ei. În ziarele lor, Buntar și Anarhist, Cerno-Znameneții continuă să insiste că sarcina lor principală este să organizeze acte economice și politice și să organizeze exproprieri la scară largă pentru a furniza bani și arme grupurilor rusești și străine.
Anarho-sindicalismul a fost o direcție ideologică profund opusă Khlevovolismului și Cernoznamenstvo. Cel mai interesant teoretician al acestei tendințe a fost, fără îndoială, Novomirsky. O fire profund bifurcată, cu un început puternic emotionant, imens înclinată spre estetism, înzestrată cu talent literar, ea a adus în anarho-sindicalismul rus bogăția contradicțiilor sale spirituale și diversitatea prejudecăților sale lirice. După ce a trecut prin școala ideologică a lui Kropotkin, ca majoritatea anarhiștilor ruși, Novomirsky nu a putut rămâne organic în ea. Spiritul de calm, patosul serenității și raționalismului i-au fost fără îndoială străini lui Novomirsky, cu marea sa înclinație inițială către individualism. Desigur, autorul „manifestului anarhit-comuniştilor" ar fi trebuit să ia în doi ani o poziţie particulară în anarhismul rus, ostilă „cropotkinismului". Învățătura lui Kropotkin pare „vagă", prea plină de rămășițe de prejudecăți pur populiste cu „sub'ektivismul" lor extrem, scrie Novomirsky. „Noi, anarhiștii ruși care am trecut prin școala marxismului, nu ne putem mulțumi cu acele fraze vagi și sensibile pe care dragul nostru bătrân profesor ține adesea locul argumentelor. Vrem să ne bazăm viziunea asupra lumii pe o bază ferm realistă a luptei de clasă, și nu pe un vag „ajutor reciproc". Vrem să ne deducem strict și consecvent tactica din principiile generale ale învățăturii noastre și nu să le atașăm mecanic. Suntem în dezacord deosebit de puternic cu tovarășul Kropotkin și cu susținătorii săi din Rusia, așa-numitul „khlebovoltsy", cu privire la o serie întreagă de probleme tactice și organizatorice.
Și, într-adevăr, cartea sa: „Din practica mișcării sindicale" nu este doar un „cuvânt nou" în anarhism, ci și o critică a anarho-comunismului. De altfel, în cartea sa găsim o filozofie coerentă și complexă a „anarho-sindicalismului". „Sindicalismul revoluționar", scrie Novomirsky, „pornește în primul rând de la convingerea profundă că statul a fost, este și va fi o organizație a conducerii clasei conducătoare și

de aceea este lipsit de sens ca proletariatul asuprit să se străduiască să-l cucerească. Lucrarea principală a anarho-sindicaliștilor este dezvoltarea conștiinței de clasă și organizarea muncitorilor urbani și rurali într-o Uniune a Muncii revoluționară, care să cuprindă întreaga lume, să pătrundă în toate fabricile, atelierele, toate minele, toate baracile proletarii rurali, toate lămpile meșteșugarilor, până la cazarma soldaților. Novomirsky în continuare... înșeală sarcinile practice cu care se confruntă anarhismul.* - curte
„Este necesar pentru noi”, scrie el, „să elaborăm un program și o tactică clare și, pe baza unor principii programatice și tactice comune, să unim toate elementele sănătoase ale anarhismului rus într-o singură federație – Partidul Anarhist al Muncii. În al doilea rând, este necesar să ne disociem ideologic și organizațional de acele elemente suspecte care propovăduiesc și practică teoria furturilor ca mijloc de luptă pentru anarhism. În al treilea rând, trebuie să punem în centrul muncii noastre participarea la mișcarea sindicală revoluționară pentru a o transforma într-una anarhistă; În sfârşit, este necesar să se înainteze un slogan practic: un boicot larg al tuturor instituţiilor statului, în special al armatei şi parlamentului, cu proclamarea comunelor muncitoreşti în oraşe şi sate, în frunte cu Sovietele Deputaţilor Muncitorilor. Novomirski, însă, nu înțelege sindicalismul revoluționar ca pe un ideal, el doar subliniază că aceasta este o cale certă și corectă în mișcarea revoluționară, care duce la „anarhismul muncitoresc”.
Semnificația sindicatelor, potrivit lui Novomirsky, nu constă numai în faptul că ele pregătesc și creează succesul revoluției, triumful revoluției sociale, dar joacă un rol esențial și după aceasta, poate mai important și semnificativ, căci vor putea organiza producţia şi schimbul în Anarhie. „O federație de sindicate revoluționare”, scrie Novemirsky, „va intra în posesia instrumentelor muncii și va organiza producția și schimbul pe principii comuniste”. Criticând beznachal-tsev, negând „teroarea fără motiv”, cultul foștilor, ca tactică anarhistă, recunoscând că toate acestea nu numai că nu contribuie la conștiința maselor, ci, dimpotrivă, le respinge de la anarhiști, și introduce o influență corupătoare și corupătoare în mediul acestora din urmă, Novomirsky, totuși, principia ilne nu neagă teroarea. El îi acordă doar o semnificație secundară, auxiliară în activitatea anarhistă revoluționară. „Teroarea”, scrie Novomirsky, „ar trebui să fie marcată cu pecetea unei măreții: ar trebui să fie îndreptată în primul rând împotriva dușmanilor mari, proeminenți ai poporului, și nu împotriva instrumentelor mici oarbe ale statului și ale capitalei” * 2).
Dar critica lui Novomirsky este îndreptată nu atât împotriva celor fără început, cât împotriva anarho-comunismului. Novomir-

*) Vezi Novomirsky. „Manifestul anarho-comunist” 1905
2) Vezi Novomirsky. „Din practica mișcării sindicale”. Ed. Vocea Muncii. 190”, p. 4.

•sky, ca teoretician al anarhismului, sună în principal în depășirea și negația „Kropotkinismului:” Anarhismul nu este doar doctrina negației statului, scrie Novomirsky. „Anarhismul este un

sistem complex și cuprinzător de idei profunde care captează întreaga arie vastă a cunoașterii sociale... Ideea centrală a anarhismului, în care întregul său sens, programul și „filozofia”, definește Novomirsky este „libertatea”. " Aici, conform --p "Potrivit doctrinei anarhiste, omul nu este un instrument orb al societatii, ci elementul sau principal, singurul sau factor, de aceea anarhismul isi reduce problema la dezvoltarea nesfarsit, neintrerupta si integrala a libertate personală”.

Dar cum înțelege el libertatea?

„Libertatea”, scrie el, „cum o înțelege anarhismul, este, prin urmare, posibilitatea completă, absolută a creativității personale, autonomia completă nelimitată a individului. Această autonomie, această libertate a individului este încălcată nu numai atunci când activitatea lui este pervertită de frica de pedeapsă, ci și de orice cauză care se interpune între el și mediu. Anarhismul se străduiește, de asemenea, la distrugerea completă a tuturor instituțiilor sociale care separă cu forța pe cele care separă individul de mediul său fizic și social. Considerând că „sistemul socialist este o societate în care intelectualitatea este organizată într-o clasă specială și concentrează puterea asupra clasei muncitorilor în mâinile sale”* 2), No-zomirsky consideră că anarho-comunismul este, de asemenea, neputincios să rezolve problema. a libertăţii individuale. Potrivit lui Novomirsky, comuna anarhistă reprezintă „nici un salt, nicio rupere bruscă cu trecutul”. „Nu este greu de înțeles”, scrie el, „că comuna anarhistă este singura moștenitoare a societății moderne”.

Dar definind o comună ca societate, Novomirsky ajunge la concluzia că orice societate, și deci una anarhistă, este de neconceput fără anumite norme, dar „unde există o normă, cel puțin bazată pe un contract liber, o încălcare a acestui norma este inevitabilă Cu o încălcare a acestei norme, cu Crima luptă cu pedeapsa.”

Dar comunismul anarhist neagă ideea de pedeapsă, întreabă înnebunit Novomirsky, revenind la originile originale ale filozofiei lui Dostoievski a oamenilor subterani.

„Niciun caz”, răspunde el la această întrebare. „Ideea de pedeapsă fizică este dezmințită, dar anarhiști-comuniștii nu au negat niciodată și nu pot nega, anarhiști rămânând, natura

1) Vezi Novomirsky. „Ce este anarhismul” · Ed. Federația Uniunii Muncitorilor Ruși din Statele Unite și Canada. New York 1919

2) Aici Novomirsky este foarte aproape de viziunea asupra lumii a lui Makhaev. •Cm. Lozinsky: „Ce este inteligența până la urmă. 190< g.

cenzură, care are deja acum o putere punitivă incredibilă.

„În sfârşit”, scrie Novomirsky, „rămîne în rezervă un mijloc de represiune atât de terifiant precum expulzarea din comună. Este nevoie de o parte de neiertat de naivitate frivolă pentru a nu vedea în acest exil o pedeapsă, uneori echivalentă cu pedeapsa cu moartea. Comunismul anarhist, respingând brusc instanța de clasă modernă, creează și întărește o altă formă de instanță - instanța

de arbitraj. Dar instanța de arbitraj, în opinia lui Novomirsky, este arbitrar, justificată în niciun fel, este și o încălcare a drepturilor suverane ale individului. Criticând fără milă și aspru anarhocomunismul, Novomirsky declară cu siguranță că nu există nimic în comun între comunism și anarhism, între libertatea creativității personale și arbitrariul colectiv. Căci libertatea individului este, în primul rând, conform lui Novomirsky, distrugerea tuturor organizațiilor publice bazate pe norme. Dar asta nu înseamnă deloc că Novomirsky cere și dorește distrugerea vieții sociale și a publicului.

„Să fie distruse într-o zi toate normele legale, religioase și morale pe care societatea le ține acum împreună cu forța”, scrie el. În scurt timp, o lume nouă va crește spontan în fața noastră. Indivizii separați vor începe să se caute unul pe altul și să se unească în grupuri mari sau mici. Ei își vor baza grupul nu pe o carte, nu pe un tratat de asistență reciprocă, ci pe înclinația lor naturală, pe afinitatea lor spirituală naturală. Un astfel de grup nu este o asociație pentru producție, ci o conviețuire firească care își găsește baza, justificarea și limita în sentimentele personale ale membrilor săi. Această unire nu se bazează pe interese, ci pe bază de afinitate.

Căminul acestor grupuri de afinitate, care nu cunosc absolut nicio normă, cu excepția sentimentelor indivizilor care alcătuiesc aceste grupuri, se numește Anarhie.

Dar recunoscând această Anarhie ca fezabilă doar în viitorul îndepărtat, recunoscând-o ca un vis-far frumos, luminând calea dificilă și spinoasă a luptei și vieții umane, Novomirsky nu respinge deloc anarho-comunismul. Aceasta este pentru el sarcina imediată care trebuie îndeplinită și dusă la bun sfârșit, deoarece pentru o situație istorică concretă comuna anarhistă, cu toate defectele ei esențiale, este organizarea cea mai ideală a intereselor proletariatului.

După această carte, Novomirsky a mai dat câteva articole, dintre care articolul despre Lavrov este deosebit de interesant *) În ele, cu excepția celor care au fost scrise în timpul revenirii sale temporare la „bolșevism”, autorul cărții „Din practica Mișcarea Sindicală” a rămas fidelă concepției sale anarhiste.

H Șm - Novomirsky. Lavrov pe drumul spre anarhism. Ed. Ureche. Petersburg - 19'2

Organizator și practicant al mișcării anarhiste din Rusia de Sud, avertizând cu insistență anarhiștii împotriva separării de mase, timp de mulți ani apelând constant la unitatea ideologică și chiar la un partid anarhist al camarazilor săi la lucru, Novomirsky a fost și a rămas totuși un adevărat individualist. Visător și estet al anarhismului, el a trebuit să-și părăsească filosofia lirică în literatura anti-statală, pătrunsă în întregime de patosul anxietății neobosite și al curioasei, în același timp contradictoriu și dual.

Problema individualismului, ascuțită în soarta personală și calea creatoare a lui Novomirsky, nu a fost singură în istoria anarhismului rus.

Anarhismul individualist, care s-a conturat în Rusia în mare parte sub influența lui Stirner și Thacker, a dat naștere unui număr de personalități originale și interesante care au

reîmprospătat și aprofundat această varietate ideologică a anarhismului.
Cel mai izbitor dintre ele trebuie recunoscut drept numele lui A. A. Borovoy. Profesor la Universitatea din Moscova, orator de primă clasă și erudit de excepție, autorul unei disertații în două volume recunoscute de specialiști cu autoritate precum M. Kovalevsky și N. Kareev, Borovoy nu a fost însă niciodată un adevărat om de știință.
Imagini strălucitoare, fantezia îndrăzneață a stilului și discursului său dezvăluie în el imaginea unui poet, un artist al cuvântului, mai degrabă decât un teoretician în sensul obișnuit. Versicul anarhismului prin excelență, predicatorul său inspirat, Borovoy, în ciuda diversității impulsurilor și căutărilor sale creatoare, este autorul unei singure teme, al unei singure muze. Într-adevăr, toate cărțile sale sunt complet saturate și pătrunse până la capăt cu o singură problemă, constant captivantă și chinuitoare, pornind de la un poem liric în proză, așa cum studiul său timpuriu poate fi numit cu îndrăzneală: „Idealurile sociale ale umanității moderne”, printr-o disertație științifică: „Istoria libertății personale în Franța”, la „Anarhismul” său și o carte despre Dostoievski1).
Această problemă este libertatea epocii omenești, litigiul original și ireconciliabil, eternul duel dintre o persoană care își apără și își apără cu încăpățânare „dreptul sfânt” la revelarea absolută și nelimitată a tuturor posibilităților creatoare/spiritului și societății sale, care în orice forme sociale și istorice, începând de la despotismul răsăritean și terminând cu o comună anarhistă, își dezvoltă inexorabil propriile norme și obligații, pe care îndrăzneala individualitate umană nu îndrăznește să le încalce.
Aceasta este singura și cardinală problemă a tuturor lucrărilor creative ale lui Borovoy. Oricât de variate sunt întrebările,
P Netipărit și cunoscut de mine în manuscris.

îl pune și îl rezolvă pe Borovoy pe calea sa de scris, oricât de dureroase i-au chinuit îndoielile sufletul creator, în esență toate sunt doar opțiuni, digresiuni, experimente pentru una și aceeași problemă.
Prima lucrare a lui Borovoy în domeniul anarhist a fost Idealurile sociale ale umanității moderne (liberalism, socialism, anarhism)1).
În ea, autorul este în întregime un anarhist-individualist. Observând marea importanță a anarhismului comunist în istoria dezvoltării sociale, Borovoy este totuși nevoit să-l afirme doar ca pe o anumită varietate a gândirii socialiste generale. „Acesta este socialismul libertar, care a aruncat lumii idei noi mari”, scrie el, „dar care s-a dovedit complet incapabil să-și umple formulele seducătoare cu conținut concret”.
Căci, susține Borovoy mai târziu, comunismul anarhist este neputincios să rezolve cea mai importantă și de bază problemă a personalității creatoare - libertatea completă, absolută a manifestărilor și acțiunilor sale creative.
Comuniștii anarhiști au recunoscut norme coercitive pentru individul uman, dar „unde”, se întreabă Borovoy, „ar trebui să

meargă anarhistul, cu libertatea sa de autodeterminare, alungat din comunitate; și care este, în cele din urmă, diferența fundamentală dintre o astfel de îndepărtare forțată și pedeapsă, pe care regimul modern le risipește. Anarhismul promite să dea joc deplin voinței individuale, dar nu este acolo unde există organizare, unde există constrângere, unde există voință generală.
Prin urmare, anarhismul individualist i s-a părut lui Borovoy a fi o doctrină mai gânditoare și mai completă, „dar, contrar numelui său, nu poate fi numit triumful ideii individualiste”. Într-adevăr, anarhismul individualist, care recunoaște în mod fundamental normele legale și coercitive, a căror încălcare este pedepsită extrem de sever, până la pedeapsa cu moartea, (Taker) poate cu greu, potrivit lui Borovoy, să „rezolve cea mai mare problemă a spiritului uman” - libertatea persoanei creatoare.
Astfel, analiza diferitelor doctrine anarhiste l-a condus pe Borovoy la concluzii dezamăgitoare. Cu toate acestea, el refuză hotărât să recunoască idealul anarhist ca irealizabil. Ultimele pagini ale studiului său liric sunt consacrate problemei „capitale” a anarhismului: cum se poate realiza libertatea absolută a individului fără a opri viața publică. Borovoy subliniază tendința vieții socio-economice, care ar trebui să rezolve favorabil această problemă.
*) Vezi A. Borovoy. „Idealurile sociale ale umanității moderne”, ed. a II-a Petrov. Moscova, 1917.

„Procesul de diferențiere a funcțiilor”, scrie el, „diviziunea muncii va fi înlocuită cu un alt proces colosal, procesul de integrare, procesul de reasamblare a funcțiilor. O persoană va putea produce singură, cu propriile forțe, întregul produs de care are nevoie. Nu are nevoie de asistenți, nu va avea nevoie de specialiști în ramuri individuale ale economiei. Va deveni o unitate economică autosuficientă.Astfel ne aflăm în fața soluționării celei mai mari probleme sociale. Procesul de integrare este procesul de distrugere a tuturor organizațiilor externe, a tuturor instituțiilor coercitive. Cu bucurie și veselie, cu mare entuziasm liric, autorul își încheie schița. Aceasta este, fără îndoială, cea mai optimistă carte „de primăvară” a lui Borovoy.
Borovoy însuși a simțit curând fragilitatea visurilor sale creatoare, și-a dat seama de imposibilitatea „punerii unei fundații sociologice în care „socialul” a fost abolit, ridicând o cupolă stirneriană pe o bază marxistă”.
A început o perioadă de căutare pasională. Au fost găsite în curând adevăruri „noi”. „Îndrăzneala” și „revoluționarismul” au fost declarate „un scop absolut în sine” Σ).
Și această etapă s-a dovedit a fi experimentată rapid.
Pasiunea pentru Bergson și cunoașterea strânsă cu sindicalismul revoluționar au modelat în cele din urmă viziunea anarhistă asupra lumii a lui Borovoy. Critica anarhismului „tradițional”, conturată în primele sale lucrări, primește acum o justificare filozofică în cartea sa „Anarhism”3). Această carte este despre revizuirea elementelor fundamentale ale „tradiționalului”! anarhism8) şi dezvăluind conceptul anarhist general al autorului însuşi.

Cum înțelege Borova natura și esența anarhismului? Anarhismul este, în primul rând, o varietate, o anumită variație a istoriei viziunilor asupra lumii, adânc înrădăcinată în izvoarele originare ale sufletului uman. Viziunea anarhistă asupra lumii, ca tip binecunoscut de filozofie a vieții, este, de asemenea, inerentă conștiinței umane ca psihic anarhist, un „personaj anarhist”. Ca viziune asupra lumii, anarhismul este o „doctrină romantică, ostilă organic „științei” și „raționalității; onalism”, dar tactica lui trebuie să fie strict realistă”. 1
Aceasta, potrivit lui Borovoy, deosebește radical „sa” anar-Ixi iм de cea „tradițională”. „Acesta din urmă”, scrie Borovoy, „reprezentat de ceilalți reprezentanți ai săi – lăsând deoparte anumite
0 Vezi Borovoy „Viziunea revoluţionară asupra lumii”. Ed. 41 Logos”. Moscova. 1907
1 2) Vezi Borovoy. Anarhism. Ed. „Revoluție și cultură” Moscova
D918
б) Prin anarhism „tradițional”, Borovoy înseamnă tendința „dominantă” în anarhismul modern – tendința comunistă, care este reprezentată de numele lui Bakunin, Kropotkin, Grave, Malatesta și alții*1.

bârfa, este o doctrină construită raționalist (teoria anarhismului), din care se trag concluzii romantice (tactica ei)." În sfârșit, spre deosebire de aproape toți teoreticienii anarhismului, care recunosc acest ultim sistem social ca simbol al armoniei, al reconcilierii tuturor contradicțiilor sociale, Borozoi propune o înțelegere nouă și unică a acestuia. „La baza viziunii anariste asupra lumii”, scrie el, „poate fi pus un singur principiu – dezvoltarea nemărginită a omului și expansiunea nemărginită a idealului său”.
„Anarhismul nu cunoaște și nu poate cunoaște acea ultimă ordine „perfectă”, care potolește toate nevoile umane, răspunde tuturor căutărilor sale, despre care visau și visează utopii.”
„Esența anarhismului este neliniștea veșnică, negarea veșnică, căutarea veșnică. Căci în ei este libertatea și adevărul. Calmează-te este moartea anarhismului, ridicarea temporalului și a relativului la nivelul absolutului.
„În sfârșit, pentru anarhism nu va exista niciodată, sub nicio circumstanță, armonie completă între personal și social. Antinomia lor este inevitabilă. Dar este un stimulent pentru dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a individului, o negare a tuturor idealurilor sociale finale.
După ce a determinat esența viziunii anarhiste asupra lumii, psihicul acesteia, Borovoy oferă în continuare o analiză și o soluție a principalelor probleme strâns legate de anarhism. Problema principală este individul și societatea într-o viziune anarhistă asupra lumii. Unul dintre cele mai importante capitole ale cărții îi este dedicat ei și, ulterior, chiar și un întreg studiu independent :).
Pentru Borovoy, anarhismul afirmă doar individul ca o realitate autentică, unică și mereu în mișcare. Dar această propoziție de bază îl conduce pe autorul „Anarhismului” la două concluzii: „la

recunoașterea inevitabilității unui antagonism fundamental între individ și societate” și, în al doilea rând, „imposibilitatea unei „ordini sociale finale”, căci dacă antinomia individului și a societății nu poate fi eliminată, o „societate anarhistă” este și imposibilă.”, doar pentru totdeauna o anumită ordine permanentă a relațiilor. Mai mult de un ideal social, din punctul de vedere al anaochismului, poate fi numit absolut în sensul că „este coroana înțelepciunii umane, sfârșitul căutării socio-etice a omului”. Și totuși, pentru Borovoy, doar anarhismul poate „justifica publicul”.
„Căci”, scrie el, „ne naștem în ea, extragem sucuri hrănitoare din ea, o transformăm într-un instrument al eliberării noastre... Sentimentul publicității ne este imanent . Se naște și crește odată cu noi. Dar publicul este doar coerența autenticului
1) Vezi Borovoy. „Personalitate și societate în viziunea anarhistă asupra lumii”. Editura de carte „Vocea Muncii”. Petersburg-Moscova. 1920

 realități – originale și unice. Prin urmare, publicul nu poate fi scopul absolut al individului. Nu poate fi un criteriu necondiționat al acțiunilor sale. Este un mijloc de realizare a personalității obiectivelor sale creative.
Deși este în dezacord fundamental și puternic cu teoreticienii anarhismului „tradițional” în înțelegerea principiilor sociale și personale și a relațiilor lor, subliniind cu insistență în cărțile sale intransigența eternă primordială a naturii lor, Borovoy nu este mai puțin de acord cu ei în plan filozofic. justificarea anarhismului. Un bergsonian pasionat, Borovoy, în cartea sa, face o critică flagrantă a raționalismului atât de tipic gândirii anarhiste obișnuite.
Cultul rațiunii pentru Borovoy are consecințe teribile și grave. „Odată cu eliberarea exterioară”, scrie el, „mintea poartă o „sclavie interioară” – sclavie din legi, sclavie din teorii, din necesitatea, necesitatea acelor idei pe care ea însăși le-a generat. Promițând viață, a adus moartea aproape.
Iar filosofia pe care ar trebui să se construiască anarhismul, pentru Borovoy, este intuiționismul lui Bergson, care afirmă „o înțelegere liberă, plină de bucurie a vieții”. Este în esență o „recunoaștere completă a autonomiei unei anumite persoane umane”. Dar, dacă în planul filosofiei anarhismul își are fundamentarea și justificarea în filosofia intuitivă a lui Bergson, atunci în activitatea practică, vitală, raționalismul a primit o lovitură crudă și ireparabilă din partea sindicalismului.
„Inițial spontan, care crește direct din viață”, scrie Borovoy, „sindicalismul devine astăzi un protest de clasă conștient împotriva raționalismului, împotriva credinței oarbe în infailibilitatea rațiunii teoretice, care aranjează totul prin puterea speculațiilor sale abstracte. Sindicalismul afirmă autonomia individului, afirmă voința clasei creatoare și deci revoluționare.
„În sindicalist trăiesc cot la cot: „individualismul pasionat”, păzindu-și cu gelozie libertatea și un sentiment tensionat de „drept proletar”. Sindicalistul nu mai este un interpret doar al părerilor altora, ci un luptător ireconciliabil și eroic, aducând libertate altora cu eliberarea sa.

Aici este necesar să remarcăm o trăsătură psihologică esențială a Borovoy. Problemele de tactică anarhistă și, ca să spunem așa, însăși „politica” anarhismului prezintă mai puțin interes pentru Borovoy decât însăși esența filozofică a acestei viziuni asupra lumii.
Pe paginile dedicate sindicalismului și laturii practice a anarhismului în general, Borovoy este mai puțin distinctiv și original. Desigur, strălucirea creatorului se simte și aici, dar este, aș spune, mai formală, literară. Patosul stilului, tensiunea emoțiilor lirice, patosul inspirațional, curajul și eseuri. --

frumusețea imaginilor în multe feluri, desigur, însuflețește tradiția ideologică a postulatelor anarhiste.
Cu toate acestea, unele probleme sunt reîmprospătate chiar și aici. Teroarea, unele metode de lucru anarhist și alte întrebări sunt, fără îndoială, tratate de autor într-un mod original, original și subiectiv. Cu toate acestea, nu în ele se află, desigur, adevărata semnificație a cărții. După ce a adoptat anarhismul ca viziune asupra lumii, ca o credință prea intimă și personală, Borovoy a fost în mod natural condamnat să urmeze calea creativă fără asociați și adepți.
Replicile lui sună tragic: „Am mers singur și pe drumul meu. Nu aveam aliați, îmi era frică de ei”.
Despărțit de munca anarhistă practică, Borovoy ar putea deveni cel mai puțin un „politician” sau o figură politică. A justifica și accepta sindicalismul ca tactica „reala” a anarhismului și, în același timp, a-l îmbina inseparabil în concepția sa anarhistă cu filosofia intuitivă a lui Bergson, a fost, fără îndoială, sarcina nu a unui revoluționar practic, ci a unui liric anarhist.
Cartea lui Borovoy „Anarhismul” este, fără îndoială, un paradox curios în istoria spirituală a anarhismului. Acesta, desigur, nu este un „sistem” ferm întărit de argumente eterogene și scheme logice coerente, cu atât mai puțin „știința”, bazată pe mulți ani de experiență și experimente îndelungate, este o „mărturisire” lirică, inspirată irezistibil, patetic pasional și agitat emotional...
Tot ce este „științific”, „obiectiv”, „demonstrabil rațional” joacă aici doar un rol auxiliar, rolul accesoriilor, detaliilor culturale și decorațiunilor strălucitoare. Patosul cărții constă, desigur, în „nedovedit” și „nedemonstrat”, dar „de încredere subiectiv”.
Și asta, desigur, nu este un accident. Căutător neînfricat și curajos al adevărului, ostil organic academismului, străin de dogmatism în căutările și lucrările sale creative, Borbvoy era fără îndoială străin de „predare”. Anarhismul cunoaște în mijlocul său o serie de nume mari care au trăit, arse de patosul predicării și mentoratului spiritual, cunoaște adevărați fanatici ai cuvântului și faptei, care cereau cu imperios de la elevii lor, desigur, nu smerenie și sclavie, ci ascultare, acceptare. pe credința „adevărurilor absolute” ale învățăturii sale. Și, desigur, această „învățătură” este profund străină de esența și natura anarhismului.

Un anarhist nu cunoaște și nu poate cunoaște adevăruri „absolute” în viziunea sa asupra lumii. Adevărul său este personal, intim, pentru că în spatele lor stă experiența interioară a creatorului lor și căutarea iscoditoare a spiritului său. Prin urmare, „adevărurile” altor oameni îi sunt dragi, valoroase, pentru că el este în ei. găsește toată originalitatea, unicitatea unei personalități umane separate.

Și această caracteristică este cu siguranță una dintre principalele naturii creative a Borovoy. Anarhist-individualist, în ciuda tuturor „recunoașterii” sindicalismului, una dintre cele mai originale și strălucitoare personalități din anarhismul rus, Borovoy a știut întotdeauna - în viață, într-o carte, în creativitate - să aprecieze originalitatea, unicitatea, particularitatea spiritul uman.
Poate că această frică instinctivă, înnăscută de „măști” și „măști”, pe care viața aspră și crudă, mediul, societatea o pune inexorabil și imperiu pe chipul frumos și „singurul” al unei persoane, l-a forțat pe Borovoy să fie autorul unei singure tema, un cavaler fidel al unei anumite personalități umane.
Dintre ceilalți teoreticieni asociați, fără îndoială, cu anarhismul individualist, trebuie menționat și numele lui Lev Cherny.
Ascet, ascet al anarhismului, fanatic underground, Lev Cherny nu a fost un gânditor remarcabil. Cu toate acestea, cartea sa „Anarhismul asociativ”1) este curioasă și interesantă în unele privințe. A apărut ca un protest ideologic împotriva anarho-comunismului. Black, nerecunoscând comunismul ca anarhism, îl găsește pe acesta din urmă în Proudhon, pe care îl apreciază foarte mult, Thacker și Stirner. Libertatea persoanei umane poate fi afirmată, potrivit lui Cherny, doar în anarhismul asociativ. „Anarhismul”, scrie el, „a tăiat nodul gordian prin introducerea producției asociate. Prin această producție, anarhismul oferă indivizilor libertate economică deplină. Un individ, intrând în anumite asociații, își poate satisface nevoile. Datorită producției asociative, anarhismul distruge exploatarea.”
Revoluția din octombrie a reînviat mișcarea anarhistă. În fluxul turbulent al viziunii anarhiste asupra lumii au apărut o serie de direcții și curente interesante, sub influența unor evenimente istorice colosale. Dar ele sunt prea conectate cu zilele noastre, prea actuale pentru a le putea elucida cu orice obiectivitate. Dar, fără îndoială, viitorul istoric al anarhismului trebuie să se oprească în fața acestui tipar pestriț și variat de eforturi și realizări creative. Epoca reevaluărilor pestrițe, suișuri și coborâșuri revoluționare, care au îmbogățit considerabil ideologia și mișcarea anarhistă, este, desigur, irezistibil de captivantă și de interesant de interesant pentru el.
N. Proscris.
\ ï) Vezi Leo Cherny. „O nouă direcție în anarhism*. Anarhismul de asociere. Moscova. 1907

Biblioteca „Runivers”
CUPRINS.
cm

P. A. Aspirații anarhiste în sectarismul rusesc RUSOV, N. N.
Elemente anarhiste în slavofilism.
A. S. P. Petrashevtsy. .^.4
NETTLAU. Bakunin ț
BOROVOY, A. A. Bakunin. .1Ș
SAZHIN, M. P. Amintiri ale lui M. A. Bakunin G
KARELIN, A. Bakuniniști ruși în străinătate .1b
KARELIN, A. A. Anarhismul în mișcarea populistă a anilor '70. 1$
A. K. Separați anarhiști și grupuri anarhiste din anii 60-70. 20)
MEDYNTSEV, K. N. S. G. Nechaev (din memorii personale)
SOLONOVICH, A. A. Kropotkin 22 lire sterline
NOVOMIRSKY, D. I. Mișcarea anarhistă din Odesa 24 GBP A. S.
Cernoznamentsy și beznachaltsy 283
TARATUTA, A. G. In Rusia si in strainatate 1903-1907
ANDREEV, A. „Libertatea este în noi” .OljȘ
KHUDOLEY. Curente anarhiste în ajunul anului 1917 31 USD
RESPINS; H. Principalele curente în literatura anarhistă
Secolul XX 32?
Biblioteca „Runivers”
Biblioteca „Runivers”